

Masteroppgave

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige
universitet
Fakultet for samfunnsvitenskap og
teknologiledelse
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Edvard Thirud

Hvorfor utvikler land seg forskjellig?

En komparativ analyse av Botswana, Ghana,
Sierra Leone og Zambia

Masteroppgave i statsvitenskap

Trondheim, juli 2012

POLITISK
STABILITET

DEMOKRATI HANDELS
LIBERALISERING

FORENDET NESTEMENTS

KONFLIKT

NAURRESSURER

 NTNU
Det skapende universitet

Takk til Tanja for veiledning, og takk til Bjørn, Peder og Rune for gjennomlesning.

Abstrakt:

Denne analysen forsøker å peke på tendenser til hvorfor Botswana og Ghana har hatt en sterkere utvikling enn Sierra Leone og Zambia. Oppgaven forsøker å belyse dette gjennom fire avhengige variabler, BNP per innbygger, BNP per innbygger (årlig prosentvis vekst), Human Development Index og GINI-koeffisienten. For å peke på forskjeller ser oppgaven på de avhengige variablene gjennom hvordan landene har utviklet seg i demokrati, handelsliberalisering, utenlandsinvesteringer, konflikt, naturressurser og politisk stabilitet. Funnene i oppgaven indikerer at det kan være tendenser til at spesielt demokrati, politisk stabilitet, handelsliberalisering og salg av naturressurser kan være forklarende årsaker til forskjellene mellom landene, da i hovedsak gjennom at Botswana og Ghana er tidligere ute med å gjennomføre disse tiltakene, samt at de generelt sett har tendenser til høyere verdier på disse.

Innhold

1.0 Innledning	1
2.0 Utviklingsteori	3
2.1 Merkantilismen	4
2.2 Liberalismen	4
2.3 Marxismen	6
2.4 Faktorer som fører til utvikling.....	8
2.4.1 Globalisering og utvikling	8
2.4.2 Frihandel, fører åpenhet til utvikling?.....	8
2.4.3 Utenlandske investeringer	11
2.5 Geografiske og ressursmessige årsaker til utvikling.....	15
2.5.1 Naturressurser	15
2.5.2 Kystlinje	18
2.6 Politiske årsaker	18
2.6.1 Demokrati.....	18
2.6.2 Politisk Stabilitet.....	20
2.6.3 Konflikt	22
3.0 Metode.....	27
3.1 Komparativ analyse	27
3.2 Valg av land	29
Oppsummert valg av land	31
3.3 Kontroll av analysen	33
3.3.1 Gyldighet (validitet).....	33
3.3.2 Pålitelighet (reliabilitet).....	34
3.3.3 Generalisering	35
4.0 Analyse	37
4.1 Presentasjon av land	37
4.1.1 Botswana.....	37
4.1.2Ghana	39
4.1.3 Sierra Leone	41
4.1.4 Zambia.....	42
4.2 Variabler og data	44
4.2.1 Avhengig variabler.....	45
4.2.2 Uavhengige variabler	46

4.3 Analyse	51
4.3.1 Hypotese 1: Land som er mer åpne vil ha større utvikling enn land som er mindre åpne..	51
Alle land	52
Botswana.....	53
Ghana	56
Sierra Leone	58
Zambia.....	59
4.3.2 Hypotese 2: Land som mottar store mengder utenlandsinvesteringer vil ha større utvikling enn land som ikke gjør dette.....	61
Alle land	61
Botswana.....	62
Ghana	64
Sierra Leone	66
Zambia.....	67
4.3.3 Hypotese 3: Land som eksporterer store mengder naturressurser vil ha større utvikling enn land som ikke gjør dette.....	69
Alle land	69
Botswana.....	70
Ghana	72
Sierra Leone	73
Zambia.....	75
4.3.4 Hypotese 4: Land som har kystlinje opplever større utvikling enn land som ikke har egen kystlinje	76
4.3.5 Hypotese 5: Land som er demokratier vil ha større utvikling enn land som ikke er demokratier	77
Alle land	77
Botswana.....	78
Ghana	80
Sierra Leone	81
Zambia.....	83
4.3.6 Hypotese 6: Land som er politisk stabile har større utvikling enn land som er politisk ustabile	84
Alle land	85
Botswana.....	86
Ghana	87

Sierra Leone	89
Zambia.....	90
4.3.7 Hypotese 7: Land som har hatt borgerkrig vil ha svakere utvikling enn land som har vært fredelige	92
4.3.8 Oppsummering	94
4.3.9 Konklusjon.....	95
4.3.10 Avsluttende Merknader/ Videre forskning	97
5.0 Kilder.....	100
6.0 Vedlegg.....	I
6.1 Interpolering	I
6.2 Fordeling av lands GDP	II
6.3 Rettsikkerhet variabel grafisk.....	II
6.3.1 Botswana.....	II
6.3.2 Ghana	III
6.3.43 Sierra Leone	III
6.3.4 Zambia.....	IV

1.0 Innledning

Det foreligger en stor diskusjon omkring hvorfor afrikanske land sør for Sahara har hatt en så dårlig utvikling etter frigjøringen. Deler av debatten dreier seg om hvilke tiltak som er best egnet for å få regionen ut av fattigdommen, mer spesifikt hvorvidt landene bør åpne for frihandel eller satse på mer proteksjonistiske tiltak. Med andre ord er spørsmålet hvilken utviklingsstrategi som er best egnet for at landene raskest og best mulig skal komme seg ut av fattigdom, da Afrika sør for Sahara fortsetter å være et av verdens fattigste regioner. I følge Rao og Vadlamannati (2009) er nemlig en høy og varig vekst viktig for at disse landene skal utrydde fattigdom.

De siste ti-årene har verden og blitt mye tettere integrert gjennom globalisering på tvers av landegrenser, og særlig innenfor det økonomiske området (Agenor, 2004). Mange ser på globalisering, og en stadig tettere verden som en uunngåelig prosess i dag (ibid). En sterk økning i internasjonal handel, finansielle overføringer og informasjon inn i det globale marked er en del av denne prosessen som mange ser på som en uunngåelig prosess i dag (ibid). Mange ser også på denne prosessen som en fordel med tanke på økonomisk vekst og velferd, både for rike, men også for fattige land (Ajayi, 2001; Oatley, 2010). Denne tankegangen om globalisering argumenterer for at prosessen bidrar til at både fattige og rike land opplever en større vekst (de Soysa, 2003). Tettere integrert økonomi vil og være en av hovedinstrumentene for konvergens mellom disse. I motsatt leir finner man de som hevder at globalisering skaper større forskjeller mellom fattig og rik, over landegrenser (mellom i- og u-land) men også innad i utviklingslandene, og at de mest sårbare gruppene for de største utfordringene (Agenor, 2004; Chang, 2008).

En del forskning er allerede blitt gjort innenfor området (for eksempel: Agenor, 2004; Ajayi, 2001; Chang, 2008; Fosu, 1992; Nannicini & Billmeier; 2011 & Salinas, Guye & Korbit, 2011) men konklusjonene er sprikende. Det kan derfor være nyttig å gå de ulike argumentene nærmere i sømmene ved å sammenligne ulike land med hverandre, hvor noen regnes som suksesscaser og andre som mindre vellykkede. Mer presist sammenlikner jeg i denne oppgaven fire land i samme region (Afrika sør for Sahara) med hverandre. Botswana og Ghana har fått til en relativt sterk utvikling. Botswana har hatt en meget sterk vekst etter frigjøringen og Ghana er på mange måter å se på som et foregangsland innen utvikling og demokrati (Radelet, 2010). På den andre siden finner man Sierra Leone og Zambia. Sierra Leone har etter borgerkrigen hatt store problemer med utvikling (UNCTAD, 2010), og Zambia har hatt problemer med uro og feilslåtte reformer (UNCTAD, 2006). Senere i

oppgaven¹ peker jeg mer detaljert på hvorfor disse landene er interessante å se på, men i korte trekk finner jeg at de har flere likhetstrekk som at de er demokratier, eksporterer naturressurser, er politisk stabile, er handelsliberalisert og mottar utenlandske investeringer. En interessant forskjell mellom landene er at dette er skjedd på forskjellige tidspunkt, noe som kan bidra til den ulike utviklingen.

Min problemstilling blir da:

Hva kan forklare at Botswana og Ghana har hatt en sterkere utvikling enn Sierra Leone og Zambia? Og i hvilken grad kan dette sies å skyldes en større satsning på et åpent marked i disse landene? Da gjennom internasjonal handel og utenlandske investorer. Er det andre faktorer som er vel så viktige for å forklare utvikling i disse landene?

Oppgaven finner at demokrati, fravær av konflikt, tidlig handelsliberalisering, tidlig politisk stabilitet og salg av naturressurser kan være medvirkende årsaker til at Botswana og Ghana har hatt en sterkere utvikling enn Sierra Leone og Zambia. Disse tendensene kommer og frem i tidligere teori på området.

Videre i oppgaven vil jeg presentere aktuell utviklingsteori og teorien bak valgte variabler. Etter dette vil jeg legge frem metodegrunnlaget og argumentere for at landene jeg har valgt er like nok for en komparativ analyse. til slutt vil jeg analysere hypotesene, oppsummere funnene i oppgaven, legge frem konklusjonen og peke på noen alternativer for videre forskning.

¹ Se valg av land

2.0 Utviklingsteori

Denne oppgaven ønsker å identifisere årsaker til at noen land har en sterkere utvikling enn andre. Jeg ser det da som hensiktsmessig å ha en definisjon på hva jeg legger i utvikling klar.

Utvikling går i korte trekk ut på forbedring av folks levekår, dette vil altså si at det er en prosess for å øke det økonomiske nivået i landet (Pete & Hartwick, 1999). Utvikling kan da på mange måter bli sett på som en økonomisk prosess, når staten får høyere økonomi kan det være naturlig å tro at også enkeltindividene får dette. Debatten omkring utviklingsteori foregår omkring hvilke tiltak som best vil gi en høy og stabil økonomisk vekst. Denne oppgaven vil derfor se på hvordan et sett variabler har påvirket både den økonomiske veksten i landene, men også se på hvordan de har påvirket sosiale aspekter.

Før dette er det nyttig å ha klart for seg hva jeg legger i den avhengige variabelen, utvikling. Denne vil jeg måle gjennom to metoder, en som ser på økonomisk utvikling, og en som ser på sosial utvikling. 1) økonomisk utvikling. Gjennom bruk av BNP per innbygger og BNP per innbygger årlig vekst vil jeg se på hvordan landene har utviklet seg økonomisk. 2) sosial utvikling. Gjennom GINI-koeffisienten og Human Development Index vil jeg både kunne se på hvordan fordelingen av den økonomiske situasjonen er, samt hvordan landet utvikler seg innen menneskelig utvikling.² Dette måles gjennom tilgang til et langt og sunt liv, tilgang til kunnskap og anstendige levekår (HDR, 2011a).

Jeg synes det er viktig å ikke kun se på den økonomiske veksten, men å forsøke å skape et best mulig bilde av fordelingen av denne innad i landet, og hvordan denne (eventuelt) har bidratt til forbedringer i samfunnet, da økonomisk vekst alene ikke nødvendigvis skaper et bedre samfunn.

Utlkning vil jeg dermed måle gjennom to indikatorer 1) økonomisk utvikling, og 2) sosial utvikling.

Jeg vil se på hvordan dette utvikler seg gjennom et sett uavhengige variabler, frihandel, utenlandske investeringer, naturressurser, demokrati, politisk stabilitet og konflikt. For best å belyse dette vil jeg starte med å se på klassisk utviklingsteori. Under vil jeg kort gjennomgå de tre vanligste teoriene på dette området, merkantilismen, liberalismen og marxismen. Det er naturlig å starte med den merkantilistiske teorien, da dette er den eldste av de tre gruppene jeg tar for meg.

² Mer om disse i kapittelet Variabler

2.1 Merkantilismen

Merkantilismen var høyaktuell på 17-1800-tallet, men det eksisterer fremdeles i dagens samfunn (Peet & Hartwick, 1999). Denne retningen legger vekt på sammenhengen mellom nasjonalstatens makt og rikdom, altså at en sterk stat må ha en sterk økonomi, og for å ha en sterk økonomi trenger man makt (Oatley, 2010). Staters makt ble altså målt i deres økonomiske innflytelse og militære makt. For å sikre seg selv størst mulig vekst, var det viktig å sikre seg størst mulige områder, og en størst mulig andel av resurser (Peet & Hartwick, 1999). Dette ble blant annet gjennomført gjennom at allerede rike anskaffelse kolonier, og bruk av tvungen arbeidskraft for å sikre sin posisjon og økonomiske fremgang (ibid).

Videre er handel en viktig del av denne teorien og her er det viktig for statene å ha en positiv handelsbalanse, at de har høyere eksport enn import (Peet & Hartwick, 1999; Oatley, 2010). Produksjon av ferdige produkter ble ansett som meget viktig, også at dette var høy meget høyt, viktigere enn for eksempel landbruk, da sistnevnte ikke genererer kapital på samme nivå som salg av ferdige produkter (Oatley, 2010).

Også innenfor dagens merkantilismeperspektiv er det fremdeles å foretrekke å produsere ting fremfor å dyrke dem. Noen ting blir og sett på som viktigere å fokusere produksjonen på enn andre, for eksempel ansees det som bedre å satse på teknologiske ting som datamaskiner etc. fremfor produksjon av stål (Oatley, 2010).

Det er også fremdeles viktig at staten tar en sterk rolle i hvordan ressurser blir benyttet, da dette er sett på som for viktig til å overlate til markedskreftene alene (Oatley, 2010; Peet & Hartwick, 1999). Dette er spesielt viktig med tanke på landets handelsbalanse, som fremdeles kjennetegnes av stor eksport og liten import (ibid). Landet er avhengig av at myndighetene har en sterk rolle for å sikre at landet ikke blir avhengig av fremmed import. Samtidig som man opprettholder importvern, kontrollert av staten, er det viktig å maksimere eksport (Oatley, 2010; Peet & Hartwick, 1999).

2.2 Liberalismen

Liberalismen startet med Adam Smiths *The Wealth of Nations* i 1776, og går kort fortalt ut på å minimere statlige inngrep, samt å satse på spesialisering innen sektorene (Oatley, 2010).

Med spesialisering vil man frigjøre tid, samtidig som man kunne finne flere metoder for effektivisering, som nytt maskineri i produksjonssektoren (Oatley, 2010). Produktene ville videre bli fordelt gjennom handel, og som handelen utviklet seg, ville markedet vokse, og handelen ville igjen øke. I motsetning til merkantilismen, som i stor grad vektla statlig styring,

så Smith på staten som en som skulle spille en minimal rolle i samfunnet. Gjennom et fritt markedet vil varer gjennom tilbud og etterspørsel finne rett pris, og er derfor selvregulerende (ibid).

Smiths teorier om frihandel, og et stadig voksende marked ble tatt videre av David Ricardo, han pekte på hvordan man kunne maksimere utbyttet i markedet hvis hvert land fokuserte sin produksjon på det område de var best på (Oatley, 2010), altså en introduksjon til det som senere ble kjent som det komparative fortrinn av Stolper Samuelson, hvor han peker på at land har en fordelaktig produksjonsform og utnytte denne. Den vanlige teorien for denne utviklingen er at landet må utnytte sitt landareal, arbeidskraft og kapital for å gjennomføre vekst (de Soysa 2003). Dette vil si at jo mer de har og jo bedre den eller disse faktorene utnyttes, jo større vekst vil man se (de Soysa 2003; Oatley, 2000).

Den klassiske liberale tankegangen utviklet seg på 1960-tallet til det man i dag kjenner som nyliberalismen (Peet & Hartwick, 1999). Dette kom som en reaksjon på hva nyliberalistene mente var for store inngrep fra statens side, og at dette skapte problemer i markedet. For stor statlig styring ble og sett på som et hinder for vekst i utviklingsland (ibid).

Argumentene for mindre statlig styring i utviklingsland går ut på at både i og u-land i utgangspunktet er like, og at disse kan benytte de samme vilkårene for vekst, altså at man ikke kan behandle utviklingsland som spesielle tilfeller. For eksempel må land fjerne restriksjoner på handel og kapital, samt redusere av statlige utgifter, og begrense subsidier for å kunne vokse økonomisk sett (Oatley 2010, Peet & Hartwick, 1999).

Kapitalflyt mellom rike og fattige land er ett annet poeng, her ser man at kapitalen gir større utbytte i fattige land, det vil derfor lønne seg å investere i disse landene. Dette vil videre kunne skape større økonomisk vekst i det fattige området, enn hva man kunne generere i de allerede rike landene. Teorien her er at fattige land vil ha større økonomisk vekst enn rike, på grunn av deres store potensiale og mulighet for absorbering av kapital, dette vil igjen resultere i en konvergens mellom rike og fattige land (de Soysa, 2003). Dette vil da foregå gjennom at utviklingsland vil kunne tjene mye mer enn de allerede utviklede landene (gitt deres store evne til å absorbere kapital) og at de i løpet av kort tid vil kunne nærme seg de rike landene, altså en utjevning av kapital (ibid).

Ny-Liberalistene ser ikke på handel som et zero sum game der en part taper, for at den andre skal ha fortjeneste. De ser heller på handel mellom stater som en arena der begge/alle partene kan tjene på gjensidig handel (de Soysa 2003; Oatley, 2000). Utenlandske investeringer sees på som en god mulighet for å gjennomføre slik utvikling i praksis. Gjennom slike investeringer kan utviklingsland opprette nye og bedre arbeidsplasser,

generere kapital til prosjekter, forbedre utvikling samt at dette vil fungere som en teknologioverfører (Mwilima, 2003). Dette kommer for eksempel frem ved at det er tendenser til at åpne økonomier har et høyere nivå på utviklingen enn lukkede land har (Hegre, Gissing & Gleditsch 2002).

2.3 Marxismen

Som en motsetning til det kapitalistiske systemet i liberalismen kom den marxistiske utviklingsstrategien (Oatley, 2010). I dagens utviklingslitteratur blir marxisme, og strukturalismene ofte brukt om hverandre (de Soysa, 2003).

Marxismen peker på at liberalismen kun vektla å berike de individene som eide produksjonsapparatene, dette skjedde gjennom at disse ikke betalte arbeiderene nok, altså at systemet var basert på utnytting³ (Oatley, 2010). Dette ville videre resultere i revolusjon, da arbeiderene til slutt ville få nok. Marx så for seg at det kapitalistiske systemet ville ende opp i en nedgang, da profitten gikk til eiere, og dette ville føre arbeiderenes lønninger stadig lengre ned, og dermed tvinge frem et opprør (ibid).

Marxistene ser på staten som en agent for den kapitalistiske klassen, og at liberalismens fordeling av resurser gjennom et fritt marked ikke fordeler godene jevnt. De ser heller at dette skal fordeles gjennom statlige system, som sikrer likhet (ibid). Marxismen peker på hvordan kapitalistiske land har utnyttet andre kolonier som arbeidskraft - og etter kolonitiden forsvant - hvordan multinasjonale organisasjoner utnytter fattige land for billig arbeidskraft og tilgang på naturressurser og arbeidskraft (ibid). Dette er ifølge Marxistene, ikke en vei til utvikling for alle, men en metode for allerede rike land til å berike seg selv på bekostning av andre.

Utenlandske investeringer blir ofte pekt ut som en av metodene for å gjennomføre dette i praksis. Altså en metode for å videreføre kolonilignende utnytting, at vestlige selskap benytter denne formen for investering for å få tilgang til billige ressurser eller arbeidskraft, men uten positive input, som den liberale teorien hevder (de Soysa 2003).

Utnyttelsen av fattige land skjer, gjennom handel, bistand og utenlandske investeringer (Smith, 1979; Valenzuela & Valenzuela, 1978). Videre peker de (ibid) på man kan finne styrende eliter i fattige land, som selv tjener seg rike i samarbeid med de vestlige investorene . Denne gruppen selger ut sitt eget land for egen vinning, og står dermed som et hinder for

³ I et sosialistisk system er ikke målet fortjeneste som i det kapitalistiske. Her er målet å tilfredsstille innbyggernes behov, i deres system er alle like, og arbeider for å få sine behov tilfredsstilt. I et slikt system er det staten som er ansvarlig for produksjon og å tilrettelegge for arbeidsplasser (el-Ojeili & Hayden, 2006).

videre utvikling (ibid). De velger altså og heller støtte opp om vestens utnyttning, i stedet for å arbeide for utvikling i landet (ibid).

For å løse problemet med utnyttning peker tilhengere av avhengighetsteori på at utviklingsland ikke kan delta i det kapitalistiske systemet, Velasco (2002) peker i en artikkel på at det i hovedsak er to skoler innen denne tankegangen. De som mener utviklingsland bør trekke seg helt ut av internasjonal handel, og fokusere på egen utvikling, og de som mener man ikke trenger å trekke seg helt ut, kun delvis, for å fokusere på egen utvikling med statlig hjelp (Valenzuela & Valenzuela, 1978; Velasco, 2002).

Oppsummert

Av teorien over kommer det frem at det er mange ulike syn på utvikling. Hovedforskjellene ligger i 1) hvordan landet skal forholde seg til internasjonal handel, og 2) i hvor stor grad myndighetene skal bestemme (Oatley, 2010). Merkantilistene mener staten må ha en sterk rolle, da landets økonomiske fremtid er for viktig til å overlate til markedet alene. Det liberale synet på dette er at staten skal ha minst mulig å si, da markedet selv styrer dette, og myndighetene kun skal sikre rammene rundt dette. Marxismen på sin side hevder de viktigste beslutningene til land blir tatt av multinasjonale selskap, som støttes av de politiske systemene, det er altså klassene som er aktørene, og kapitalistene ofte sterkest. For at dette skal endres må makten legges til folket (ibid).

Mens den ny-liberale skolen ser på økt globalisering, friere handel og utenlandske investeringer som muligheter for fattige land å komme seg opp og frem på, ser merkantilistene, eller marxistene, på dette som nye metoder for imperialisme, og utnyttning av fattige landene (de Soysa 2003). Liberale på sin side ser heller på sterk statlig styring, eller dårlig styresett som grunner til hvorfor fattige land har liten eller ingen utvikling, ofte da selv om de har en åpen økonomi (Hegre, Gissinger & Gleditsch 2002).⁴

Jeg har nå kort belyst de tre klassiske utviklingsteoriene på området. Videre vil jeg se på forskjellige variabler, og hva disse vektlegger for at land skal oppleve en sterkere grad av utvikling. Jeg vil i denne oppgaven ikke gå inn i hele utviklingsdebatten, men har heller valgt å trekke frem noen faktorer som kan være med å påvirke lands utvikling. Noen av teoriene under er hentet fra det liberalistiske synet, mens andre kanskje er mer knyttet opp mot de andre perspektivene.

⁴ Det kommer frem at den liberale teorien også har andre, ikke-økonomiske effekter på land (Hegre, Gissinger & Gleditsch 2003). Liberalistiske land er oftere fredeligere og demokratiske, land som er sammenbundet gjennom handelsavtaler løser potensielle konflikter utenom krigshandlinger, da disse har en arena for dette, i tillegg til at krig vil medføre økonomiske tap (Hegre, 2000; Hegre, Gissinger & Gleditsch 2003).

2.4 Faktorer som fører til utvikling

I denne delen av oppgaven vil jeg legge frem de teoriene jeg tror vil kunne bidra til å forklare hvorfor Botswana og Ghana har hatt en større utvikling enn Sierra Leone og Zambia.

Videre vil jeg presentere tidligere forskning på disse områdene.

2.4.1 Globalisering og utvikling

Globalisering går i korte trekk ut på at verden på mange måter blir stadig tettere integrert (Held & McGrew, 2007). Denne representerer på mange måter et skift i verden, da mot stadig mer internasjonal aktivitet og multinasjonale organisasjoner (ibid). På den ene siden hevdes det at dette vil bidra til å minske forskjeller mellom fattig og rik, da man endelig opplever fall i antallet mennesker som lever i ekstrem fattigdom (Oatley, 2010; Wade, 2004). Denne nedgangen i fattigdom går på en annen side sakte (Oatley, 2010) Mens man på den andre siden finner de som hevder at globalisering kun er et nytt middel for utnyttelse, og at de allerede rike landene ikke er interessert i større likhet (ibid).

Globaliseringen har på mange måter forandret hvordan verden fungerer, spesielt med tanke på hvordan multinasjonale organisasjoner nå er med å bestemme hvordan lands politikk utformes (Held & McGrew, 2007). Det forekommer sterke nedganger i kostnader tilknyttet handel og transport, og prisen på telefonsamtaler er drastisk redusert (Oatley, 2010).

I denne oppgaven vil jeg vektlegge de økonomiske aspektene med globalisering, da gjennom å se på handel og utenlandske investeringer. Politiske barrierer mot handel er sterkt redusert de siste 50 årene (Oatley, 2010:357), og dette har resultert i en sterk økning i denne (ibid). Videre har globaliseringen ført til en økning i verdensøkonomien, men spørsmålet som da kommer er om dette gjelder alle, eller kun en liten del av verdens befolkning (Oatley, 2010)?

2.4.2 Frihandel, fører åpenhet til utvikling?

Handel over grenser er ikke et nytt fenomen, men man har sett en sterk økning innen handelen, både når det kommer til varer og tjenester, og når det gjelder antall aktører som deltar i dette. Det er stadig flere ting som blir handlet med, samtidig som det stadig er økning i antall stater som tar del i den internasjonale handelen (de Soysa 2003; Oatley, 2010). Dette ser man blant annet gjennom at alle handelsregionene (OECD, Asia, Afrika og Latin-Amerika) har økt sin del av handel innen brutto nasjonalprodukt (de Soysa, 2003).⁵

⁵ Griffin (1989) peker på at utviklingsstrategien basert på en åpen økonomi var lettere å gjennomføre tidligere enn på 90 tallet, da det var større åpenhet i markedet. Land som ikke har åpenhet seg til internasjonale marked, og heller beskyttet seg selv med tollmurer og høye valutakurser har mistet flere sjanser for økonomisk vekst (ibid). Når et land beskytter seg via høye tariffen vil dette i mange tilfeller være det nest beste alternativet for vekst, samtidig som det i noen tilfeller kan gjøre ting verre.

Gjennom åpning for handel vil utviklingsland kunne utvikle seg gjennom (for eksempel) overføringer fra utenlandske investorer, som vil kunne fungere som en kilde et arbeid, kapital og teknologi (de Soysa 2003; Mwilima 2003). Videre peker teorien på at stater som åpner seg for frihandel potensielt kan øke sin økonomi, da de i stedet for å begrense seg til et lite marked, vil ta del i et stort. Dette bygger på den klassiske teorien til Adam Smith, der man gjennom frihandel stadig vil utvikle et større marked, og dermed øke produksjon og fortjeneste gjennom å øke antall aktører (Oatley, 2010).

Agenor (2004) peker på at det foreligger empiriske bevis for at handelsintegrering fører til positiv effekt på både veksten og nivået av produksjonen. Det samme kommer frem i Salinas, Guye og Korbut's (2011) artikkel om stabilitet, frihandel og vekst i Afrika sør for Sahara. De (ibid) peker på en sammenheng mellom frihandel og utvikling, da land har større vekst etter at de er liberalisert. Også Giavazzi & Tabellini (2005), Sachs & Warner (1996) og Wacziarg & Welch (2003) kommer til lignende konklusjoner. Videre kommer det frem at stater i Afrika sør for Sahara som er handelsliberalisert ikke har kommet i den samme stagnasjonen som andre land har⁶ (Bussmann, Schneider & Wiesehomeier, 2005; Salinas, Guye & Korbut, 2011).

I en studie av Nannicini og Billmeie (2011)⁷ kommer det frem at det er en positiv sammenheng mellom vekst reel BNP per innbygger og det å ha en åpen økonomi. De har sett på om det foreligger en sammenheng mellom raskere vekst i de landene som har en åpen (handelsliberalisert) økonomi, enn i de landene som har forblitt lukket. De peker også på at, spesielt i det lange løp, er det flere tendenser til at liberaliserte økonomier gjør det bedre enn lukkede (ibid).

Et problem som ofte kommer i lukkede økonomier er Rent Seeking.⁸ Dette kan komme av at myndighetene i lukkede land bestemmer hva som skal importeres, og dermed åpner for at individer eller grupper kan berike seg selv gjennom dette systemet (Oatley, 2010). Rent Seeking og lignende aktiviteter blir problematisk for land da disse ikke genererer maksimalt med kapital, samtidig som staten får økte utgifter til en liten gruppe mennesker (Oatley, 2010). Når investorene får tilbake en høyere fortjeneste enn de skulle hatt på sin investering, samtidig som prosjektet ikke nødvendigvis er det som genererer størst overskudd kan stater tape inntjening på to områder. Altså jobber man for å få tak i størst mulig del av den

⁶ I tillegg kommer det frem at statene har mindre grad av borgerkrig, samt er mer stabile.

⁷ Studien omfatter Ungarn, Polen, Bulgaria, Tsjekkia, Slovakia, Slovenia, Albania, Romania, Latvia, Litauen, Kirgisistan, Makedonia, Moldova, Armenia, Aserbajdsjan, Georgia, Tadsjikistan, Hviterussland, Kroatia, Estland, Kazakhstan, Russland, Turkmenistan, Ukraina, Usbekistan, Bosnia, Mongolia, Montenegro og Serbia

⁸ Rent Seeking går ut på at private aktører forsøker å overbevise politikere om å gjennomføre vedtak som gir denne gruppen et større utbytte enn de egentlig skulle hatt fra en investering (Oatley, 2010:390)

allerede eksisterende kapitalen, for eksempel gjennom lobbyvirksomhet, i stedet for å generere ny kapital (ibid). Det kan tenkes at dette problemet minker i åpne økonomier, da det i større grad er markeder, og ikke regjeringer som ”bestemmer” hva som importeres og eksporteres.

På en annen side peker Winters, McCulloch og McKay (2004) på at selv om det er mange sterke indikatorer på at handelsliberalisering og økt åpenhet har positiv effekt på økonomisk utvikling, er dette ikke er bevist. Dette gjelder også i motsatt retning, altså at det heller ikke gir en påvist negativ virkning (ibid). Utviklingen viser til at det blant økonomer er en form for enighet i at åpne økonomier fungerer bedre på lang sikt enn hva lukkede gjør (ibid). De peker på at det er vanskelig å konkludere med noen generelle fakta for om åpenhet og fattigdom, men at det foreligger sterke indiksjoner på at åpenhet vil være et viktig redskap for å redusere fattigdom, dette gjelder da vanligvis på lengre sikt (Winters, McCulloch & McKay, 2004).

Denne effekten peker også Richards på (2011). Han (ibid) legger frem problematikken med at det er så store forskjeller mellom land, spesielt i Afrika sør for Sahara at det er vanskelig å lage en generell ”fasit” på om frihandel er bra eller dårlig for statene. På en annen side kommer det frem at også han ser tendenser til bedre utvikling i land som er liberalisert, og driver stor grad av internasjonal handel (ibid).

En annen effekt av en åpen økonomi er at man får større tilgang på kapital utenfra, og som nevnt tidligere kan dette bidra til å skape økonomisk vekst (Agenor, 2004). Et problem er at dette ofte dreier seg om lån, og lån må betales tilbake. Når industriland går inn i dårlige perioder går ofte kravet om tilbakebetaling opp, samtidig som viljen til nye lån går ned (ibid). Utviklingslandene må da snu fokuset fra opptjening av ny kapital, til tilbakebetalinger, noe som igjen vil kunne minske landets vekstrate (ibid). Kapital utenfra kommer og i andre former enn lån, men når industriland går inn i dårlige perioder ser man at disse innskuddene minsker, eller til og med forsvinner helt (ibid).

På en annen side viser Agenor (2004)⁹ til at frihandel i noen tilfeller kan føre til økt fattigdom, da man ser en sammenheng mellom frihandel og mindre behov for ufaglært arbeidskraft. Dette vil da kunne føre til større avstander mellom fattig og rik, da gjennom større avstander fra skolert, og uskolert arbeidskraft. Dette er et av flere mulige resultat, ikke et gitt faktum, for eksemplet kan de ufaglærte velge å skolere seg, og med flere fagutlærte arbeidere vil fort deres lønninger falle (ibid). Videre er dette noe som over tid kan endre seg,

⁹ Studie basert på Brasil, Colombia, Costa Rica, Dominikanske Republikk, Ghana, Indonesia, Jordan, Mexico, Marokko, Pakistan, Peru, Filipinene, Sri Lanka, Thailand, Tunisia, Venezuela.

da flere og flere vil ha gjennomført skolegang. Hvordan dette utvikler seg over tid kan variere, men det foreligger tendenser til at skolert arbeidskraft både har høyere lønninger og bedre arbeidsforhold (ibid).

Videre ser en studie av Richards (2011) på effekter av åpenhet i Afrika sør for Sahara. Han (ibid) peker på at det ikke nødvendigvis er en sammenheng mellom åpenhet og vekst, og at landene er så forskjellige at det er vanskelig å generalisere noen anbefaling hvorvidt landene bør ha en åpen eller lukket økonomi (ibid).

I tillegg ser han (ibid) på muligheten for økt fattigdom i åpne økonomier, sett sammen med andre teorier kan det virke som denne tendensen kan være forbigående, da man på lengre sikt kan se positive effekter fra åpenheten, dette kan også gå andre veier, det kan se ut som skolering er en viktig variabel her (ibid). I tillegg til dette peker Agenor (2004) på tendenser til at effektene av handelsliberalisering kommer sent. Altså at det er på lengre sikt man ser en mer stabil vekst, det kan derfor tenkes at noen av landene som kommer dårligere ut etter liberaliseringsreformer er implementert, gjør dette fordi de ikke har gitt liberaliseringen nok tid til å vurderes (Agenor, 2004). Dette peker videre på et nytt problem, hvor lang tid er nok tid?

Det ser ut til at spesielt senere forskning, for eksempel Nannicini og Billmeie (2011) eller Salinas Guye og Korbut (2011) peker på positive effekter for land som har gjennomført handelsliberaliserende tiltak, og blitt kategorisert som åpne økonomier. Generelt i teorien ser man at mange finner positive effekter av åpenhet på økonomisk utvikling, til tross for at andre peker på usikkerhet omkring effektene av frihandel, for eksempel gjennom at de ikke finner bevis verken for eller imot at frihandel gir sterkere utvikling i land.

Ut ifra litteraturen som er gjennomgått over ser det ut som om det er rimelig å anta at det foreligger en positiv sammenheng mellom frihandel og utvikling, dette er og allerede testet for land i Afrika sør for Sahara, der samtlige av mine land var med (Sachs & Warner, 1995; Salinas Guye & Korbut, 2011; Wacziarg & Welch, 2003). I denne analysen vil jeg se om det stemmer at en åpen handelspolitikk fører til vekst, også i en kvalitativ analyse.

- Hypotese 1: Land som er mer åpne vil ha større utvikling enn land som er mindre åpne.

2.4.3 Utenlandske investeringer

Kort fortalt går utenlandske investeringer (FDI) ut på

“A form of cross-border investment in which a resident or corporation based in one country owns a productive asset located in a second country. Such investments are

made by multinational corporations. FDI can involve the construction of a new, or the purchase of an existing, plant or factory”

(Oatley, 2010: 38).

Utenlandske investeringer er et relativt nytt fenomen, men den er stadig økende på verdensbasis (de Soysa, 2003). Et problem her er at fordelingen av utenlandsinvesteringer midler i verden er skjev, størstparten av midlene er fordelt innenfor allerede utviklede stater, dette er en trend som man ser er på vei til å forbedres (ibid), da man ser en økning i investeringer til utviklingsland (ibid). Dette gjelder altså investeringer som går på tvers av landegrensler, og ofte utenom offentlige organ, man benytter seg ofte av denne typen investering for å anskaffe arbeidskraft, få tilgang til nye markeder eller produsere en vare billigere enn i hjemlandet ¹⁰(Mwilima, 2003; Oatley, 2010).

Utenlandske investeringer blir vanligvis sett på som en økonomisk stimulans for vekst i utviklingsland. Det foreligger tre hovedpoeng bak dette: 1) tilgang til kapital 2) tilgang til ny teknologi og 3) tilgang til nye arbeidsplasser. Utenlandske investeringer blir ofte sett på som en av hovedmulighetene for utviklingsland å tiltrekke seg ekstern kapital (Mwilima, 2003; Oatley, 2010). Dette blir ofte også sett på som bedre enn for eksempel bistand, da utenlandsinvesteringer ofte er en mer stabil kapitalkilde (ibid). Et problem med dette, som med all utenlandsk kapital er at denne også kan bli påvirket av svingninger i det internasjonale markedet. Er det nedgangstider i industrilandene kan innskuddene av utenlandsk kapital og minke (Agenor, 2004; UNCTAD, 2010).

Dette til tross, blir det ofte argumentert for at utenlandske midler er et godt tillegg til landets allerede oppsparte kapital, og dermed gjør det mulig å gjennomføre større investeringer. Videre kan utenlandsinvesteringer sees på som en av hovedarenaene for overføring av teknologi, som igjen kan lede til økt produktivitet og effektivitet (Ajayi, 2006). Økt kapitalinnstrømning, økt produktivitet og mer effektiv produksjon vil kunne lede til økt økonomisk vekst. I tillegg til dette vil land gjennom utenlandske investeringer kunne få økninger innen eksport, da de vil kunne produsere mer enn de gjorde før, samtidig som de får tilgang til nye markeder¹¹ (Ajayi, 2006; Mwilima, 2003).

Utenlandsinvesteringer blir ofte sett på som en sterk mulighet for utviklingsland å komme seg opp på, og det argumenteres for at om Afrika sør for Sahara skaffer seg større deler med utenlandsk kapital vil dette hjelpe landene. Derfor ser man at regjeringer i disse

¹⁰ Utenlandske investeringer forekommer gjennom at man enten investerer i allerede eksisterende produksjonsapparat, eller om man bygger nye fabrikker. Oppgaven ser ikke på forskjellene mellom disse.

¹¹ Det kommer her frem flere trekk ved Merkantilismen. På en annen side ser det ut til at åpenhet er et viktig redskap for å tiltrekke seg investorer, derfor ser jeg på utenlandsinvesteringer som liberalistisk fremfor merkantilistisk.

landene arbeider hardt for å få tak i denne kapitalen (Mwilima, 2003).

Det foreligger ofte forskjellige grunner for at disse regjeringene vil ha tak i dette, men man ser noen hovedgreiner som ofte ligger bak, dette er tilgang på kapital utenfra, tilgang på entreprenørskap og innovasjon, tilgang til utenlandske markeder gjennom investorfirma, ny teknologi, teknologisk spillover samt nye arbeidsplasser (Ajayi, 2006; Mwilima, 2003). Det kommer også an på hva investoren er ute etter, olje og gass er blant de mest attraktive, men også andre naturressurser tiltrekker seg investorer. I tillegg til, for eksempel informasjonsteknologi, kommer ofte turisme, og turisme relaterte ting opp på listen, som hoteller, restauranter og opplevelser (Mwilima, 2003).

Hvem og hvilke former for utenlandske investeringer som er aktuelle for landene kan altså variere på hvilke komparative fortrinn landet har fremfor andre, og spille videre på disse. Hvis det aktuelle landet finner en nisje, for eksempel arbeidskraft, som det har mer eller bedre enn andre, vil det kunne forekomme at de vil tiltrekke seg investorer på grunn av dette fortrinnet. Problemet blir da å finne riktige fortrinn man skal satse på, og at ikke andre land satser på de samme (Oatley 2010). Om mange land satser på samme ting, vil man kunne se en konkurranse der land underbyr hverandre, og det landet som ender opp med å tiltrekke seg investoren kan ende opp med fortjeneste enn de i utgangspunktet kunne fått (Ajayi 2006; Oatley, 2010).

Mange av mottakerlandene for slike investeringer, spesielt i Afrika sør for Sahara, har et enormt behov for kapitalinnsprøytninger og arbeidsplasser, og de ser på utenlandske investeringer som en løsning på dette problemet (Ajayi, 2006; Mwilima, 2003). Dette fører i noen tilfeller til at land underbyr hverandre, for å tiltrekke seg investorene (Mwilima, 2003). Resultatet av dette blir at landene underbyr hverandre, og ender opp med et resultat som ofte ikke er nok for å løste problemene med arbeidsplasser og kapital (ibid). Man kan da se at de utenlandske investeringene ikke fungerer som en utviklingsmekanisme, hvis det er stor skjevhet mellom hva vertslandet og det multinasjonale selskapet sitter igjen med at fortjeneste.

Det forekommer også andre problemer med slike investeringer som motor for utvikling. Man ser at overføringene fra de multinasjonale selskapene ofte ikke er så store som først antatt, altså at vertslandet mottar mindre penger enn hva de hadde regnet med (Ajayi, 2006). Et annet problem er at arbeidsplassene som genereres for den lokale arbeidskraften ofte er relativt dårlige jobber, med lite utviklingsmuligheter og lave lønninger.

Gjennom å tiltrekke seg utenlandsk kapital privatiseres ofte arbeidsplasser, for at de videre blir en del av et FDI-samarbeid. Dette resulterer ofte i færre arbeidsplasser enn det var

fra før, altså det motsatte av det som var ønskelig (Ajayi, 2006). Et viktig poeng for at land skal kunne utnytte de potensielle mulighetene disse investeringene har å tilby, er at landet er klart for å motta denne støtten (Ajayi, 2006). For eksempel er det ikke alltid landene som er aktuelle for utenlandske investorer har et klart produksjonsapparat, som modernisert produksjonsutstyr og egenkapital, videre kan lavt lav produktivitet og får dårlig teknologi være med på å enten gjøre landene mindre attraktive for slike investorer, eller gjøre at landene tiltrekker seg investorer og ikke klarer å få et godt resultat ut av samarbeidet (ibid). For eksempel er den vanligste formen for utenlandsinvestering reinvesteringer i allerede eksisterende produksjonsapparat (Oatley, 2010).

Afrikanske land har i lengre tid satt stor tillitt til effektene av disse, og gjennomført tiltak som utvidelse av godkjenninger, fjern av restriksjoner med tanke på profitt, skattelette og økt privatisering av det statlige produksjonsapparat. Det kommer fram at tross for dette arbeidet, får de kun en liten prosent av totale investeringene (Agenor, 2004). Som det kommer frem tidligere i kapittelet, kan slike tiltak bidra til å minske utviklingspotensiale og den økonomiske gevinsten fra de investeringene de klarer å tiltrekke seg.

Det kommer frem at det er store potensielle muligheter for utvikling via utenlandske investorer, men at mottakerlandene må passe på under forhandling av avtaler for å få et resultat de kan være tjent med (Mwilima, 2003), samtidig som de selv må være klare for å ta imot, og klare å utnytte de fordelene investeringene medfører (Ajayi, 2006).

På en annen side er det store, potensielle fallgruver for land som tar imot utenlandske investeringer, for eksempel lav grad av kapitalinnsprøytning, dårlige arbeidsplasser, lav utvikling av arbeidskraft og liten teknologisk overføring.

Teorien ovenfor peker på flere muligheter for at utenlandske investeringer kan bidra til utvikling (Oatley, 2010), spørsmålet blir da om dette har skjedd, og eventuelt i hvor stor grad. I denne oppgaven vil jeg derfor se om dette stemmer overens med landene i min analyse, at disse har tjent på utenlandske investeringer.

- Hypotese 2: Land som mottar store mengder utenlandsinvesteringer har større utvikling enn land som ikke gjør dette.

2.5 Geografiske og ressursmessige årsaker til utvikling

2.5.1 Naturressurser

I dette kapitlet vil naturressurser i hovedsak dreie seg om utvinning av metaller og mineraler.¹² Landene i oppgaven er og ulikheter i hvilke type ressurser de eksporterer (UNCTAD, 2003a;b; 2006;2010). Oppgaven vektlegger ikke hvilke ressurser som eksporteres, men velger å se på helhetlig eksport.

Gylfason og Zoega (2006) peker på flere mulige utfall av et lands funn av naturressurser. Dette går fra et sterkt bidrag til et lands utvikling, til store problemer (ibid). De (ibid) finner at det er mange potensielle fallgruver for land som har, eller finner store mengder naturressurser. Dette gjelder ikke kun for olje, men også for andre naturressurser som kobber eller diamanter. Artikkelen peker på problemer som kan forekomme hvis en stat legger for stor vekt på naturressurser (ibid). Dette kan blant annet føre til Rent Seeking, altså at grupper i samfunnet (ofte her produsenter) vil prøve å øke sin del av fortjenesten på disse ressursene, og dermed minste mulighetene for andre måter å skape vekst på. At store deler av fortjenesten går til en gruppe, og dette resulterer i mindre til andre, kanskje viktigere formål er et problem. Dette kan i ekstreme tilfeller føre til borgerkrig, (ibid). Selv om land ikke opplever borgerkrig,¹³ vil Rent Seeking også i mindre former være et hinder før utvikling.

Norge er et eksempel på et land som har klart seg bra etter funn av naturressurser, en av årsakene til at dette gikk så bra kan være at de hadde et sett institusjoner, og et velfungerende politisk system satt sammen før de fant naturressurser. Dette kan man da se på som en mulighet for at land har større mulighet for vellykket vekst hvis de er en velfungerende stat før funnene ble gjort (Collier, 2007). Dette vil gjelde, i en viss grad, for Botswana (UNCTAD, 2003a), som og hadde et fungerende system før de kom over sine funn av diamanter, og som også har klart å få en meget sterk økonomisk oppgang etter funn av diamanter, og oppretthold denne over en lengre periode (ibid) Med andre ord er det klart at funn av naturressurser er en god mulighet for land og oppleve en sterk vekst i økonomien.

På en annen side peker Frankel (2010) at det ikke er noen nødvendig link mellom dårlig eller god økonomi og funn av naturressurser. Hans eksempler dreier seg i hovedsak om

¹² Selv om Ghana (startet utvinning i 2010) og Sierra Leone (funn i 2009/2010) begge har funnet oljefelt utenfor kysten vil ikke spesielt adressere dette (se valg av land del)

¹³ Collier og Hoeffler (1998) peker og på andre muligheten for at funn av naturressurser øker sjansen for uroligheter, eller til og med borgerkrig i landet. Dette kommer av at rebellgruppen kan tjene store summer på selv å utvinne naturressursen, de trenger altså ikke ta kontroll over hele landet, kun de områdene som innehar ressurser (Collier & Hoeffler 1998; Gylfason & Zoega 2006) dette kan og gjelde for andre (nabo) stater, som går inn på samme vilkår/metode som en opprørs hær, for å sikre seg deler eller hele produksjonen (ibid).

nasjoner som utvinner olje, men man ser at dette også vil kunne gjelde for andre typer ressurser, som har like stor innflytelse på landets økonomi som oljeinntekter ofte har (ibid). Et punkt som kan bidra til noe av denne forklaringen er politisk stabilitet. Politisk stabilitet skaper et tryggere miljø, som vist over, samt at det er kommet frem i Frankels artikkel (2010) at tidligere forskning viser en sammenheng mellom de landene som har politisk stabilitet og de landene som har suksess med naturressurser (ibid).

Med sterk satsning på naturressurser kan dette presse ut aktører på andre produksjonsarenaer, altså at landet blir avhengig av en resurs, og nedprioriterer andre, kanskje mer lønnsomme produksjoner (da innen teknologisk utvikling etc.), for eksempel ser man at industrialisering kan være en bedre metode for utvikling på lang sikt, enn hva avhengighet til naturressurser er.

Volatilitet er et annet problem, spesielt med noen naturressurser som har spesielt store svingninger her, for eksempel kobber (UNCTAD, 2006). Svingninger i prisene på produktet som det aktuelle landet eksporterer kan påvirke landets generelle økonomiske situasjon, eks. gjennom inflasjon. Jo større avhengighet landets økonomi har til dette produktet, jo større vil utslaget bli. På en annen side vil dette og kunne resultere i en meget sterk vekst om prisene skulle stige i stedet for å falle (Frankel, 2010). Selv om det er muligheter for enormt stor vekst er det hensiktsmessig for land å unngå disse potensielle fellene, da med å forsøke å spre inntjeningen utover flere sektorer/produkter. Å være avhengig av et eller flere produkter med stor volatilitet vil gjøre det vanskelig å planlegge et budsjett, da raske endringer i pris vil endre forutsetningene for dette (ibid).

Collier (2007) peker videre på en annen mulighet ved store funn av naturressurser, nemlig Dutch disease. Dette er "effekten" som kom av Nederlands funn av gass i Nordsjøen (ibid). Denne "sykdommen" går ut på at et land som eksporterer store mengder naturressurser får valutaen sin til å øke sett i sammenheng med andre lands valutakurs, dette vil igjen føre til at landets andre eksportvarer vil bli mindre konkurransedyktige (ibid). Det kommer frem at det ofte er disse varene som kan være med å skape en god teknologisk utvikling, og derfor burde satses på fremfor naturressursen. Denne kan også forekomme i andre former. For eksempel hvis landet får et stort hopp i økonomien, grunnet naturressurser eller annet, kan dette føre til at valutakursen øker drastisk, dette vil kunne påvirke andre næringer i landet negativt (Collier, 2007; Frankel, 2010). Ved en stor økning i primærsektoren (naturressurser) vil man kunne se at denne drar mer arbeidskraft, og gir denne høyere lønninger, dette vil bidra til å dra arbeidskraft vekk fra andre næringer, og dermed svekke deres evne til konkurranse (Gylfason & Zoega 2006; Frankel, 2010).

Dette er ikke nødvendigvis et tilfelle, da mange land har hatt sterke perioder med utvikling selv om de har en økonomi som i stor grad er basert på naturressurser (Salinas, Guye & Korbut, 2011), men et potensielt problem, som i Nederlands tilfelle, er hva som skjer når ressursene minsker, eller blir oppbrukt. Hvis andre sektorer da er neglisjert, eller ikke konkurransedyktige vil man kunne se store problemer.

Videre kan denne føre til at Human Capital ikke blir prioriteter, da flere av årsakene for å satse på denne for denne faller bort, med en stor inntjening i primærsektoren (Ajayi, 2001). Dette er et problem spesielt for utviklingsland, da det er sett på sammenhenger mellom utdanning og vekst/utvikling.

Et problem i et land som vil få stor vekst fra naturressurser er at dette kan føre til klientelisme, altså at en gruppe mennesker, da som oftest deler av eller hele gruppen rundt de som har makten i landet blir favorisert (Collier, 2007), for eksempel personer av deres familie, venner, personer fra samme del av landet eller samme stamme. Klientelisme er ofte forbundet med korrupsjon, som er et annet problem med raske vekst. Personer kan forvente betaling for sine tjenester, og politikere kan gå ut å kjøpe seg stemmer. Dette fører videre til usikkerhet omkring styresett og fremtid (Collier, 2007). Hvis landet er styrt av en liten gruppe, et elitestyre, er det større sannsynlighet for at denne gruppen vil bruke fortjenesten fra ressursene på seg selv, fremfor å bruke denne på hele befolkningen. Dette foregår i mindre grad i demokratier. Ved store forskjeller i fordeling av godene, skaper dette mulig grobunn for konflikter innad i landet.

Videre er det høye transaksjonskostnader i Afrika, for eksempel høye tariffen, uforutsigbar infrastruktur, høye internasjonale transportkostnader og et dårlig telefonsystem (ibid). Produksjon er transaksjonsintensiv, og dette er manglene, eller svært dårlig i mange av de aktuelle landene (Ajayi, 2006). Dette vil og være med på å vanskeliggjøre transport av varer fra innland, og gjøre det enklere for en oppkjøper å velge et land med kyststripe.

Det foreligger altså flere potensielle fallgruver for land som finner naturressurser, og/eller baserer sin økonomi på disse. Til tross for mange fallgruver er det og store muligheter for land som finner og utvinning av naturressurser., det kan på en annen side ende opp med et vellykket økonomisk system som kan bidra til landets utvikling. Mange land har klart dette, for eksempel Norge og Botswana (Frankel, 2010).

Det ser ut som en viktig faktor er at dette skjer i kontrollerte former, og at fortjenesten som dette genererer blir investert i utviklingsrettede tiltak, ikke til å berike enkeltindivider (Frankel, 2010; Gylfason & Zoega 2006). Min hypotese vil derfor være at land som har naturressurser vil ha en større utvikling enn andre land.

- Hypotesen 3: Land som eksporterer store mengder naturressurser vil ha større utvikling enn land som ikke gjør dette.

2.5.2 Kystlinje

Videre vil jeg se på en geografisk ulikhet mellom landene, at Botswana og Zambia ikke har tilgang til kystlinje, mens Ghana og Sierra Leone har det (CIA Factbook, 2012a;b;c;d).

Land med kystlinje selger til hele verden, land uten selger til naboene (Collier, 2007).¹⁴ Uten kystlinje blir derfor land avhengige av nabolandene for å kunne skape vekst, dette kommer da videre an på om nabolandene er i en vekstfelle eller ikke (ibid). Et viktig poeng å ha med seg her er at hvis man har nabostater med dårlig infrastruktur, eller med hyppige tollstasjoner vil man tape store muligheter med tanke på handel (Ajayi, 2001; Collier, 2007).

Når et land uten kystlinje skal frakte varer over større avstander vil dette bli dyrere enn om landet selv hadde hatt kyststripe, dette kommer av at produktet må transporteres gjennom et eller flere naboland for å komme seg til kysten. Her kommer det frem at prisen på varen vil variere på infrastrukturen i nabolandet, landet selv har liten påvirkning på hvordan denne utvikles, og dermed minsker de mulighetene for på delta i global handel, land uten kystlinje tjener da på vekst hos nabolandene (Collier, 2007).

Min hypotese om kystlinje vil derfor være at land som har tilgang til dette har en større utvikling en land uten.

- Hypotese 4: Land som har kystlinje opplever en større utvikling enn land som ikke har egen kystlinje.

2.6 Politiske årsaker

I denne delen av den teoretiske gjennomgangen vil jeg se på de politiske årsakene oppgaven vil adressere. Jeg har valgt å ta med konflikt i denne, i tillegg til demokrati og politisk stabilitet.

2.6.1 Demokrati

Demokratier er ofte sett på som fredeligere enn ikkedemokratier, videre ser man på demokrati på som den foretrukne styreformen, og det blir ofte sett på som et mål for en stat å bli

¹⁴ Land uten kystlinje har mindre sjanse for utvikling enn land som har dette, selv om det finnes unntak som Sveits og Østeriket (Collier, 2007). Dette er et problem som særlig finnes i Afrikanske land, da det Afrikanske kontinentet har mange land uten direkte tilgang til kyst. Land som i stor grad baserer sin økonomi på naturressurser, og har mye av disse, vil ofte ikke bli like hardt rammet av dette, som land som baserer sin økonomi på produksjon av varer.

demokratisk. I og med at demokratier har et godt rykte, kan det være fordelaktig for land å ha demokratiske styre reformer, for å tiltrekke seg utenlandske investorer. En viktig årsak til å se på demokratier som styreform er at disse ofte er fredeligere enn andre styre reformer, og det kommer frem at fredeligere land ofte har sterkere utvikling (Mousseau, Hegre & O'neil, 2003; Oneal & Russett, 1997; Gleditsch & Hegre, 1997).

Mange av landene som kategoriseres som stater med lav inntjening opplever politisk vold, en strategi for å fremme fred i disse landene har vært innføring av demokratisk styresett (Collier & Rohner, 2008). Demokrati er ikke den eneste løsningen på å kontrollere slike problemer, men sees på som en effektiv løsningsmetode, da styresettet er ansvarlige ovenfor folket gjennom valg, og at folket derfor har muligheten til å kaste de som styrer landet. Man kan se en tendens til at et demokrati har høyere inntjening, og derfor minsker grunnlaget for vold, for eksempel vil en person som får høyere inntjening samtidig få mindre grunnlag for bruk av vold (ibid).

Da folkevalgte politikere må stå til ansvar for sine avgjørelser for folket, som har mulighet til å kaste disse, kan da føre til at politikerne ikke klarer å gjennomføre forandringer som er store nok til å gi en langsiktigeffekt på landet (ibid). Langsiktige prosjekter krever planlegging, kapital og har ofte en lang periode før de fungerer, jo lengre tid det tar før man ser resultater, jo vanskeligere kan det være å forsvare for velgere. På en annen side viser det seg at styresett som er valgt ofte er bedre styrende enn andre, de som velges er ansvarlige for folket, og gjør de ikke en god nok jobb vil de ikke bli gjenvalgt (de Soysa, 2003). I et demokrati får man heller ikke problemer med eiendomsrett, da denne er sikret ved lov (ibid).

Et problem med demokratier er at de kan være en byrde for stater i utviklingsfasen. Et viktig poeng her er at stater i en utviklingsfase trenger ledere som er villige til å ta sterke, og da ofte upopulære avgjørelser, og å bruke størsteparten av landets inntekt til for eksempel investeringer i stedet for fordelinger blant folket (de Soysa, 2003).

Flere av avgjørelsene som kan/må tas for å gjennomføre tilstrekkelig endring i et land er ofte upopulære, som økonomiske reformer, og dette kan være vanskelig for politikere å stå inne for (ibid). Det er også tendenser til at man i demokratier ser større utslag av Rent Seeking enn hva man har i andre styre reformer, noe som kan være med å trekke økonomien nedover (de Soysa, 2003; Oatley, 2010). Oneal, Russett og Berbaum (2003) peker også på viktigheten av demokrati for utvikling. De ser på at land som er demokratiske har bedre utviklingsvilkår enn andre, blant annet på grunn av at demokratier ofte er fredeligere enn andre. Dette kommer og fram i artikkelen til Hegre, Gissinger og Gleditsch (2002) som ser at stater som er økonomisk åpne ofte har mer stabile politiske systemer, og at denne effekten er spesielt sterk hos

demokratier.

Det foreligger noe skepsis til sammenhengen mellom demokrati og utvikling, da man ser at av flere av utviklingslandene som har vist vekst er ikke alle demokratier (de Soysa 2003). Det kan derfor virke som om at et sett institusjoner er viktigere enn selve demokratiet, og at disse institusjonene fungerer effektivt (ibid), er viktigere enn at landets ledere er valgt. Variasjon her kan komme av forskjellige ting, for eksempel kulturelle forskjeller (ibid). Man kan tenke seg at et demokratisk styresett ikke nødvendigvis er det samme som et godt styresett, for eksempel med et velfungerende byråkrati, et sett fungerende institusjoner og en velfungerende politikk.

Det kommer frem at det er fordeler og ulemper med en demokratisk styreform, men det virker som om dette er en overvekt av positive effekter ved denne styreformen, da kanskje den viktigste for utvikling er at det er fredeligere¹⁵ i demokratier enn i andre stater.

Over pekes det på at noe av den positive effekten som tilegnes demokratier, egentlig kan skyldes tilstedeværelse av et sett institusjoner, og dermed politisk stabilitet, snarere enn demokrati i seg selv. Det kommer imidlertid også frem at dette er ting man i større grad finner i demokratiske land, hvilket innebærer at samtidig som demokratier i mange tilfeller vil være best for utvikling, da igjen spesielt med tanke på fredelighet, er det og den styreformen som gjør det mest sannsynlig at landet får politisk stabilitet og gode institusjoner.

Jeg vil derfor se om land tjener mer etter de er demokratier, i tillegg til at man kan se om dette utvikler seg i takt med utviklingen til demokrati.¹⁶

- Hypotese 5: Land som er demokratier vil ha større utvikling enn land som ikke er demokratier.

2.6.2 Politisk Stabilitet

Godt styresett og en sunn økonomisk politikk er viktig for land som skal utvikle seg, men dette alene skaper ikke muligheter (Collier, 2007). For at land skal oppnå vekst og utvikling kommer det frem at et viktig punkt for dette er at de opprettholder en viss grad av stabilitet. Salinas, Guye og Korbut (2011) viser til at landene i Afrika sør for Sahara som er politisk stabile har klart seg bedre enn de som ikke er det. De viser videre til at hvis de ustabile landene i regionen ekskluderes fra gjennomsnittlig vekst, kommer regionen ganske bra ut, når man ser på vekst og utvikling. Artikkelen (ibid) peker til slutt på store forskjeller fra før og etter stabilisering, der det kommer frem at det er større vekst etter stabilisering.

¹⁵ Fredelige land har ofte bedre utvikling enn ikke-fredelige land (se stabilitet/konflikt det).

¹⁶ Demokrativariabelen går fra -10 til 10, derfor kan man se om det er forhold mellom, for eksempel graden av demokrati og vekst i BNP per innbygger.

Drazen (2000) peker også på at politisk stabilitet er en viktig faktor i økonomisk utvikling. Han viser at det er signifikante påvirkninger mellom politisk ustabilitet på en side og, vekst og investeringer på den andre siden. Utviklingsland er i stor grad ute etter utenlandsk kapital, og ustabile land havner ofte lengre ned på investorenes liste (Mwilima, 2003). Det samme kommer frem hos Drazen (2000), da funnene hans peker i en retning av at stabile land mottar en større mengde investeringer, enn de ustabile (ibid). Grunner til dette kan være dårlig resursfordeling eller at eiendomsretten ikke er sikret. Altså kommer det frem at der det foreligger et usikkert investeringsgrunnlag, er det lavere utvikling, enn der dette grunnlaget er sikret (ibid).

Dette kommer videre frem ved at man i politisk ustabile land kan ha dårligere tilgang på produksjonsfaktorer enn andre. Fosu (1992) peker på at politisk ustabilitet er med på å minske eller i noen tilfeller fjerne helt faktorer som lån og investeringer. Det kommer frem at når ustabiliteten øker, minsker muligheten for tilbakebetaling og sikkerheten til investeringen (ibid).

Han (ibid) argumenterer videre for at sosialpolitisk ustabilitet skaper usikkerhet omkring eiendomsrettigheter, og fremtiden til det sittende politiske regime. I tillegg har at dette har en effekt på markedet og økonomiske relasjoner, og dermed kan være med å trekke ned produktiviteten, eller sørge for at denne ikke når sitt potensielle nivå (ibid). Videre kan dette være med å hindre at grupper eller organisasjoner tør å risikere kapital, altså at dette gjør landet mindre attraktivt for utenlandske investorer (ibid), og minsker landets (mulige) totale kapitalgrunnlag.

Investorer er også ute etter land som både har et bankvesen, og et rettssystem med tillit og som fungerer (Ajayi, 2006). Dette er med på å sikre deres investeringer, for eksempel gjennom eiendomsrett (Ajayi, 2006; Mwilima, 2003). I ustabile land ser man at det fort kan forekomme forandringer som påvirker eventuelle investeringer, for eksempel med et nytt politisk regime, eller store endringer i den økonomiske politikken vil dette kunne skape usikkerhet for investering og satsning fremover i tid, og dermed gjør landet mindre attraktivt (Ajayi, 2006, Fosu, 1992). En tenkt konsekvens av dette vil være for eksempel kapitalflukt. Det kommer frem at land som har fått til en rask vekst, er land som har investert store deler av deres GDP i tiltak for å bedre dette, og har opprettholdt makroøkonomisk stabilitet (Ajayi, 2006). Investeringer i Human Capital, fysisk infrastruktur og sterke institusjoner er da å foretrekke for å nå disse målene (ibid). Videre er det viktig og opprettholde en privat sektor for den økonomiske stabiliteten (ibid).

I tillegg til kapitalflukt kan ustabilitet føre til Brain Drain,¹⁷ dette innebærer at kvalifisert arbeidskraft og utdannede, som har lett for å få jobb andre steder emigrerer på bakgrunn av den politiske situasjonen (Fosu, 1992; Beine, Docquier & Rapoport, 2001). Dette kan forekomme både grunnet usikkerhet i jobbmarkedet, eller at ustabiliteten er på et nivå som gjør det sannsynlig for utbrudd av konflikt (Fosu, 1992; Ong'ayo, 2008). Med mindre kvalifisert arbeidskraft og mindre kapital vil man ikke kunne få en optimal produksjon, og heller ikke en optimal økonomi (Drazen, 2000; Fosu, 1992). Ustabilitet fjerner med andre ord deler av grunnlaget for utvikling og vekst.

På en annen side kommer det frem at det i noen tilfeller ser ut til at ustabilitet er velkommen, da noen investorer vil kunne tjene på denne (Mwilima, 2003). Det betyr i så fall at sammenhengen mellom investorer og stabilitet er noe kompleks (ibid). Dette vil ofte være systemer som er basert på korte avtaler, hyppige reforhandlinger og i gitte tilfeller ser det ut til at noen investorer er ute etter slike avtaler (ibid). Dette er dog i et fåtall tilfeller, og det kommer frem at de beste avtalene, og de fleste investorer foretrekker langtidsrettede avtaler, i stabile omgivelser. Artikkelen peker videre på at politisk og økonomisk stabilitet er viktige områder for å tiltrekke seg investorer (Mwilima, 2003).

Det kommer frem at en stor del av teorien på dette området peker på at politisk stabilitet er bra for utvikling. Jeg vil derfor se om land tjener mer etter de er stabile, i tillegg til at man kan se om dette utvikler seg i takt med utviklingen til stabilitet.¹⁸ Min hypotese vil derfor være at land som er stabile har bedre utvikling.

- Hypotese 6: Land som er politisk stabile har større utvikling enn land som er politisk ustabile.

2.6.3 Konflikt

Collier (2007) peker på at krig er en av de store hindrene til vekst. Borgerkrig har flere effekter på et lang en de rent økonomiske, og mange av disse er med på å videre holde utviklingen i landet tilbake (ibid). Den skaper dødsfall, også store dødsfall utenom selve kamphandlingene, for eksempel fra sykdommer og epidemier. I tillegg til dette fører borgerkrig med seg masseflukt (ibid). Med flukt, store dødsfall i befolkningen, og stor migrasjon taper landet også store mengder arbeidskraft, både ukvalifisert og kvalifisert, dette vil igjen spille inn på videre utvikling og vekst.

Av innbyggerne som flykter fra land som opplever konflikt er ofte de med høyere

¹⁷ At personer med bakgrunn i sin utdanning velger å forlate landet da de få større utbytte andre steder (Beine, Docquier & Rapoport, 2001)

¹⁸ Stabilitetsvariablene går fra 0-100, det vil derfor være mulig å se en utvikling her.

utdanning ofte de første som drar, for eksempel fordi denne gruppen ofte har mindre problemer med å få arbeid andre steder (Fosu, 1992). Dette resulterer i at borgerkrig fører til en Brain Drain effekt, altså at landet mister store deler av den høyest utdannende arbeidsstyrken, og det er ikke gitt at denne kommer tilbake etter at konflikten er over (ibid).

Borgerkrig fører både til en sterk økonomisk tilbakegang i landet, og til en stor fare for nye utbrudd av krig eller krigshandlinger. I tillegg vil man i etterkant kunne se store bølger av kriminalitet (ibid). Fare for nye krigshandlingene, samt store bølger av kriminalitet er årsaker som kan bidra til å holde utviklingen tilbake, da ingen av disse er med på å skape et godt klima for vekst, utvikling eller å tiltrekke seg investorer¹⁹ (Collier, 2007; Drazen, 2000; Mwilima, 2003).

Siden 1960 har nesten alle borgerkriger foregått i utviklingsland (Murdoch & Sandler, 2002). Dette er synd, da det kommer frem at borgerkriger hindrer økonomisk vekst og utvikling i landet (ibid). Dette skjer for eksempel gjennom ødelagt infrastruktur, manglende flyt i markeder, dødsfall, bortgang av investeringer og tap av Human Capital (ibid). Videre minsker borgerkrig inn flyten av utalandske investeringer, da multinasjonale selskap vanligvis ikke er interessert i å investere i risikable områder (ibid). Dette fører da til en nedgang i kapitalen utenfra, samtidig som selve borgerkrigen kan ødelegge privat kapital. Videre har borgerkrig en negativ effekt på nabolandenes økonomiske utvikling, noe som gjør dette svært uheldig for regionen (ibid).

Koubi (2005) peker på flere problemer et land kan få i forbindelse med åpen konflikt. Krig skaper skader, på infrastruktur, på eiendomsrettigheter og i det finansielle systemet (ibid). Videre vil man i ettertid se store forandringer i arbeidskraften, da deler av denne vil være borte, samtidig som (store) deler av befolkningen under krigføringen vil være opptatt med andre ting. Med konflikt på dette nivået vil man se endringer i lover og sammensetningen av styresettet, samtidig som man kan se spor av krigføringen under og etter i landet gjennom ødeleggelse og forflytning av mennesker (ibid). Med ødelagte produksjonsapparat, og manglende arbeidskraft vil dette påvirke videre utvikling og vekst i lengre tid (ibid).

Land med innslag av konflikt vil som nevnt tidligere minske sine muligheter for å motta utenlandske investeringer, da man ikke har gode muligheter for å garantere for investeringene, og ustabile klima ikke er med på å tiltrekke seg nye investorer (Drazen, 2000; Mwilima, 2003). I tillegg til tap av nye investorer ser man at de investorene som allerede er der, fort kan trekke seg ut (ibid).

En annen effekt borgerkrig fører til er at land som havner i en væpnet konflikt, eller

¹⁹ Dette kan gjelde nasjonale så vell som internasjonale

hvis dette landets handelspartner gjør dette, blir landet utenfor konflikten ofte tvunget til å finne en annen handelspartner, dette vil i mange tilfeller lede til at de må gå fra den best mulige handelsløsningen, til den nest beste handelsløsningen, ingen av landene vil da oppnå maksimal uttelling av handelen, og dermed tape fortjeneste/effektivitet (Oneal & Russett, 1997). I første rekke vil denne effekten trolig ramme handelspartnere, men ettersom konflikten forsvinner vil man kunne se at et land står uten handelspartnere, og at de er avhengig av å finne nye. Dette kan da ta tid, og det er ikke gitt at de får en like god uttelling som de hadde.

Videre kommer det frem at dette ikke bare påvirker landet som opplever konflikt, men kan også gjøre naboland, til og med regionen usikker. Og et usikkert land tiltrekker som nevnt til seg færre investorer (Mwilima, 2003). I tillegg vil dette vil igjen kunne få effekter for handelsavtaler, og dannelsen av disse kan i noen tilfeller være med på å skape spenninger, avhengighet og i verstefall konflikter (Collier, 2007). Dette kan blant annet komme av konkurranser for å tilegne seg viktige handelsavtaler, og fordelingen av godene denne vil bringe inn til en av aktørene, i noen tilfeller vil dette kunne føre til åpen konflikt (Collier, 2007).

Et land som opplever konflikt innad kan å bli utsatt for sanksjoner fra sine handelspartnere som i stor grad vil påvirke deres økonomi, eksempler på dette er boikott eller restriksjoner. Dette fører enten til at staten må gjennomføre handel med mindre ideelle handelspartnere, eller i det verste tilfellet at de blir mer eller mindre ekskludert fra handelsverdenene. Begge tilfeller vil raskt resultere i merkbare økonomiske og sosiale situasjoner, og samtidig over lengre perioder skape ny spenning innad i landet, da varer kan bli mangelvare (ibid).

På den andre siden vil man ha mulighet til å bygge opp nyere, og da bedre produksjonsapparat etter en krig (ibid), noe som vil være med å øke produksjon og fortjeneste.

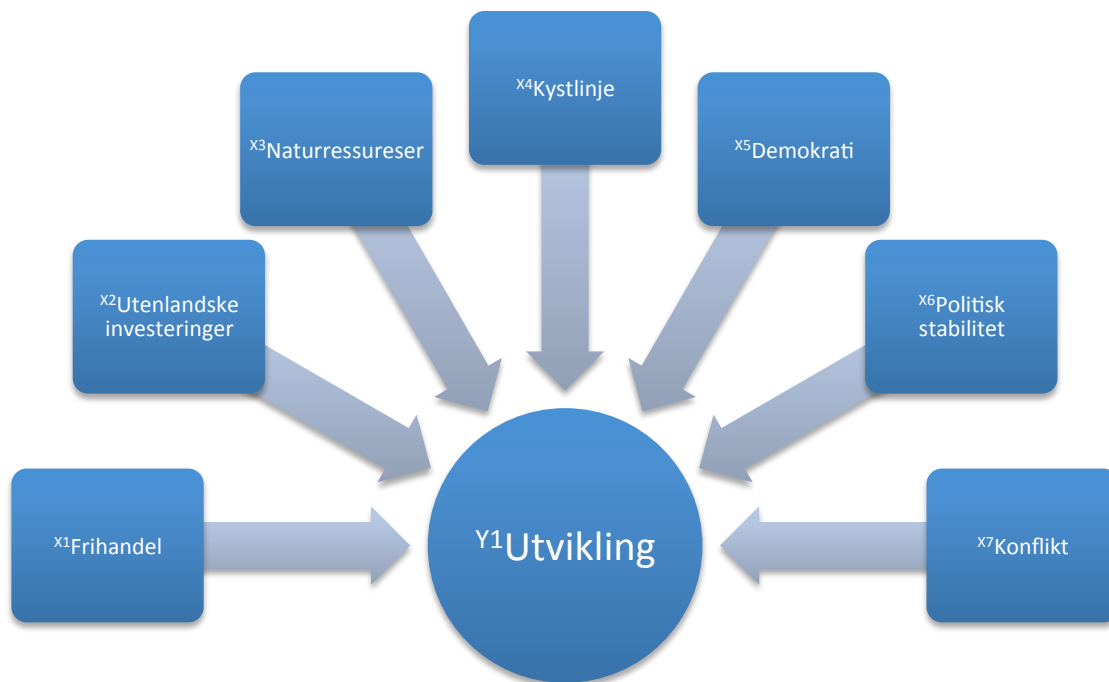
Hegre (2000) peker på at for at det skal forekomme utvikling i en stat eller en region trenger det her å være fredelig. Det kommer frem at fravær av konflikt kan sees på som et av grunnlagene for utvikling, og at dette derfor er viktig å fremme. Dette ser ut til å være hovedfunnene i forskningen nevnt over.

Av forskningen over ser man tendenser til at konflikt hemmer utviklingen i et land, og konflikt også kan tilbake stille denne. For eksempel vil man med dårligere kvalifisert arbeidskraft og mindre kapital ha store vanskeligheter for å optimalisere sine produksjonsapparat (Fosu, 1992). Min hypotese vil bygge på hovedvekten av den tidligere

forskingen, og se på konflikt som et hinder for økonomisk utvikling. Altså at fravær av konflikt gir økonomisk vekst.

- Hypotese 7: Land som har hatt borgerkrig vil ha svakere utvikling enn land som har vært fredelige.

Jeg har nå lagt frem en teoretisk bakgrunn for variablene jeg har valgt. Grafen under illustrerer hvordan jeg ser for meg at disse påvirker den avhengige variabelen, utvikling.

3.0 Metode

3.1 Komparativ analyse

Denne oppgaven vil gjennom en komparativ analyse se på hvorfor Botswana og Ghana har hatt en større økonomisk vekst, enn hva Sierra Leone og Zambia har hatt.²⁰ Ved å se på fire land som på mange måter ligner hverandre vil oppgaven kunne se på de unike egenskapene et eller flere av landene innehar. Dette vil da være en oppgave som fokuserer på å sammenligne fire mest mulig like land, som har fått et ulikt resultat når man ser på utvikling (Jacobsen, 2005; Ringdal, 2007).

En komparativ oppgave går inn i det kvalitative forskningsfeltet (Ragin, 1987) og har flere styrker når den sammenlignes med andre forskningsformer. Det er vanlig å se kvalitativ forskning som en analyseform som legger større vekt på forståelse, og ikke kun på forklaring (Tjora, 2010-15) Dette kommer frem ved at man ofte er ute etter andre, mer forklarende, eller dyptgående funn, og benytter et mindre utvalg enn hva man gjør i en kvantitativ analyse (Jacobsen, 2005). Man ser altså ofte på den kvalitative analyseformen som bedre når man skal gå i dybden, eller øke forståelsen på et tema.

Både Ringdal (2007) og Jacobsen (2005) peker på at det er viktig at landene i utgangspunktet er likest mulig, og at det kun er små forskjeller som skiller disse fra hverandre, og videre at disse forskjellene kan være med å forklare de forskjellige utfallene. Et problem her er at man sjelden finner land som er like på avhengig variabel, og på den viktige forklaringsvariabelen samtidig som de er like nok på de resterende variablene (Ringdal, 2007; Jacobsen 2005). Når man da ikke kan utelukke andre, alternative forklaringer vil det bli vanskelig å peke på konkrete årsaker til akkurat den utviklingen avhengig variabel peker på (Ringdal, 2007).

Videre er det ofte komplekse, sammensatte årsaker til hvorfor land utvikler seg som de gjør (Ringdal, 2007). Det kommer også frem at land har flere ulikheter enn hva man kan kontrollere for, og kun å fokusere på en av disse vil kunne gi et feil resultat (Ringdal, 2007). Dette vil være et potensielt problem for oppgaven. Analysen tar utgangspunkt i en stor del tidligere forskning på utviklingsområdet (Oneal & Russett, 1997; Sachs & Warner, 1995; Wacziarg & Welch, 2003; Winters, McCulloch & McKay, 2004). Gjennom å sammenligne land gjennom variabler og hypoteser vil problemer med andre årsaker minimeres, da dette gjør det lettere å se andre, mulige årsaker enn gjennom andre sammenligningsformer (Ragin,

²⁰ Se presentasjon av hvert land for detaljer.

1989), samtidig som hypotesene er basert på tidligere etablert forskning²¹ (jf. Tjora, 2010).²²

Eisenhardt (1989) viser at man gjennom komparative studium er meget nyttige til å bygge teorier, dette er ofte benyttet i utviklingsforskning. Ved å se på mindre antall enheter, men å gå mer i dybder kan man kanskje finne sterkere forklaringsledd enn hva som har eksistert tidligere, dette blir da fordi når man jobber med en komparativ analyse, med få land, vil man ofte ha få variabler å bygge/teste hypoteser ut ifra (ibid).

Et problem som kommer opp samtidig som dette er at kvalitative analyser ofte ikke kan lage generaliserbart materiell, da denne typen analyse ofte ikke har store nok utvalg for generaliseringer (Hanke, 2011). På en annen side kan man allikevel vise at analysen er representativt i en større sammenheng, der noe lignende kan forekomme. For eksempel med å si at dette er typiske hendelser for denne settingen eller regionen (ibid). Selv om det er mulig å peke på typiske hendelser, argumenterer Hanke (ibid) allikevel på at komparative analyse ikke er beregnet for generaliseringer, men å videre utprøve allerede testede teorier, og videre at dette bør være hovedområdet for en komparativ analyse.

Ragin (1989) peker og på at det er viktig med å vise forsiktighet med tanke på generaliseringer basert på komparative analyser. Slike studier er derimot gode på andre områder, nettopp på grunn av at de ikke er basert på vilkårlig utvalg. Det gir derfor gode muligheter for å teste ut allerede eksisterende teorier på området, komme opp med ny argumentasjon på disse områdene og peke på sammenhenger (Hanke, 2011), eller til å peke på særegne tilfeller ved samfunnet som har bidratt til den retningen de har tatt (Andersen, 1997).

På en annen side peker Stake (1995) på at man gjennom et komparativ studium ikke er ute etter å se på et stort utvalg, men å forstå den analysen man ser på bedre, derfor vil man ha et lite utvalg for generalisering (ibid). Selv om man studerer færre land enn hva man gjør i andre studier, ser man ofte på landene over en lengre periode.

Med en komparativ analyse vil man kunne gå mer i dybden på problematikken, og se nærmere på detaljene rundt landenes utvikling. Økonomisk og sosial utvikling i Afrika sør for Sahara er et tema som ofte blir diskutert, da det er en høyaktuell problemstilling hvordan man skal få regionen ut av fattigdom. Det kan se ut som hoveddelen av studiene som er blitt gjennomført er kvantitative undersøkelser, som Richards (2011), Salinas, Guye og Korbut (2011) og Sachs og Warner (1995). Det er da rom for å i større grad gå inn å sammenligne

²¹ For eksempel Oneal & Russett, 1997; Salinas, Guye og Korbut, 2011; Sachs & Warner, 1995; Wacziarg & Welch, 2003; Winters, McCulloch og McKay, 2004.

²² Se teori del.

enkelte land, og gjennom en kvalitativ studie kanskje kunne avdekke andre årsaker enn hva man finner gjennom kvantitative analyser.

3.2 Valg av land

I denne oppgaven har jeg valgt å se på fire forskjellige land, Botswana, Ghana, Sierra Leone og Zambia. For at den komparative analysen skal gi best mulig svar på mine hypoteser, er det viktig at landene i analysen er mest mulig like (Ragin, 1987). Dette er ikke alltid lett, da det foreligger store forskjeller mellom land, og det er vanskelig å finne fire land som er helt like (Jacobsen, 2005; Ringdal, 2007). Videre er det interessant å se hvorfor noen av landene i regionen gjør det bedre enn andre, da kontinentet har store problemer med fattigdom, og er avhengig av en sterk økonomisk vekst for å få bukt med disse (Rao & Vadlamannati, 2009).

For eksempel er tre av landene i analysen listet av Radelets (2010) som Emerging Countries²³, disse er Botswana Ghana og Zambia, mens Sierra Leone er kategorisert som et Threshold Country (Radelet, 2010-13).²⁴ I og med at Zambia er så nær kategorien Threshold ser jeg på dette som greit med tanke på problemstillingen, da det er klart at Botswana og Ghana er sterkere på denne skalaen (ibid).

Jeg har valgt ut disse landene da jeg ser at de har flere likhetstrekk, samtidig som de har hatt en meget forskjellig utvikling. Alle landene er i regionen Afrika sør for Sahara, et område det for tiden er veldig spennende å se på, da svært mange av landene de siste ti- tyve årene gjennomgår har en vekstperiode (Radelet, 2010). Han peker videre på at for bare 20 år siden var regionen i økonomisk ruin, mens flere av landene²⁵ i regionen de siste 15 årene har oppnådd en stødig økonomisk vekst, demokrati, sterk lederskap og mindre fattigdom (Radelet, 2010-9).

Samtlige av landene i oppgaven er tidligere britiske kolonier, og disse ble frigitt i omtrentlig samme periode. Alle landene satt med noe styringsstruktur, infrastruktur og stabilitet etter frigjøringen (CIA Factbook 2012;a;b;c;d).

Landene hadde et noe ulikt grunnlag for vekst, men felles for alle fire er at de har store (og i noen grad varierte) forekomster av naturresurser.²⁶ Samtlige av landene har drevet

²³ En liste satt opp over 17 afrikanske land som har gjennomgått draktslike endringer i økonomi, reduksjon av fattigdom og politisk styresett, listen inkluderer og 6 land (Threshold Countries) som har sett lignende tendenser, men ikke i like stor grad (Radelet, 2010:13).

²⁴ Problemstillingen min peker på at to av landene har hatt en bedre vekst enn de to andre, det er da viktig å peke på at Zambia kun er inkludert som et Emerging land da de har hatt en raske vekst de siste 10 årene.

²⁵ Disse landene er Botswana, Burkina Faso, Cape Verde, Etiopia, Ghana, Lesotho, Mali, Mauritius, Mocambique, Namibia, Rwanda, Sao Tome og Principe, Seycheller, Sør Afrika, Tanzania, Uganda og Zambia (Radelet, 2010-13). s

²⁶ Ghana fant for få år siden et oljefelt utenfor kysten sin, det samme har Sierra Leone. Verken Botswana eller Zambia har oljefunn. Ghana har startet opp utvinning av olje, mens Sierra Leone kun har funnet denne, jeg vil se bort fra dette²⁶ videre i analysen, samt at verken Salinas, Guye og Korbut (2011) eller Radelet (2010) har inkludert Ghana og Sierra Leone som oljeeksportører.

utvinning av disse for å styrke sine økonomier, men dette har gitt varierende resultater. Botswana og Sierra Leone har begge store forekomster av diamanter, Zambia har i stor grad styrket sin økonomi med salg av kobber, mens Ghana har et mer variert utvalg bestående blant annet av gull (UNCTAD; 2003a; 2003b; 2006 & 2010). Videre sitter alle landene på naturressursreserver, som kan bidra til økt økonomisk vekst i fremtiden (ibid).

Videre er alle landene i analysen demokratier, men kun Botswana som har hatt en demokratisk styreform helt siden frigjøringen (Freedomhouse, 2012). De andre er ikke blitt kategorisert som fullverdige demokratier før etter 2000, senest Zambia i 2008.²⁷ Her også kommer det frem at Botswana og Ghana er tidligere enn de to andre, og Ghana er de senere årene kjent for sitt vellykkede demokrati (Radelet, 2010).

Ghana og Botswana er videre tidligere handelsliberalisert enn de to andre. Alle landene er dag sett på som åpne økonomier, med andre ord at de har gjennomført nok handelsliberaliserende tiltak til å bli sett på som fullt åpne, men Botswana og Ghana var betydelig tidligere ute enn Sierra Leone og Zambia (Sachs & Warner, 1995; Wacziarg & Welch, 2003).

Botswana og Zambia er begge uten kystlinje, mens Ghana og Sierra Leone har dette. Dette er interessant i denne oppgaven da det er et land som ikke har kystlinje som har fått til en sterk utvikling, og et land som har kystlinje og fått til en sterk utvikling.

Alle landene er i dag sett på som politisk stabile, og uten innslag av konflikt (Salinas, Guye og Korbut, 2011). Også her er Botswana og Ghana tidligst ute med politisk stabilisering, og det er kun Sierra Leone som er utsatt for store konflikter, da borgerkrig. Ghana og Botswana er og har hatt den sterkeste økonomiske veksten, Botswana er kjent for sin enorme økonomiske vekst etter frigjøringen og frem til i dag (UNCTAD, 2003a), Ghana har på sin side hatt en meget sterk vekstrate de siste 15 årene på et gjennomsnitt av 5 %²⁸ (Radelet, 2010). Selv om spesielt Zambia har vist en sterk økonomisk vekst de siste ti-årene, ser jeg allikevel på Ghanas periode som lengre, og mer stabil.²⁹ Noe som er interessant å påpeke er at alle landene gjennomgår en økende vekstperiode i det siste tiåret, da med start ca. i år 2000. Denne er sterkt varierende i størrelse, men alle landene viser fremgang, i tillegg har landene en mye mer stabil vekst i BNP per innbygger årlig vekst.³⁰

Videre har både Botswana og Ghana høyere HDI verdier enn de to andre, der

²⁷ Zambia har score frem på demokratiindeksen fra 2001 tom 2007, men Polity IV bruker seks på minstekrav for fullverdig demokrati (Marshall, Jaggers & Gurr, 2011).

²⁸ Det globale gjennomsnittet ligger på 1,9% (ibid)

²⁹ Likhetene mellom Ghana og Zambia i økonomisk vekst kan sees på som et potensielt problem for analysen, men hvis man ser på landene gjennom flere variabler er det klart at Ghana har hatt en sterkere utvikling.

³⁰ Se del om hvert land for detaljer

Botswana ligger høyest, med Ghana Zambia og Sierra Leone følger etter i skrivende rekkefølge. Samtlige av landene viser vekst i HDI, men denne påvirker ikke forskjellene mellom de. Utviklingsmessig ligger Botswana og Ghana i Medium HDI, mens Sierra Leone og Zambia ligger i Low HDI (HDR, 2011a;b;c;d).

Når det kommer til GINI-koeffisienten er det større variasjon mellom landene. Her er Botswana mest stabil gjennom perioden, mens Zambia har en relativt lik fordeling som Botswana. Videre har Sierra Leone et meget stort fall, mens Ghana ligger lavest av landene. Landene har og til felles at de har store problemer med fattigdom, dette til tross for foregående vekstperioder hos noen av landene.

Tabellen under viser likhetstrekkene jeg pekte på over, at alle landene er tidligere britiske kolonier, ligger i Afrika sør for Sahara, at alle har problemer med fattigdom, og at alle har opplevd en økning i økonomisk vekst etter år 2000. Videre ser man at alle i dag er handelsliberalisert, politisk stabile og demokratier. Alle landene har tilgang til naturressurser, to av landene har tilgang til egen kystlinje, men kun et land har opplevd konflikt. Videre har to av landene medium HDI verdi, mens to andre har lav, et land er kategorisert som Upper Middle Income økonomi, mens de tre andre er sett på som Low Income økonomier. Til slutt er tre av landene sett på som Emerging Countries.

Som det kommer frem over er det noen forskjeller i likhetene. Det kommer frem at Botswana og Ghana er tidligere ute i flere av likhetene, som for eksempel demokratisering, og har høyere score på variabler som GINI og HDI. Dette kan sees på som forskjeller, men jeg mener det er med å bygge opp under årsaken til hvorfor jeg har valgt å se på Botswana og Ghana som sterkere enn utviklet enn Sierra Leone og Zambia, men og peker på likheter som gjør landene interessante å se på.

Oppsummert valg av land				
Land/ variabel	Botswana	Ghana	Sierra Leone	Zambia
Britisk koloni	✓	✓	✓	✓
Afrika sør for Sahara	✓	✓	✓	✓
Sterkere økonomiske vekst etter år 2000	✓	✓	✓	✓
Handelsliberalisert	✓	✓	✓	✓
Naturressurser	✓	✓	✓	✓
Kystlinje	✗	✓	✓	✗
Demokratier	✓	✓	✓	✓
Politisk stabile	✓	✓	✓	✓
Innslag av konflikt	✗	✗	✓	✗

Medium/lav HDI	Medium	Medium	Lav	Lav
Verdensbank klassifisering ³¹	Upper Middle Income	Low Income	Low Income	Low Income
Emerging Countries	✓	✓	✓ ³²	✗

(World Bank; Systemic Peace, UNDP; Radelet 2010; Worldwide Governance Indicators)

Jeg mener dette bidrar til både å peke på at landene er like nok for en komparativ analyse, men og peker på at Botswana og Ghana er sterkere utviklet enn de andre to, noe som gjør analysen interessant. Det er store forskjeller mellom landene i denne regionen (Richards, 2011), i tillegg til at det er vanskelig å finne land som er like nok for en slik analyse (Jacobsen, 2005; Ringdal, 2007). Det kommer altså frem at det kan være vanskelig å finne land til komparative analyser i Afrika sør for Sahara. Jeg tror allikevel at landene jeg har trukket frem har nok likhetstrekk for en slik gjennomføring, to av landene skiller seg ganske klart på viktige årsaker, mens landene i utgangspunktet har flere likhetstrekk. For eksempel er alle landene tidligere britiske kolonier, alle ligger i Afrika sør for Sahara og alle har økonomier basert på naturressurser.

Når det kommer til ulikhetene mellom landene blir de på en måte adressert over. Botswana og Ghana kommer sterkere ut på flere viktige variabler. I de avhengige variablene kommer det frem at Botswana og Ghana har hatt en sterkere vekst i BNP per innbygger og BNP per innbygger årlig vekst. Videre ha disse og en høyere score på HDI, og når det kommer til GINI ser man at Ghana ligger best an her, mens Botswana er mer lik Zambia. Når det kommer til de uavhengige variablene er Botswana og Ghana tidligere demokratier, tidligere stabile og høyere rangering på listen over Emerging Economies i Afrika sør for Sahara og en generelt sterkere økonomisk og sosial utvikling (Radelet, 2010). Ingen av disse er heller preget av konflikt, som kun gjelder for Sierra Leone i denne oppgaven.

Under følger en presentasjon av landene som jeg mener vil gi et godt innblikk i forskjellene mellom landene i de avhengige variablene, BNP per innbygger, BNP/innbygger (årlig vekst %), GINI-indeks og Human Development Index. Kort kommer det frem at Botswana og Ghana generelt sett har en sterkere utvikling i disse enn hva man ser hos Zambia og Sierra Leone, dette kommer frem gjennom generelt sett bedre score på de avhengige variablene enn hva de to andre har. I tillegg kommer det frem at Botswan og Ghana er tidligere ute med sterke og stabile verdier på vekst. Dette kan peke på at de har hatt en sterkere utvikling i en lengre periode.

³¹ Økonomisk klassifisering (GNI/Capita), Low Income (opp til \$995), Lower Middle Income (\$996-\$3945), Upper Middle Income (\$3946-\$12195) (World Bank, 2012).

³² Problemstillingen min peker på at to av landene har hatt en bedre vekst enn de to andre, det er da viktig å peke på at Zambia kun er inkludert som et Emerging land da de har hatt en raske vekst de siste 10 årene.

3.3 Kontroll av analysen

Det er viktig at man, også i kvalitative studier, undersøker funnene sine. I den kvalitative forskningen skjer dette gjennom å se på 1) gyldighet, altså om man har funnet det man var ute etter (intern gyldighet) samt om man kan overføre disse funnene videre (ekstern gyldighet), 2) pålitelighet, om man kan stole på at de dataene man har samlet inn viser er riktig og 3) generalisering, i hvilken grad vil disse funnene være gjeldene i en større sammenheng (Jacobsen, 2005).

3.3.1 Gyldighet (validitet)

Som nevnt over deler Jacobsen (2005) inn gyldighet i intern og ekstern. Gyldigheten går i korte trekk ut på om man har observert de riktige tingene, gjennom de korrekte indikatorene, her er det og viktig å se på hvor informasjonen kommer fra, for eksempel om organisasjonen som samler inn dataen kjenner til dette fagfeltet (ibid).

Intern gyldighet. Dette går ut på om resultatene i analysen kan sees på som riktige eller ikke, i hovedsak kan man se på dette gjennom to forskjellige måter. For det første kan man se hvordan resultatene stemmer overens med tidligere forskning og funn, for det andre er det mulig for analytikeren å se over sin egen analyse (Jacobsen, 2005-214). Kort sagt går dette ut på om forskeren har klart å beskrive det fenomenet han eller hun ser på, best mulig.

Ekstern gyldighet. Dette dreier seg om det er mulig å generalisere noe på bakgrunn av funnene analysen gir, og i hvilken grad denne er gjeldene³³ (Jacobsen, 2005). Et problem er at man har valt ut enheter, og at disse ikke nødvendigvis gir et representativt grunnlag av populasjon eller region (ibid). På en annen side vil man i noen tilfeller velge ut case for å forsøke å gi et typisk utvalg (Jacobsen, 2005-223), i dette tilfellet vil man kunne argumentere for at funnene kan vise generaliserende tendenser (ibid), problemet her er at vi ikke nødvendigvis sitter på et representativt utvalg, selv om dette kan være sannsynlig (ibid).

Tjora (2010) peker og på to typer gyldighet, en han deler de enn i kommunikativ og pragmatisk gyldighet, den første av disse testes i en dialog med et forskersamfunn, mens den andre ser på om forskningen fører til endringer eller forbedringer, sistnevnte er ofte mest aktuell innen samfunnsforskning (Tjora, 2010-179).

Den praktiske betydningen av dette er at man ofte forholder seg til allerede eksisterende teorier på området samt anen aktuell forskning på samme området. Tjora (2010) peker på at dette kan bidra til å gjøre kvalitativ forskning konservativ, på en annen side vil dette bidra til å opprettholde kvalitet på forskingen (Tjora, 2010-179). Når man baserer

³³ Som flere andre nevner og Jacobsen at den kvalitative metoden ikke først og fremst er laget for generaliseringer, men for å bedre forstå hendelser(ibid)

forskningen på tidligere etablerte teorier er dette og med på å sikre gyldigheten i kvalitative analyser (ibid).

3.3.2 Pålitelighet (reliabilitet)

Graden av pålitelighet er viktig med tanke på forskningens verdi. I og med at det er en person som velger informasjonen som benyttes er det viktig å tenkte på om resultatet ville blitt det samme om andre forskere gjennomfører den samme studien (Tjora, 2010). Derfor er det viktig med en god gjennomgang av valgte variabler, og hvorfor disse ble valgt.³⁴ Med tanke på reliabilitet vil denne oppgaven benytte seg av data fra kjente instanser som Verdensbanken, FN og Center for Systemic Peace. Dette gjør at det er stor sannsynlighet for både at oppgaven vil være lett å reprodusere, men og at dataene er korrekt målt. Dette ville by på større problemer om oppgaven bygde på intervjuer, og ikke analyse av ferdig data. Ved å benytte databanker som går på tvers av land og som er lett tilgjengelige for andre forskere, vil problemer med retesting være små, spesielt sett i forhold til andre analyseformer (Ragin, 1989)

Dataene brukt i denne analysen er primærdata. Altså at man går direkte til kilden for å finne et datagrunnlag for analysen (Jacobsen, 2005). En fordel med dette er at datamaterialet er basert på den aktuelle forskningen, og ikke samlet til en annen undersøkelse, som kan gjøre at datamaterialet viser andre ting enn hva man er interessert i (ibid).

Datasettene jeg bruker er utgitt av internasjonalt anerkjente organisasjoner.³⁵ Videre ser jeg at dataene er samlet inn for å måle de samme variablene jeg benytter i min oppgave, da økonomisk vekst, utenlandske investeringer, handel, stabilitet, demokrati, naturressurser, så problematikken med at dataene er laget for en annen analyse, eller for å måle andre ting vil ikke bli et problem (Jacobsen, 205). I denne analysen er det et relativt stort datagrunnlag på de fleste variablene,³⁶ som er lett tilgjengelig for etterprøving, og oppgaven ser i stor grad på tidligere utprøvde teorier. Dette vil derfor være med å minske problematikken med få variabler. Dette gjør det vanskelig å etterprøve ulike forklaringer opp mot hverandre i samme analyse, så selv om man finner at en hypotese stemmer overens med landene i analysen, er det mulig dette kun er grunnet et for lite utvalg variabler. Dette kan utbedres med å øke informasjonsmengden, for da å få et sikrere bilde (Ringdal, 2007).

³⁴ Se variabler for mer informasjon

³⁵ Verdensbanken, Senter for Systemic Peace, SWID, UNDP

³⁶ Se analyse for detaljert gjennomgang av dette

3.3.3 Generalisering

Et mål for samfunnsforskning er ofte at man, på et eller annet nivå, vil kunne lage en form for generalisering basert på den gjennomførte analysen (Tjora, 2010). Det foreligger en stor debatt om hvorvidt man kan generalisere på bakgrunn av kvalitative undersøkelser, deler av denne debatten er tatt opp tidligere i kapitlet, som om det er mulig å generalisere på bakgrunn av en kvalitativ undersøkelse (Agenor, 2004; Ajayi, 2006; Giavazzi & Tabellini, 2005; Sachs & Warner, 1995; Salinas, Guye & Korbut, 2011; Winters, McCullochog & McKay, 2004). Tjora (2010) peker på at dette ofte varierer også innenfor kvalitative analyser, ikke alle av disse er ute etter å generere generaliserende svar, for eksempel vil man i noen tilfeller heller gå inn å svare mer detaljerte spørsmål, eller løse konkrete problemer enn å lage generaliserende svar som og går utenfor dette feltet (ibid), dette stemmer overens med debatten som vist til tidligere.

Tjora (2010) peker videre på tre forskjellige former for generalisering. En form (naturalistisk generalisering) er at forskeren rapporterer sin rapport detaljert, og at leseren selv kan overveie om disse funnene kan brukes i annen forskning (Tjora, 2010:181). En annen form (moderat generalisering) går ut på at forskeren selv peker på hvor denne forskningen kan være relevant, for eksempel kan det være lignende situasjoner som kan få lignende resultater (ibid). Til slutt peker han på at man også innen kvalitativ forskning kan utvikle konsepter, typologier eller teorier (Tjora, 2010:181) som kan være gjeldene for hendelser også utenfor den som er studert.

Oppsummert er det en pågående debatt omkring graden av generalisering man kan trekke fra en komparativ analyse, men det virker som om det er noen antagelser man kan gjøre seg ut ifra en komparativ analyse.

1. Om resultatet ikke kan være generaliserende, kan man allikevel peke på tendenser, og vise til at resultatene muligens kan overføres til andre, lignende situasjoner. Mulighetene for dette forsterkes noe gjennom bruk av datasett, samt at forskningsspørsmålene i denne analysen all er basert på tidligere forskning.
2. Komparativ analyser egner seg bra til å teste allerede eksisterende hypoteser, noe denne oppgaven og adresserer.

4.0 Analyse

4.1 Presentasjon av land

I denne delen av oppgaven vil jeg kort gjennomgå hvert land. Større endringer og mer detaljerte beskrivelser kommer senere i analysen av hypotesene, da jeg ser det som hensiktsmessig å forklare dette sammen med gjennomgangen av hypotesene, da flere av disse går over i hverandre.

4.1.1 Botswana

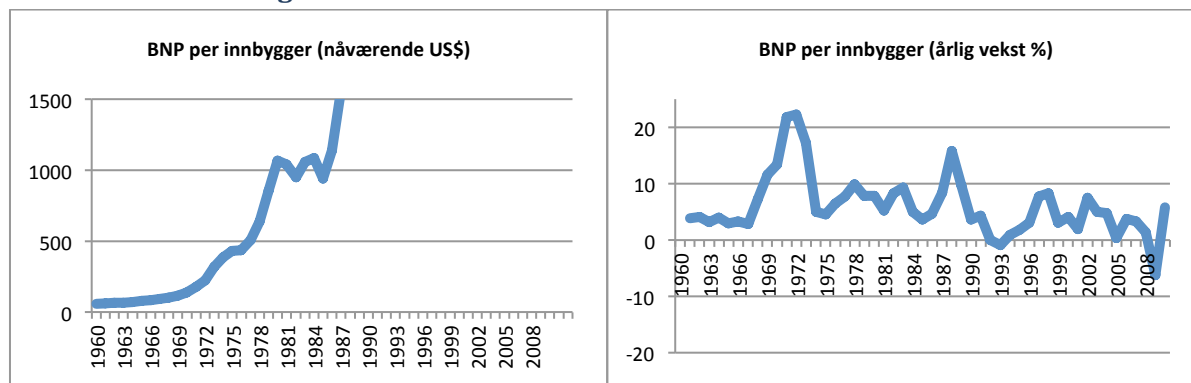
(CIA Factbook, 2012a)

Bakgrunn

Landet har blitt styrt av The Botswana Democratic Party fra det første valget i 1965 etter selvstendighet fra Storbritannia, og de har fremdeles flertallet etter valget i 2009 (Freedom House, 2012a). Landet har vært demokratiske siden selvstendigheten, og er sett på som politisk stabile gjennom hele perioden. Det blir pekt på at dette kan være noen av årsakene til den vellykkede diamantutvinningen i landet (Robinson, 2009).

Landet består av ca. 2 millioner innbyggere hvor 79 % tilhører den dominerende etniske gruppen Tswana (CIA Factbook, 2012a). Av befolkningen er omkring 70 % kristne, og 61 % av befolkningen er urbanisert (ibid).

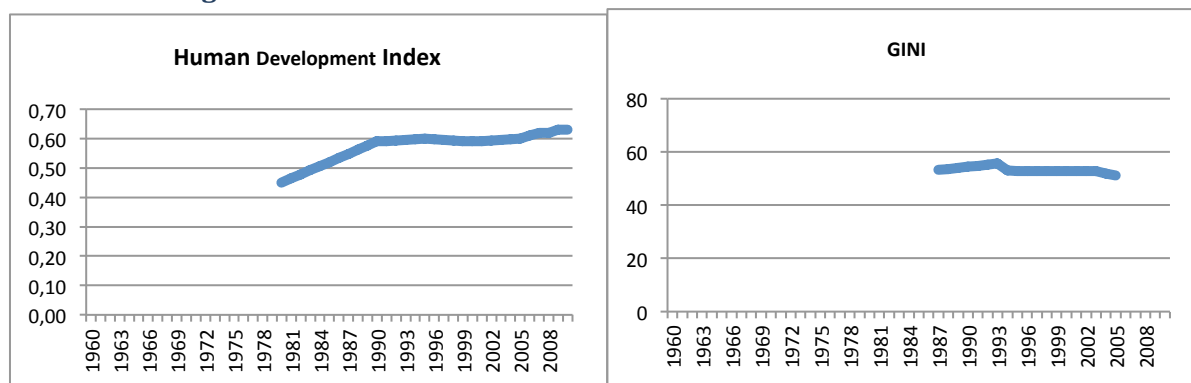
Økonomisk utvikling

(World Bank)

Botswana har fra frigjøringen hatt en meget sterk økonomisk vekst, dette kommer spesielt godt frem i kurven for BNP per innbygger.³⁷ Med å gå over til den årlige veksten kommer det frem at denne synker, selv om denne er synkende ligger landet selv på en god vekstrate. Botswana opplever en nedgang i BNP per innbygger i 2009, dette skyldes et dropp industrien, forårsaket av finanskrisen, som gjorde landets diamanter mindre etterspurt (CIA Factbook, 2012a).

Sosial utvikling

(UNDP & SWID)

Videre har Botswana en HDI verdi på 0.633 (HDR, 2011a). Dette plasserer landet i medium Human Development (ibid).³⁸ Landet har hatt en positiv vekst i HDI fra 1980. Når det kommer til landets GINI er denne de siste årene vist svakt nedgang.

Botswana blir ofte sett på som en av de virkelig store utviklingssuksessene, da landet i 1966 ble uavhengig fra Storbritannia var det et av Afrikas fattigste, men i perioden etter frigjøringen har landet gjennomgått en av verdens raskest voksende økonomier, på 1990 tallet var landet faktisk den raskest voksende økonomien i verden (UNCTAD, 2003a). Grunnlaget

³⁷ Veksten fortsetter til topp i 2010 med verdien 7 402,93

³⁸ HDI deles inn i Very High Human Development, High HD, Medium HD, Low HD. http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2011_EN_Table1.pdf

for den enorme veksten er landets funn av diamanter kort tid etter uavhengigheten, og gjennom en vellykket utvinning og politisk styring av disse funnene har landet opplevd en enorm vekst (UNCTAD, 2003). Et problem med økonomien i Botswana, spesielt de senere årene er at den er meget avhengig av diamanteksporten, og som det kommer frem i finanskrisen har fall i disse prisene stor påvirkning på landets økonomi (ibid).

4.1.2 Ghana

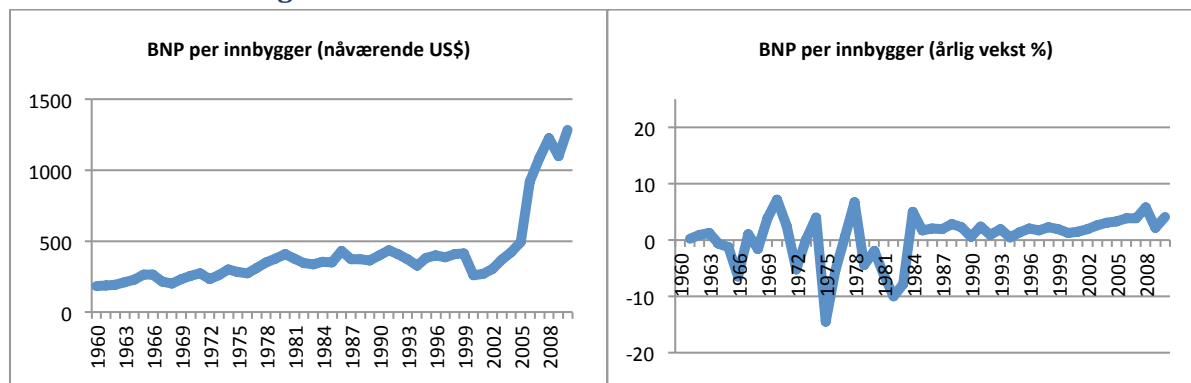
(CIA Factbook, 2012b)

Bakgrunn

Etter frigjøringen var Ghana en kort periode et stabilt, fungerende demokrati, før landets frigjøringsleder var avsatt i 1966 ble landet kastet ut i 15 år med uro. De siste 15 årene er landet blitt kjent som en meget stabilt demokrati, og et land med et godt styresett (Radelet, 2010). I tillegg til en meget god økonomisk utvikling, og er sett på som en god representant for hvor afrikanske land er på vei med tanke på politiske rettigheter, demokratisk styre og økonomisk vekst (ibid).

Landet består av ca. 25 millioner innbyggere, hvor de tre største gruppene er Akan (ca. 43%), Mole-Dagbon (ca. 15 %) og Ewe (ca. 11%) (CIA Factbook 2012b). Den dominerende religionen i landet er kristendom med 68.8 % av befolkningen, og omkring 50 % av befolkningen er urbanisert.

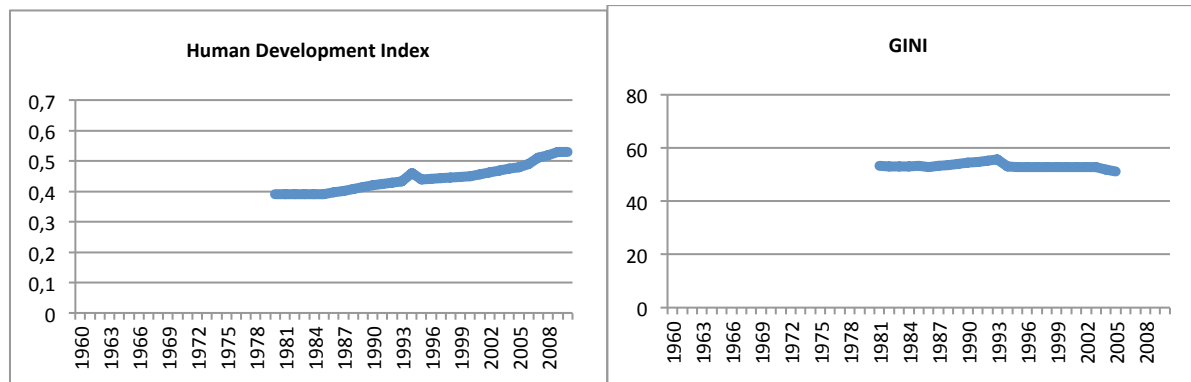
Økonomisk utvikling

(World Bank)

Ghana har etter frigjøringen hatt en noe vakkende økonomisk utvikling. Når man ser på BNP per innbygger-grafen ser man at landet har ligget stabilt frem mot 2000, hvor en lengre vekstperiode begynte. Ved å se på den årlige veksten kommer det frem at landet har hatt en sterk og stabil årlig vekst siden omkring 1985. Denne endringen i økonomien kan komme av reformer iverksatt på 80-tallet, som i korte trekk gikk ut på liberalisering av økonomien, tiltrekning av utenlandske investorer og større grad av mangfold i økonomien (Moss & Young, 2009)

Sosial utvikling

(UNDP & SWID)

Ghana har en HDI verdi på 0,541, dette plasserer dem i medium Human Development gruppen (HDR, 2011b). Landets HDI har hatt en jevn vekst fra 1980. Når det kommer til landets GINI-verdi er ikke denne like sterk, men denne viser nedgang, noe som er positivt. I begge tilfellene ser man at disse starter utviklingen omtrent i samme området som landet vedtar økonomiske reformer, samt at den økonomiske veksten starter.

4.1.3 Sierra Leone

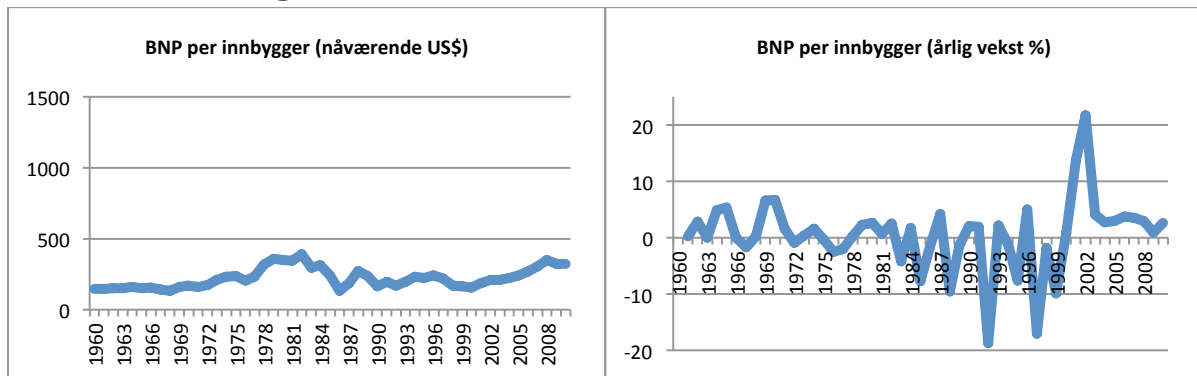
(CIA Factbook, 2012c)

Bakgrunn

Sierra Leone ble selvstendig fra Storbritannia i 1961 og opplevde i de første årene et relativt stabilt styresett frem til frem til landet ble en ettpartistat i 1971, og borgerkrig brøt ut i 1991 (World Bank, 2012c). Ved starten av borgerkrigen i 1991 ble Sierra Leone sett på som et av verdens fattigste land, selv om landet fremdeles er fattig kommer det frem at de har fått til en økning i økonomisk vekst, etablert demokrati og styresett, samt forbedret politiske og sivile rettigheter i landet (Radelet, 2010).

Landet har omkring 5,4 millioner innbyggere hvor to største folkegruppene er Temme (35%) og Mende (31%) (CIA Factbook, 2012c). Av befolkningen er størsteparten muslimer (60%), og kun 10 % kristne (ibid). landet har og en noe lavere urbaniseringsgrad, med kun 38 % (ibid).

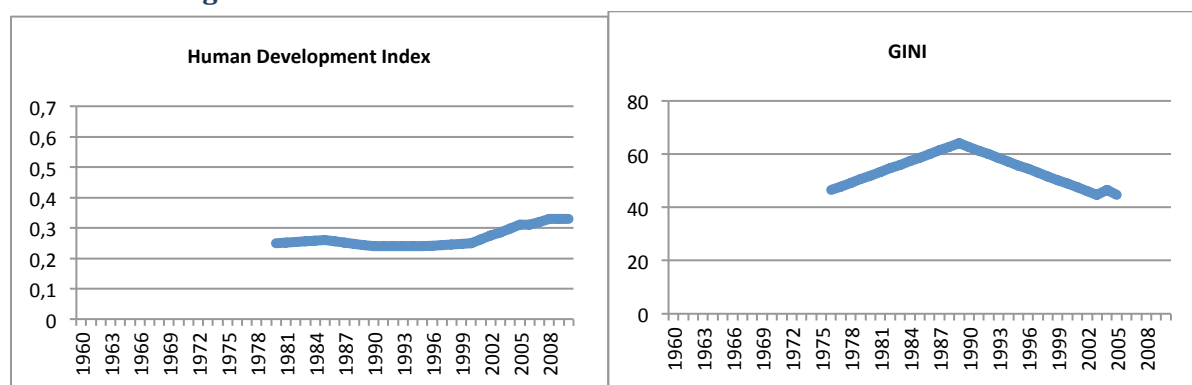
Økonomisk utvikling

(World Bank)

Sierra Leone har hatt en lav, og ustabil vekst etter frigjøringen, ut i fra BNP per innbygger - kurven har landet hatt en liten topp før de gikk inn i borgerkrig, og at denne veksten er på vei tilbake etter denne er avsluttet. Landets årlige vekst er og meget ustabil, veksten økte enormt året etter endt borgerkrig, og har fortsatt og holde seg positiv, men betydelig lavere frem mot 2010.

Sosial utvikling

(UNDP & SWID)

Sierra Leone har en HDI verdi på 0,336 som plasserer landet på Low Human Development (HDR, 2011c), etter landet avsluttet borgerkrigen kommer det frem av tabellen at HDI verdiene er inne i en positiv vekstperiode. Noe av det samme kan kanskje sees på GINI-indeksen, det kommer i hvert fall frem at den meget negative trenden landet var inne i er snudd, og minker jevnt frem mot 2005.

4.1.4 Zambia

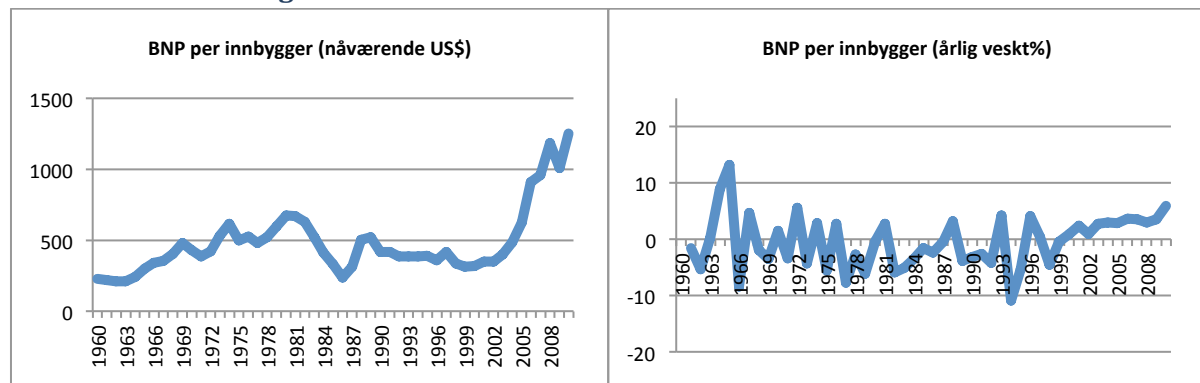
(CIA Factbook, 2012d)

Bakgrunn

Zambia har etter uavhengigheten fra Storbritannia i 1964 hatt en varierende utvikling. Landet er sett på som et land med stort potensiale, landet er rikt på naturresurser, og på midten av 2000-tallet fikk Zambia snudd sin økonomiske utvikling, og gikk fra å være et land som presterte under sitt potensiale til å være et land med sterke økonomiske prestasjoner over flere år (World Bank, 2012d).

Landet består av ca. 14 millioner innbyggere, hvor 99,5% er av folkegruppen Afrikansk opprinnelse (CIA Factbook, 2012d).³⁹ I Zambia er det mellom 50 og 70 % kristne, og den nest største gruppen er muslimer og hinduister (24-49%) (ibid). Videre er omtrent 36% av befolkningen urbanisert (ibid).

Økonomisk utvikling

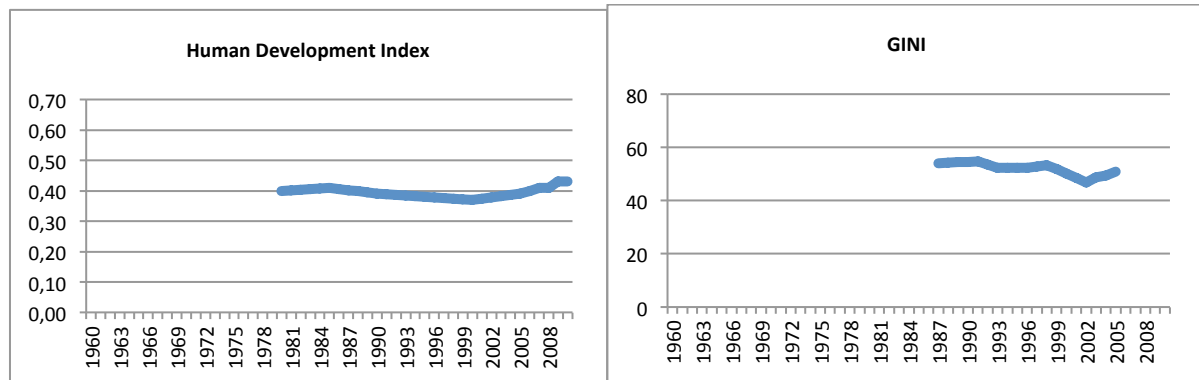

(World Bank)

Zambia har siden frigjøringen hatt en ustabil økonomisk utvikling, før landet etter år 2000 gikk inn i en jevn og sterk vekst i BNP per innbygger. Når man ser på den årlige veksten kommer det frem at denne og har variert veldig, med en begynnende opptur på 70 og 80 tallet, men denne var ikke varene. En av årsakene til dette var landets store avhengighet av kobber som eksportvare, og når disse prisene sank kraftig, samtidig som oljeprisen økte gikk landet inn i en økonomisk nedgangsperiode (UNCTAD, 2006). Men på slutten av 90-tallet gikk landet inn i en stabil og jevn vekst, som og sees i BNP per innbygger -kurven, da etter år 2000.

³⁹ Inkluderer Bemba, Tongo, Chewi, Lozi, Nsenga, Tumbuka, Ngoni, Lala, Kaone, Lunda og andre afrikanske grupper (CIA Factbook, 2012d)

Sosial utvikling

(UNDP & SWID)

Zambia har en HDI verdi på 0.430, dette plasserer dem i Low Human Development (HDR, 2011d) Landets HDI kurve viser en svak, men positiv utvikling fra år 2000 og frem mot 2010. Når det kommer til GINI-koeffisienten kan man og se at denne minket frem mot 2000, men etter dette ser trenden ut til å snu etter 2002.

4.2 Variabler og data

I denne delen vil jeg legge frem et mer detaljert grunnlag for variablene jeg benytter. Jeg vil starte med de avhengige, for så å se på de uavhengige. Noen av variablene har manglende år, og jeg har derfor benyttet interpolering for å fylle disse.⁴⁰ For å finne et godt nok datagrunnlag til denne oppgaven har jeg benyttet flere kilder. De fleste variablene mine har jeg funnet hos verdensbanken, da i databanken African Development Indicators.⁴¹ Dette er verdensbankens samling av utviklingsindikatorer som gjelder Afrika. All data stammer fra internasjonalt anerkjente kilder, og representerer den mest nøyaktige data på globale utviklingsspørsmål som er tilgjengelig (World Bank, 2012). Datasettet går fra 1960 tom 2010, det blir årlig oppdatert, sist i august 2011 (ibid).

Videre har jeg benyttet data fra Standardized World Income Inequality Database (GINI), Worldwide Governance Indicators (stabilitet), The Center of Systemic Peace (stabilitet og konflikt) og United Nations Development Program (HDI). Disse vil forklares nærmere under de aktuelle variablene (i parentes).

Flere av de uavhengige variablene måles i prosent av BNP. Et potensielt problem med dette målet er at det kan være misvisende, da BNP kan øke, og variabelen, for eksempel

⁴⁰ I noen av datasettene mine er det år som ikke er tilgjengelige. Dette kommer av at det ikke er data på disse, eller at datasettene i starten er laget over hvert andre eller femte år. Dette gjelder data fra GINI, Political Stability, Rule of Law og HDI. For å få et mest mulig helhetlig bilde av utviklingen har jeg valgt å interpolere inn de manglede årene (se vedlegg). Dette er gjort gjennom å regne ut en linje interpolering for de aktuelle årene (se vedlegg for operasjon).

⁴¹ <http://data.worldbank.org/data-catalog/africa-development-indicators>

utenlandsinvesteringen være stabil. Når dette forekommer vil det kunne se ut som de utenlandske investeringene minker, selv om dette ikke er tilfellet. I analysen er jeg bevist på dette problemet, men får ikke testet om dette er det faktiske tilfellet. Jeg mener allikevel dette er et god mål, da det fremdeles viser hvor stor del av landets økonomi som er direkte preget av variabelen.

4.2.1 Avhengig variabler

Mål på utvikling

I denne analysen vil jeg si noe om utviklingen til landene. I beskrivelsen om likheter/ulikheter kom det frem at Botswana og Ghana har hatt en sterkere vekst i BNP per innbygger, BNP per innbygger vekst, høyere verdier i HDI og høyere verdi i GINI-indeksen. Da jeg har benyttet disse måleenhetene for å forklare valg av land, vil jeg og bruke disse måleenhetene til å måle utvikling i landene. Dette vil for det første dekke både den rene økonomiske veksten, BNP per innbygger (årlig vekst i %) og BNP per innbygger. For det andre vil den vil si noe om fordeling av vekst, med GINI-koeffisienten, samt generell helse, utdanning og levestandard gjennom HDI-verdier.

1. Økonomisk utvikling

BNP per innbygger forklarer økonomisk utvikling, samtidig som den sier noe om fordelingen i landet og er et relativt vanlig mål på økonomisk vekst i utviklingsland (Salinas, Guye & Korbut, 2011; Sachs & Warner, 1995). BNP per innbygger er sett på som en av de vanligste måleenhetene for økonomisk vekst i land, og brukes daglig i aviser, artikler, av styresett og banker (Callen, 2012). Kort fortalt måler denne vekst, og med en voksende BNP verdi, og uten at landet har store problemer med inflasjon, har som oftest arbeidere og innbyggere det bedre i landet enn før denne veksten.

Det kommer likevel frem at denne typen mål har flere svakheter. Flere av problemene med denne er de andre tiltakene som skal tas hensyn til. For eksempel blir myndigheter ofte pålagt å vektlegge hvordan samfunnet fungerer, miljøhensyn, ulikheter og fordeling, dette er vanskelig å vise gjennom kun brutto nasjonalprodukt (Stiglitz, Sen & Fitoussi, 2009), som de peker på kan en del av befolkningen ha en meget stor økonomisk vekst i sin husholdning, mens en annen merker sterk nedgang, begge i et land som har en lav BNP vekst. BNP/innbygger årlig vekst sier heller ingen ting om fordeling, kun hvordan det rene, økonomiske overskuddet (eller underskuddet) så ut det aktuelle året.

Økonomisk vekst måles også ofte i en prosentvis skala, da prosentvis årlig vekst av brutto nasjonalprodukt per innbygger. BNP per innbygger (vekst) variabelen vil altså fortelle

hvor mye landet har vokst dette året.

Her benytter jeg variablene "GDP per Capita (current US\$)" som viser brutto nasjonalprodukt fordelt på innbyggere og "GDP per Capita Growth (annual %)" som viser den årlige vekst raten av real GDP per Capita⁴² basert på lokal valuta. Tilslag er basert på dollarkursen fra 2000 (World Bank, 2012)

2. Sosial utvikling

BNP per innbygger har flere problemer som mål på ulikheter og fordeling i landene måler økonomisk vekst, men sier for lite om hvordan økningen i økonomien blir fordelt innad i landet. Forekommer denne veksten kun i gitte grupper?

En mer detaljert metode for å måle fattigdom og fordeling er FNs Human Development Index⁴³ (HDI). HDI ser på utviklingen gjennom flere faktorer, og vil være mer detaljert enn hva man finner ved kun å se på GDP per Capita. Indeksen måler utvikling i livslengde og kvalitet, tilgang til kunnskap og levestandard. Dette blir målt som forventet levealder, gjennomsnittlig voksen utdanning over 25 år, forventet antall års skolegang for barn, og Gross National Income (GNI) per Capita i konstanten 2005 PPP\$. (HDR, 2011a).

I denne oppgaven benytter jeg variabelen "Human Development Index (HDI)" fra UNDPs hjemmesider.⁴⁴ Dette datasettet strekker seg fra 1980 tom 2010.

Et annet mål for ulikheter innad i land er GINI-koeffisienten. Denne er det mest benyttede målet for å måle ulikheter innad i land (Radelet, 2010). GINI-koeffisienten er en skala som går fra 0 til 100, hvor verdien 0 representerer full likhet, og 100 full ulikhet (CIA Factbook, 2012: GINI; Oatley, 2010).

For å måle dette benytter jeg GINI-indeksen (variabelen "gini_net") samlet inn i datasettet Standardized World Income Inequality Database (SWIID) versjon 3.1 fra 2011.⁴⁵ Datasettet er den største samlingen av land og år innen ulikheter, og gir derfor et størst mulig utvalg av GINI-koeffisienter (Stolt, 2009). Datasettet dekker 153 land, og går tilbake til 1960 (ibid).

4.2.2 Uavhengige variabler

Handelsliberalisering

For å måle hvordan handelsliberaliseringen har påvirket landenes vekst vil jeg benytte to forskjellige mål. 1) de samme kriteriene som ble utarbeidet av Jeffrey Sachs og Andrew

⁴² GDP konvertert til US\$ ved bruk av valutakursen i 2000 (World Bank, 2012)

⁴³ <http://hdr.undp.org/en/statistics/data/2011/>

⁴⁴ <http://hdrstats.undp.org/en/indicators/103106.html>

⁴⁵ <http://www.siuc.edu/~fsolt/swiid/swiid.html>

Warner (1995). Og 2) en handelsvariabel fra Verdensbanken. Jeg starter med Sachs og Warner (1005), deres kriterier går ut på en variabel som avgjør om land er sett på som åpne, eller lukket. Denne er definert som

”The five criteria are chosen in order to cover all of the major types of trade restriction. Tariffs and nontariff barriers (mainly quotas) are most obvious...The black market premium (BMP) is a measure of exchange control: a large BMP is evidence of the rationing of foreign exchange, which tends to be a form of import control. The socialist classification is used as an indicator to cover countries like Poland and Hungary, which relied on central planning rather than on trade policies (for example, tariffs) to maintain a closed economy. Export controls are symmetrical with import controls in their effects on closing an economy.....”
(Sachs & Warner, 1995:25-26)

Denne testen ble gjennomført på nytt av Romain Wacziarg og Karen Welch (2003) med oppdatert datasett og landinformasjon, da Sierra Leone ikke var inkludert i den første analysen.

Disse kriteriene er også benyttet av Salinas, Guye og Korbut (2011). Disse har da tatt året landet ble åpnet og lagt til et år. Hvis landet ble kategorisert som åpent i 1985, ser de på dette som liberalisert i 1986 (ibid). De samme kriteriene vil bli benyttet i denne oppgaven. Denne variabelen er tatt i bruk da den er en indikator på at landet har gjennomført brede, økonomiske reformer for å bli sett på som åpne (ibid).

Et land vil altså kategoriseres som liberalisert et år etter Sachs og Warners (1995) har kategorisert det som åpent, som i Salinas, Guye og Korbut (2011).

Landene i min analyse er i dag sett på som handelsliberalisert, og dette er gjeldene fra: (Sachs & Warner/Wacziarg&Welch+1):

- Botswana: 1980
- Ghana: 1986
- Zambia: 1994
- Sierra Leone: 2002

Den andre variabelen jeg benytter er handelsvariabelen fra Verdensbanken, ”Trade (% of GDP)”. Denne måler summen av eksport og import av varer og tjenester, målt i prosent av GDP⁴⁶. Her foreligger det data fra 1960-2010.

⁴⁶ Det er naturlig å tro at land er mer åpne jo mer de handler. Eventuelle problemer denne variabelen kan ha, eks. at landene eksporterer mye, men har strenge restriksjoner på import vil trolig løses ved å se på Sachs og Warner variabelen.

Ut ifra teorien kommer det frem at åpne land handler mer en lukkede, jeg vil derfor se på dette som en indikator på i hvor stor grad landet deltar i handel, og derfor i hvor stor grad landet er åpent. Sammen med Sachs og Warner (1995) indikatoren tror jeg dette kan gi et godt mål på potensielle effekter av handelsliberalisering.

Utenlandske investeringer

Utenlandske investeringer er utenlandsk innskudd i landets økonomi (Radelet, 2010). Disse forekommer når et utenlandsk firma enten bygger, eller kjøper opp et eksisterende produksjonsanlegg (Oatley, 2010). I oppgaven vil jeg se om disse investeringene har en effekt på landets økonomiske eller sosiale utvikling. For å illustrere dette bruker jeg en indikator fra Verdensbanken som viser utenlandsinvesteringer (% av BNP). Denne måler innskuddene gjort av utenlandske selskap for å opprettholde sin interesse i en bedrift som opererer et annet sted enn der selskapet selv har tilhørighet. Variabelen måler nye innskudd fra utenlandske investorer, da som en prosent av mottakerlandets BNP (World Bank, 2012e). I denne oppgaven vil jeg altså se på økninger og nedganger i nye innskudd fra utenlandske investorer (ibid).

Jeg benytter i denne oppgaven variabelen ”Foreign Direct Investments, net inflow (% of GDP)” fra Verdensbanken. Denne måler netto strøm av investeringer i den aktuelle økonomien fra utenlandske investorer, og er delt opp i prosent av BNP (World Bank, 2012e). Her har jeg data fra ca. 1975 til 2010.⁴⁷

Naturressurser

Alle landene i analysen er eksportører av naturressurser. Jeg vil se på hvordan dette påvirker utviklingen i landene. Gjennom dette ser jeg på i hvor stor grad landenes brutto nasjonalprodukt er preket av råvareeksport. Det kommer frem at råvareeksport er en relativt vanlig indikator på å måle dette for eksempel Collier (2002) eller Sachs & Warner (1995b).

For å måle dette best mulig benytter jeg en variabel som viser råvareeksport (% av BNP). Denne variabelen ligger ikke lengre tilgjengelig hos Verdensbanken, så jeg konstruerte denne selv ved å finne prosenten av råvareeksport i landenes BNP.

For å finne dette benyttet jeg variablene ”GDP (current US\$)” og ”Primary Commodities Exports (current US\$)”. Begge disse er hentet fra Verdensbankens hjemmesider. BNP variabelen strekker seg fra 1960 til 2010, men for råvareeksport er det kun data fra 1983-2009. Dette resulterer i variabelen ”Primary Commodities (% av GDP)” som strekker seg fra 1983-2009.

⁴⁷ noe variasjon på startår mellom landene

Jeg mener det er hensiktsmessig å vise dette prosentvis av GDP da dette er tallet jeg benytter i andre variabler, for eksempel utenlandsinvesteringer og handel, samt at det blir mer oversiktlig grafisk, da Primary Commodities variabelen fra Verdensbanken viser meget store tall.

Demokrati

Det blir ofte hevdet at demokratier er mer stabile.⁴⁸ Jeg vil se på utviklingen i landets styreformer gjennom et datasett fra Polity IV.⁴⁹ Dette er et av de mest brukte datasettene for å se på styresett (Marshall, Jaggers & Gurr, 2011). Settet inneholder flere variabler, men i denne oppgaven benytter jeg kun ”Polity” variabelen. Datasettet er sist utgitt i 2010, og inneholder data fra 164 land (ibid).

Denne indikatoren gir mulighet for å se når, hvor lenge, og i hvor stor grad landene er sett på som demokratier. indikatoren viser både demokrati og enevelde og strekker seg fra -10 (fult enevelde) til +10 (fult demokrati) (ibid). Når disse skal brukes i en analyse om styresett anbefaler de å bruke verdiene fra og med 6, til og med 10 som demokratier (ibid).

I flere av de andre variablene benyttes verdiene -66, -77 og -88. Disse står for avbrutte år (for eksempel med avbrytelser utenfra), opphold i demokratiet (militært styre eller anarki) og overgangsperioder (ibid). Disse er tatt ut, og erstattet med verdien 0 den aktuelle variabelen (ibid), dette gjør det lettere å vise utviklingen grafisk. I tillegg er oppgaven ute etter å se på effekter av demokrati, så at disse indikatorene er utelatt vil trolig ikke gi stor påvirkning får funnene.

Landene i analysen vil derfor være sett på som fullverdige demokratier fra:

- Botswana: 1966
- Ghana : 2001
- Sierra Leone: 2002
- Zambia: 2008⁵⁰

Stabilitet

For variabelen stabilitet har jeg tatt for meg tre forskjellige mål. Jeg starter med to variabler fra Verdensbanken. De gav i 2010 ut et datasett, Worldwide Governance Indicators.⁵¹ Denne ser gjennom seks forskjellige indikatorer på styresett, og dekker 200 land siden 1996 (Kaufmann, Kraay & Mastruzzi, 2010: 2).

⁴⁸ Se teori del

⁴⁹ <http://www.systemicpeace.org/>

⁵⁰ Zambia har fra 2001 en score på 5, hvor det anbefalte kravet fra Polity IV er 6 for å kalle landet et fullt demokrati.

⁵¹ <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>

Jeg har valgt ut to av disse for denne oppgaven, da jeg tror disse sammen vil gi et dekkende datagrunnlag for stabilitet i landene. Disse to er ”Political Stability and Absence of Violence/Terrorism” (politisk stabilitet) og ”Rule of Law” (rettsikkerhet).

1) Politisk stabilitets variabelen beskriver faren for at myndighetene blir kastet på grunnlovsstridige/voldelige metoder, dette inkluderer politisk motivert vold og terrorisme (Kaufmann, Kraay & Mastruzzi, 2010:4).

2) Rettsikkerhetsvariabelen, tar den for seg tiltroen til samfunnets lover og regler, samt hvordan disse blir opprettholdt. Videre ser den på eiendomsretten i landet,⁵² politi, rettsvesen, i tillegg til sannsynligheten for kriminalitet (ibid).

Datasettet måler dette gjennom en score som avgjør hvor sterke myndighetene er, samtidig som disse blir rangert mellom 0-100. Jeg benytter i denne oppgaven rangeringen fra 0-100, da jeg ser på denne som mest informativ i en grafisk sammenheng. Gjennom å se på disse vil man kunne få et innblikk i stabiliteten i staten.

3) Det siste målet jeg vil benytte er det samme som benyttes av bla. Salinas, Guye & Korbut (2011). Til dette benyttes to datasett fra the Senter for Systemic Peace.⁵³

- Fra det første datasettet, ”Major Episodes of Political Violence” (data fra 1946-2008), benytter jeg variabelen ”CIVWAR” som peker på om det forekommer borgerkrig i landet eller ikke, denne går fra 0-10, hvor 0 er fravær av krig.⁵⁴
- I det andre datasettet, ”Coup d'Etat” (data fra 1946-2010), bruker jeg variabelen ”SUCCSESS”, som går fra 1 til 4, hvor 1 er et vellykket statskupp.⁵⁵

Disse ser på et land som stabilt da det ikke lengre opplever borgerkrig, eller statskupp,⁵⁶ altså siste året dette foregikk, pluss et år.⁵⁷ Ut i fra den siste definisjonen vil landene i min oppgaven være sett på som stabile i:

- Botswana: 1966
- Ghana: 1985
- Zambia: 1998
- Sierra Leone: 20029

⁵² Spesielt eiendomsrett blir nevnt av Drazen (2000) som viktig for utvikling

⁵³ <http://www.systemicpeace.org/>

⁵⁴ <http://www.systemicpeace.org/inscr/MEPVcodebook2008.pdf>

⁵⁵ <http://www.systemicpeace.org/inscr/CSPCoupsCodebook2010.pdf>

⁵⁶ Dette er et relativt vanlig mål på stabilitet (Jong-A-Pin, 2009)

⁵⁷ Data hentet fra <http://www.systemicpeace.org/inscr/inscr.htm> datasettene

Konflikt

Får å måle graden av konflikt i et land vil jeg se på om landet er i krig eller ikke, dette vil da gjelde borgerkrig. For å måle disse vil jeg bruke de samme datasettene som ved mål av stabilitet i landene, altså og datasettet ”Major Episodes of Political Violence” og variabelen ”CIVWAR” fra the Senter for Systemic Peace.

Ut ifra disse kriteriene er det kun Sierra Leone som slår ut på konfliktvariabelen, da landet var i borgerkrig fra 1991-2001.

4.3 Analyse

I denne delen av oppgaven vil jeg se på hvordan hypotesene stemmer overens med datasettet for hvert land. Jeg vil starte med å se på situasjonen i 2010 for alle landene, for så å se på utviklingen over tid.

1). Her vil jeg se alle landene samlet for hver hypotese, da med data fra 2010⁵⁸, som belyser to variabler sammen, for eksempel BNP per innbygger og utenlandske investeringer. Dette er en informativ måte å sammenligne resultatene mellom de fire landene. Jeg har valgt å benytte denne i sammenheng med oppsummeringen av hver hypotese

2). Landene er satt opp grafisk med en avhengig variabel og en uavhengig over tid. Dette mener jeg viser sammenhengen mellom Y og X på en informativ måte. For eksempel sammenhengen mellom BNP per innbygger og utenlandske investeringer. I grafene under vil man finne avhengig variabel i den venstre Y-aksen, og uavhengig variabel i den høyre Y-aksen. X-aksen viser utviklingen over tid. Jeg har valgt å vise BNP/innbygger-kurven til Botswana i en annen verdi enn de andre, dette fordi landet har en mye større vekst i denne, og får å se utviklingen i sammenheng med de andre variablene synes jeg det er viktig å få se hele kurven

4.3.1 Hypotese 1: Land som er mer åpne vil ha større utvikling enn land som er mindre åpne

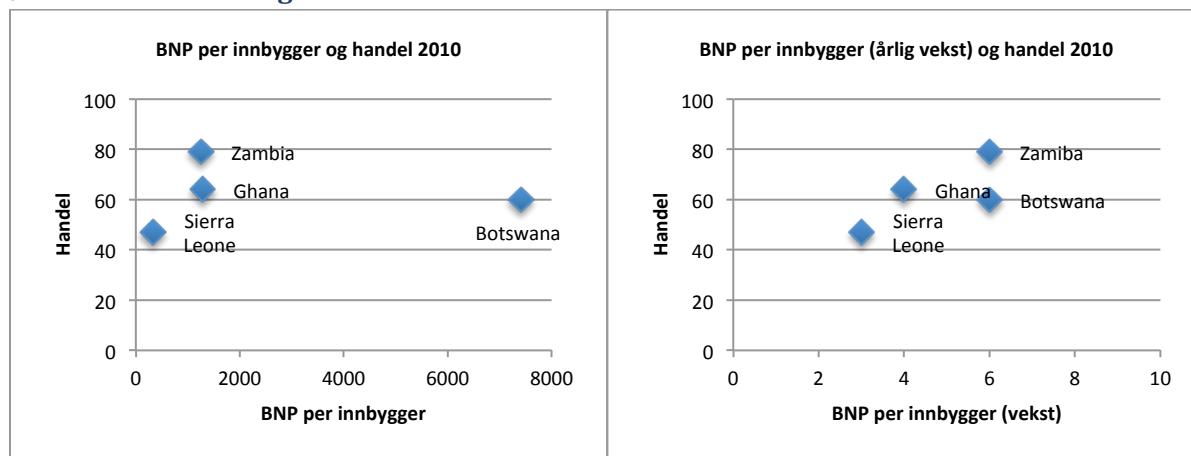
Dette vil jeg da måle gjennom de fire avhengige variablene, opp mot variabelen handel. Jo mer handel et land bedriver, jo mer åpnet kan man anta at landet er. Jeg vil videre se om det er en sammenheng variabelen for åpenhet (Sachs & Warner 1995; Wacziarg & Welch, 2003).

Dette vil jeg gjøre med å se etter endringer i de fire avhengige variablene etter denne er inntruffet.

⁵⁸ For GINI-koeffisienten er siste år med observasjoner i 2005. For Primary Commodities (% av GDP) er siste observasjon for Botswana, Ghana og Sierra Leone i 2009, mens Zambia i 2003. Jeg benytter da disse tallene sammen med 2010 tallene, selv om dette kan gi et skjevt inntrykk av situasjonen landene er i dag.

Alle land

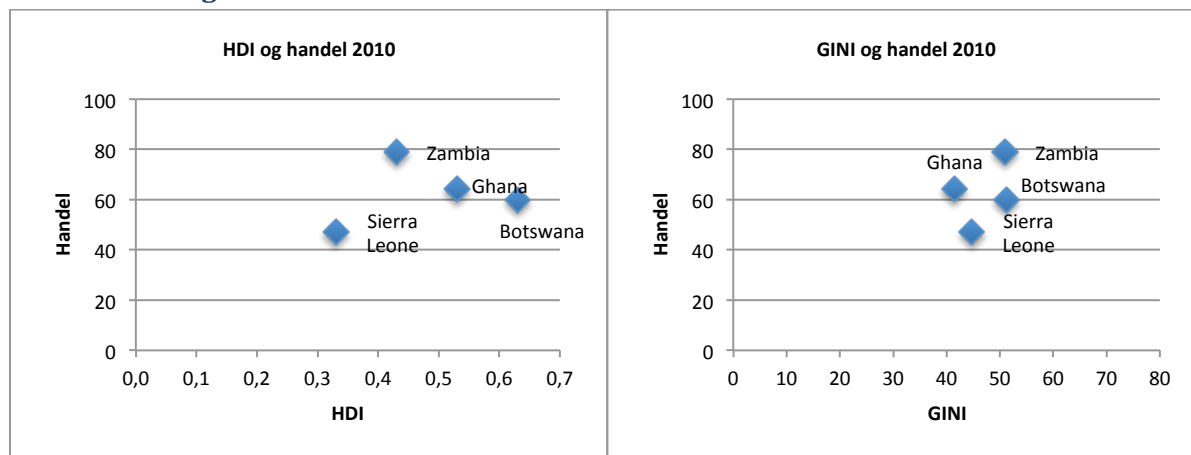
Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Ut ifra grafen over kommer det frem at Ghana og Zambia er veldig like, da de ligger veldig nærme hverandre på begge de økonomiske grafene. Dette kan komme av Zambias sterke vekst mot slutten av perioden, mens Ghana har opplevd denne i en lengre periode. I BNP per innbygger grafen kommer det frem at Botswana er langt over de andre, selv om de ikke er høyest på handelsvariabelen. At Zambia ligger over Ghana på denne kan enten komme av landets høye eksport av kobber, eller av Ghanas stadig mer varierte BNP. Det kan se ut som om handel har en sammenheng med økonomisk utvikling, da man ser i grafen at høye score på handel, og gir høye score på de økonomiske variablene. I BNP per innbygger grafen kommer det frem at Ghana og Zambia har lik score, men forskjellig verdi på trade, jeg tror allikevel dette er med på å peke på en sammenheng, da begge landene har høye verdier på handelsvariabelen.

Sosial utvikling

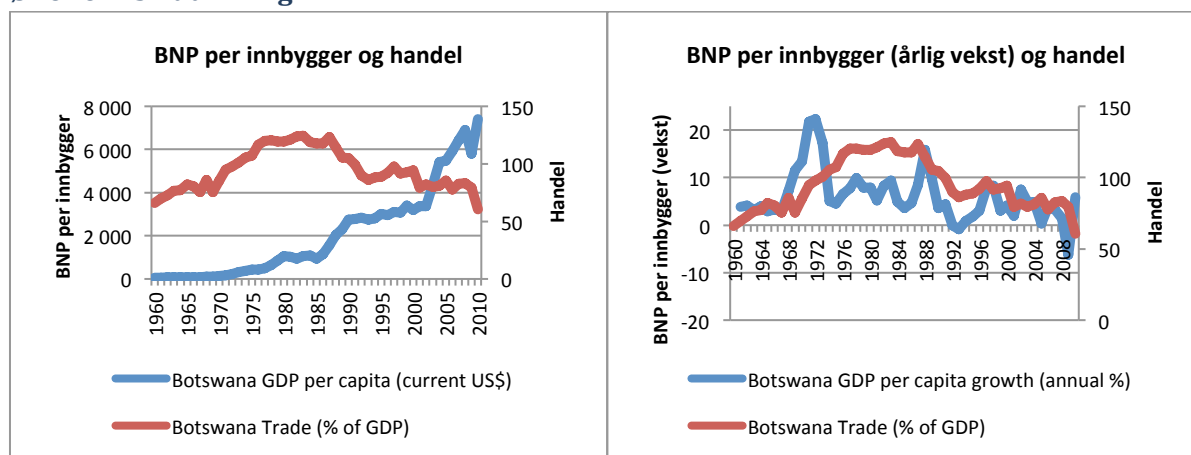
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Når det kommer til HDI og GINI-koeffisienten ser man at det kan være en sammenheng mellom høy handel og høy HDI, selv om Zambia har en meget høy verdi, samtidig som de ikke er like høye på HDI som Botswana og Ghana. Når det kommer til GINI-vARIABLEN ser denne ikke ut til å ha en sammenheng med handel.

Når man ser på landene under ett ser det ut til at handel kan ha en effekt på økonomisk vekst, men denne kommer ikke like sterkt frem i HDI og GINI-koeffisienten. Landene har ganske forskjellige utfall i sammenhengen handel-utvikling, men alle viser positive effekter etter de er kategorisert som åpne. Et poeng her er at det er varierende tid mellom åpenhetskriteriet blir gjeldene og når landene går inn i vekstperiodene, det som kommer frem er at landene ser ut til å ha sterkere, og mer stabil økonomisk utvikling etter dette kriteriet er inntruffet.

Botswana

Økonomisk utvikling

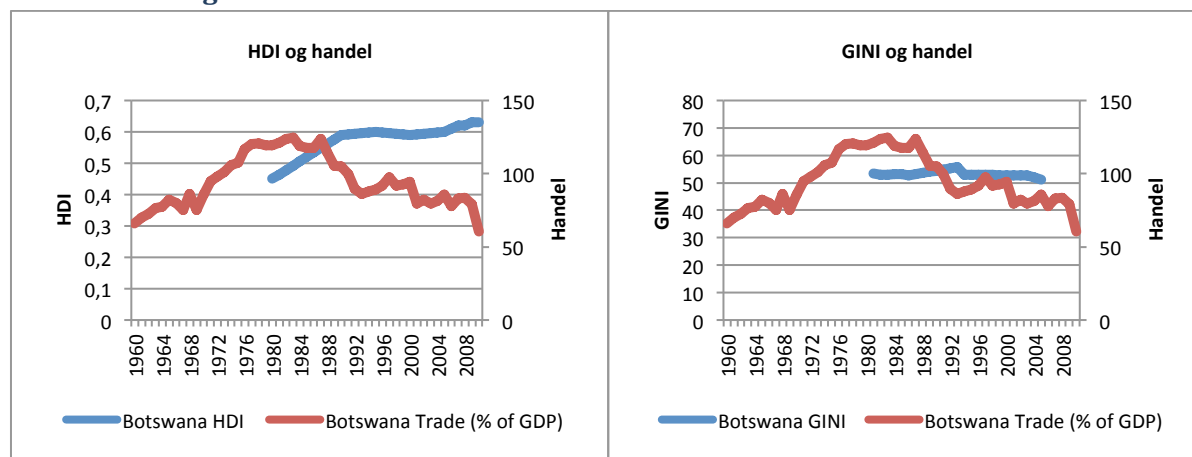
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

På bakgrunn av grafen kan man i Botswanas tilfelle se at det muligens ikke er en direkte sammenheng mellom handel og vekst. Det er og viktig å merke seg at Botswana har enormt store verdier på handelsvariabelen, selv om man ser en nedgang er denne fremdeles på omkring 80 %. Så selv om denne er synkende er den fremdeles stor. BNP per innbygger vekst viser også tendenser til sammenheng mellom handel og vekst i BNP. BNP per innbygger vekst viser og at selv om landet har en noe ustabil kurve, ligger denne stort sett høyt, frem mot de siste årene i perioden, der og handel ser ut til å minke. I 2009 kommer det frem at landet har en sterk nedgang i BNP per innbygger vekstkurven. Dette kan skyldes en nedgang i diamantsalget på bakgrunn av finanskrisen i 2007/2008.

I 1967, altså rett etter selvstendighet fra Storbritannia ble det funnet diamanter i landet, og gjennom en vellykket overgang fra en landbruksbasert økonomi til en basert på salg av naturressurser gikk landet inn i en stor vekstperiode (UNCTAD, 2003a). Denne overgangen pekes ofte på som en av årsakene til landets meget sterke økonomiske fremgang. Suksessen av denne blir satt i sammenheng med god kontroll av naturressursene samt at landet hadde et godt styresett, så verken naturressursene eller de senere inntektene skapte problemer for landet, og heller bidro til en solid økonomisk vekst (ibid), Botswana står altså i kontrast til mange av teoriene om potensielle problemer ved funn av naturressurser⁵⁹ (se teori).

Landet inngikk en gunstig avtale med det internasjonale diamantselskapet de Beers som deler fortjenesten mellom selskapet og myndighetene 50-50. Dette kommer frem som viktig, da det er en potensiell mulighet at utenlandske selskaper sitter igjen med store deler av fortjenesten ved slike avtaler. at landet fikk så gode vilkår i denne avtalen kan være en av årsakene til den store økonomiske veksten som kom senere (UNCTAD, 2003a).

Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

⁵⁹ Som Duch disease eller konflikt.

Når det kommer til GINI og HDI ser det ikke ut til at det er noen stor sammenheng mellom vekst i disse og handel. Selv om det er en mulighet for at økningen i handel var en bidragsyter for økningen i HDI, kommer ikke dette klart frem i grafen. Et poeng er at disse kurvene ikke starter før på 80-tallet, og derfor ikke dekker eventuelle tidlige effekter av handelen. Det kommer frem at landet har utviklet seg fra å være meget fattig og at handel med diamanter har bidratt til å endre dette (UNCTAD, 2003), det kan derfor være økninger i HDI og GINI før kurvene starter.

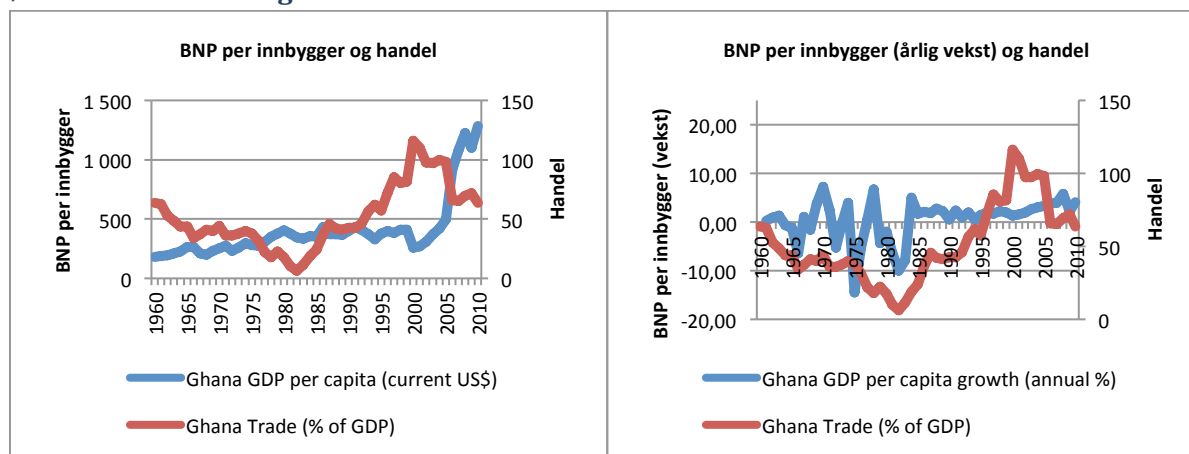
Videre kan dette tyde på at selv om landet kan få en økning i økonomien på grunnlag av handel, ser det ikke ut som om dette i tillegg resulterer i endringer i sosial utvikling for Botswana. Til tross for liten endring i disse kommer det frem at landet har hatt fremskritt på denne fronten, de har hatt en markant nedgang fra uavhengighet og frem til i dag, men det er fremdeles store problemer, da spesielt i rurale områder av landet som er spesielt hard rammet av fattigdom (World Bank 2012).

Botswana har etter Sachs og Warner (1995) kategorisert som fullt åpent i 1980. Grafen viser at landets store vekst i BNP per innbygger startet i 1985, altså 5 år etter landet var liberalisert. Dette kan tyde på at det enten tar tid før man kan se effektene av handelsliberalisering, eller at dette ikke har en så stor effekt som antatt. Det kommer frem at årsakene til at Botswana er sett på som stengt frem til 1980 er at de var med i Southern African Customs Union (SACU),⁶⁰ dette gjør at landet var åpent for disse landene, men stengt for land utenfor unionen (Sachs & Warner, 1995: 73). I tillegg hadde landet et problem med ”Black Market Premium,”⁶¹ noe som og bidro til at landet var sett på som stengt (ibid). Det kan da se ut som det er tendenser til at landet på noen måter er sett på som åpent tidligere, da muligens og under den første vekstperioden. Landet var for eksempel åpent for utenlandske investeringer fra selvstendighet (UNCTAD, 2003a).

⁶⁰ SACU er en toll union som inkluderer Botswana, Sør Afrika, Namibia, Lesotho og Swaziland. Unionen strekker seg tilbake til 1910 og inkluderer i hovedsak en fells tariff for import av varer, og fri flyt av varer mellom landene (<http://www.sacu.int/about.php?id=394>)

⁶¹ Dette er en form for importkontroll gjennom rasjonering av utenlandsk valuta (Sachs and Warner (1995:25)

Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Ghanas tilfelle ser det ikke ut til at det er en klar sammenheng mellom handelsvariabelen og økonomisk utvikling. Disse kurvene følger hverandre i liten grad, med unntak av siste halvdel av BNP per innbygger vekst-variabelen, der handelen øker samtidig som veksten stabiliserer seg, denne trenden endres etter 2001, da handelen synker, mens veksten holdes stabil. På en annen side kan det hende økningen i handel fra 1985-2000 er en medvirkende årsak til veksten landet opplever etter år 2000.

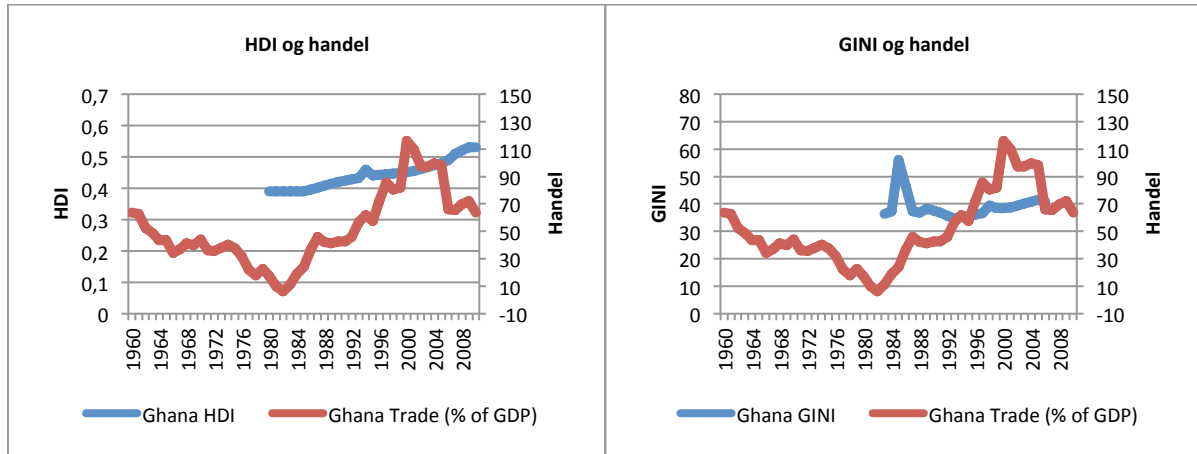
En mulig årsak til Ghanas sterke økonomiske økning omkring år 2000 kan spores tilbake til 1993, da den daværende presidenten satte i gang en rekke tiltak for å snu den dårlige økonomien (Radelet, 2010). For eksempel gjennomførte landet et Structural Adjustment Program i regi av IMF og Verdensbanken, iverksatt i 1983⁶², og senere HIPC Initiatives, også fra Verdensbanken og IMF⁶³ (Frimpong & Oteng-Abaye, 2006). Det kommer frem at disse tiltakene ser ut til å ha hatt en positive effekt på landets utvikling, blant annet gjennom åpning av flere sektorer, bedre økonomisk politikk, indre inflasjon, fjerning av lisenser, samt å øke utenlandske investeringer til landet (ibid).

For eksempel ble skatteinnkrevingen styrket, de fjernet flere handelsbarriere og utgifter ble kuttet (Radelet, 2010).

⁶² Gikk korte trekk ut på en mer eller mindre overgang fra administrativ styring av økonomien til markedsbasert økonomi (UNCTAD, 2003b:3)

⁶³ Dette er et program fra 1996 for gjeldssletting, med målsetning om at ingen fattige land skal ha gjeld de ikke kan betjene (<http://www.imf.org/external/np/exr/facts/hipc.htm>)

Sosial utvikling

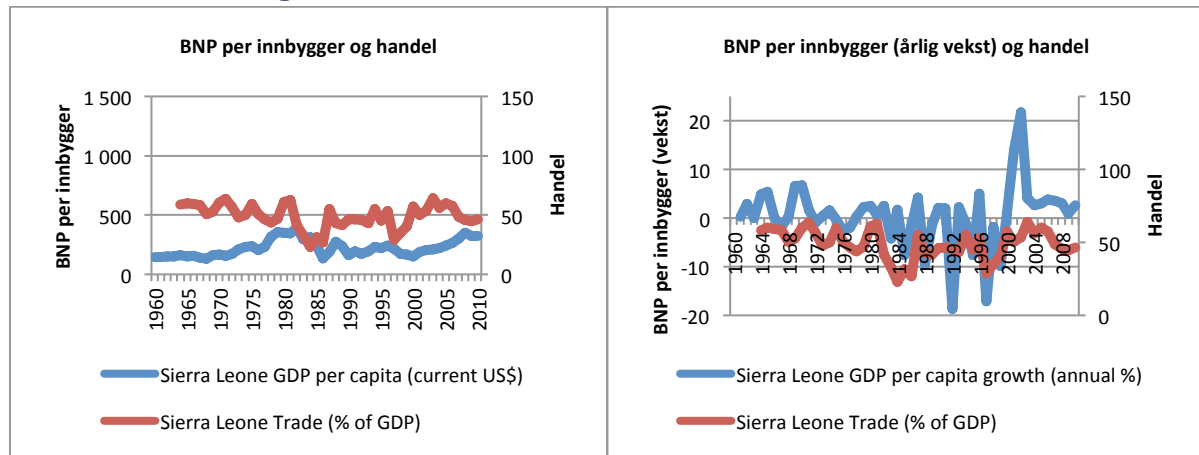
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Når det kommer til HDI og GINI kan det være en sammenheng mellom handel og HDI, men denne avtar mot slutten av perioden, det samme kommer frem med tanke på GINI, da spesielt at økningen i handelen fra 1980 og utover kan ha en sammenheng med nedgangen i GINI på 90-tallet.

Dette kan og være en av årsakene til endringer både i HDI og GINI, da disse reformene var videre med på å styrke den private sektors investeringslyst, som og bidro positivt til den økonomiske veksten. Dette resulterte i store endringer i bla. fattigdom og forventet levealder (ibid).

Ghana er etter åpenhetskriteriet til Sachs og Warner (1995) sett på som åpent i 1986, altså kort tid etter iverksettelsen av Structural Adjustment endringene til en mer markedsliberalisert økonomi. Dette markerer starten på en positiv, stabil vekst i landets BNP/innbygger vekst. Når det kommer til BNP per innbygger fortsetter denne en allerede påbegynt trend etter 1985, og den virkelig store vekstøkningen her kommer ikke før omkring år 2000, altså 15 år etter landet er kategorisert som åpent. Det kan altså være en positiv sammenheng mellom åpenhet og utvikling, da i hovedsak i landets årlige vekst og HDI. det kommer frem at landet ble kategorisert som åpent i 1986, altså etter reformene som blant annet ble startet 1983, noe som kan forklare at GDP/Capita-vekstkurven startet før 1986, men allikevel ha bakgrunn i økt åpenhet fra reformen i 1983.

Økonomisk utvikling

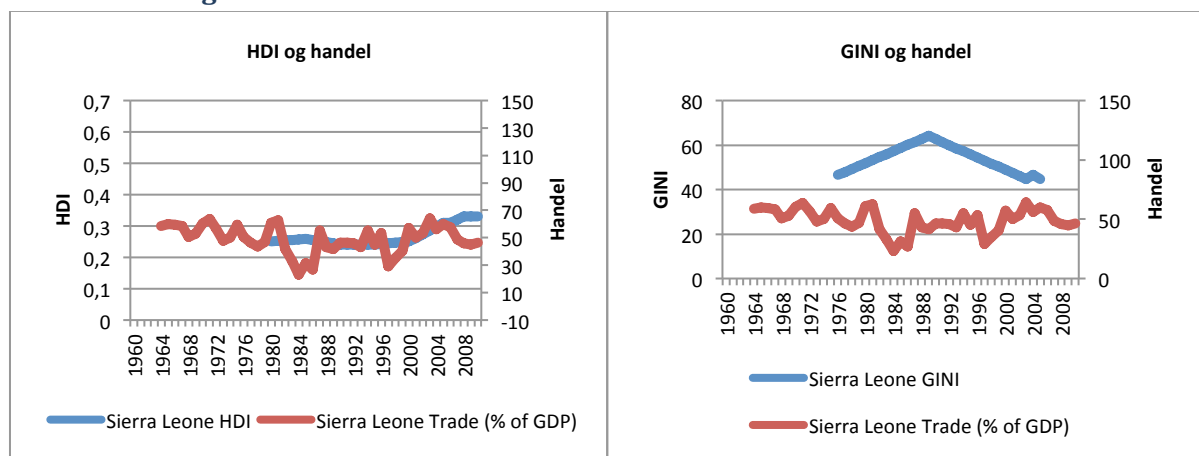

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Sierra Leones tilfelle kan man se noen tendenser til sammenheng mellom handel og BNP per innbygger. Den samme tendensen kommer og frem ved å se på BNP/innbygger årlig vekst kurven og frem når man ser på BNP per innbygger vekst. I sistnevnte kurve kommer det frem at med økningen i handelskurven skjer samtidig som vekstkurven stabiliserer seg.

Etter borgerkrigen i landet sluttet i 2001 har landet sett tendenser til økning i handel. Myndighetene satte i gang flere tiltak for å øke utviklingen, så dette kan være en av årsakene til veksten, og ikke handel (UNCTAD, 2010). Et annet poeng er at landets handel i meget stor grad er basert på salg av diamanter, og dette minsket sterkt under borgerkrigen, økningen i handel man ser etter krigen kan da komme av gjenåpning av gruver (ibid). Sierra Leone opplevde altså et av problemene funn av naturressurser kan medføre, altså konflikt (jf. teoridel).

Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

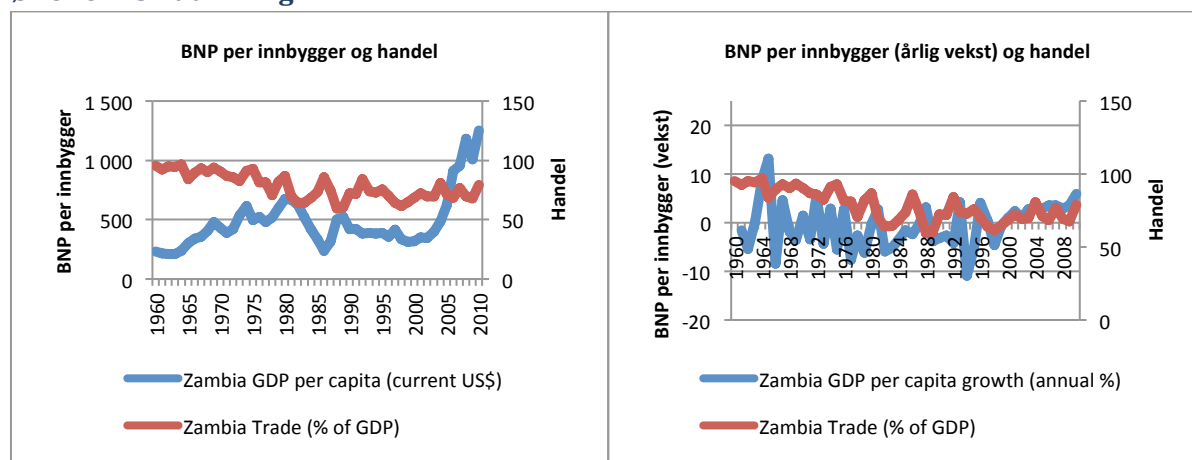
Når man ser på GINI og HDI kommer det frem at handel ikke har en stor effekt på disse. Og det ser derfor ikke ut at det er en sammenheng mellom handel og HDI/GINI.

Etter Wacziarg og Welch (2003) er Sierra Leone å se på som åpent fra 2002. Etter dette kan man se en økning i BNP per innbygger, og BNP/innbygger vekst, begge disse startet omkring år 2000, men det kan være en sammenheng mellom økt åpenhet og økt handel. Videre er landets vekst mye mer stabil etter dette. Som det kommer frem i grafen over skjedde dette i samme tidsrom som landet endte borgerkrigen, så det kan tenkes at det er dette som er årsaken til veksten, og da eventuelt ikke at landet ble sett på som åpent.

Videre er det en relativt kort periode landet er å se på som åpent, kun 8 år. Det kan derfor hende at effekter av åpenheten kommer senere, for eksempel er kurvene for utvikling i mer eller mindre positiv utvikling ved slutten av grafene. En annen effekt som kan være med å påvirke utviklingen er at Sierra Leone har et veldig lite lokalt marked, og det kan derfor tenkes at med større åpenhet, og økning i handel med andre vil dette være med å få fart på økonomien i årene som kommer (UNCTAD, 2010).

Zambia

Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Zambias tilfelle er det ikke noen stor sammenheng mellom utviklingen i handel, og vekst i BNP per innbygger. På en annen side er det flere likheter mellom kurvene for handel og BNP per innbygger vekst. På en annen side kommer det fra midten av 90-tallet fram at disse har hatt en relativt lik utvikling.

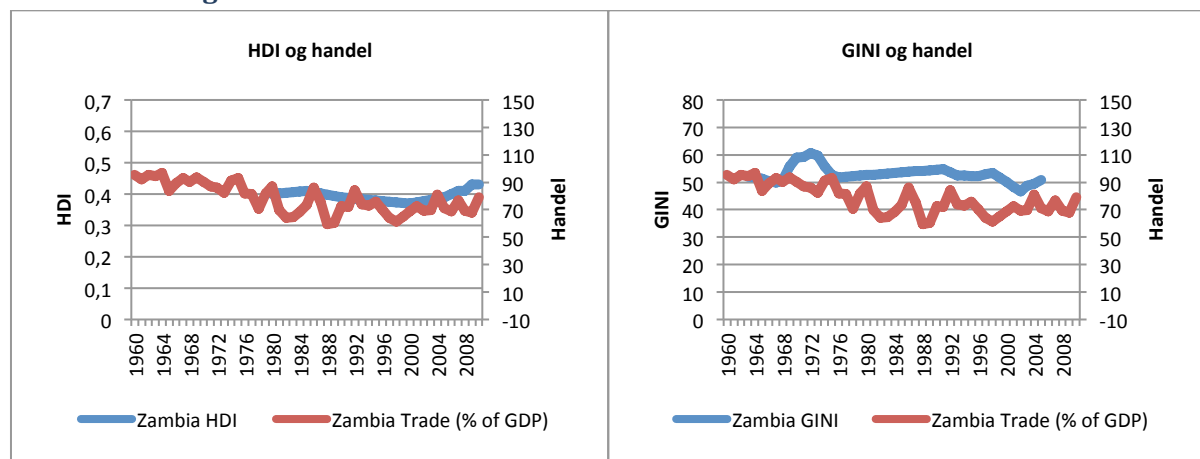
Etter frigjøringen fra Storbritannia i 1964 hadde landet en relativt god utvikling, da i hovedsak fra salg av naturressurser (UNCTAD, 2006). Dette endte på 1970 tallet med et sterkt fall i prisene på kobber, som er landets hoved eksportartikkel, samtidig som det kom et sterk økning i oljeprisene. Dette resulterte i en statelig overtagelse av gruveselskapene, som

var med på å forverre situasjonene gjennom dårlig kapitalinnsprøytning til industrien på bakgrunn av en stadig dårligere økonomisk situasjon for landet (UNCTAD, 2006).

Den negative trenden ble snudd på 90-tallet da staten gjennomførte flere reformer i regi av Verdensbanken og IMF, disse gikk i korte trekk ut på å privatisere offentlige produksjonsapparat, liberalisere politikken og kutte subsidier (ibid). det kommer videre frem at dette akselererte omkring 2002, da de store selskapene i landet begynte å bli privatisert (ibid). I grafen kommer det frem tendenser til økninger etter disse reformene ble iverksatt, og selv om denne er liten, ser den mer stabil ut enn tidligere.

Disse endringene til en mer åpen politikk kan videre spille inn på den økonomiske veksten, da denne ser ut til å begynne økning, og stabilisering i omtrentlig samme periode.

Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Når det kommer til HDI og GINI-kurvene ser det i Zambias tilfelle ikke ut som handel har noen påvirkning på disse. Noen steder kan det se ut som økning i handel kan gi økning i HDI eller nedgang i GINI, med dette ser ikke ut til å være en tendens.

Når det kommer til Sachs og Warners åpenhetskriterium (1995) er Zambia sett på som åpent fra 1993. Det kommer det frem at det i Zambias tilfelle ser ut til å være en sammenheng mellom dette, og den økonomiske veksten både i BNP per innbygger og i BNP/innbygger årlig vekst. Det er snakk om få år mellom landets liberaliseringsår og når landets store vekstperiode startet i BNP per innbygger. I tillegg kommer det frem at få år etter liberaliseringen har landet stabilisert den årlige veksten i en positiv retning. På en annen side kommer det frem tidligere at reformene som ble startet på 90-tallet ikke fikk fullt utbytte før nærmere år 2000, så dette kan være en medførende årsak til at endringene ikke kommer før senere.

For å svare på min hypotese ser det ut til at land som er åpne har en tendens til bedre

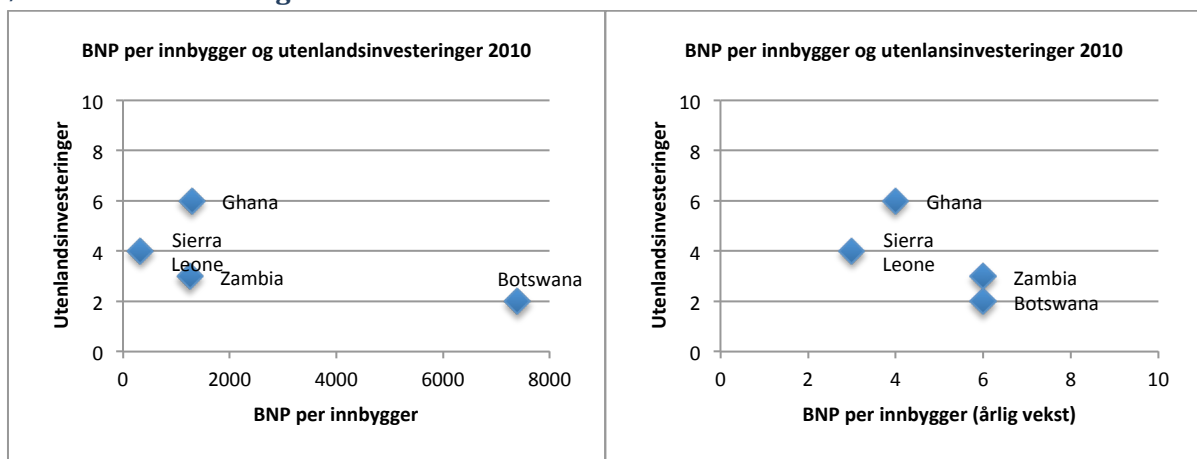
økonomisk vekst enn de som ikke er åpne, i tillegg til at denne ser ut til å være mer stabil. Når det kommer til fordeling og utvikling ser det ikke ut som handel gir en like stor vekst i denne, det forekommer noen tendenser til en sammenheng, men denne er ikke spesielt sterk. Videre ser det ut til at et høyt score på handelsvariabelen i de fleste tilfeller og gir et bra score på de andre variabelene.

4.3.2 Hypotese 2: Land som mottar store mengder utenlandsinvesteringer vil ha større utvikling enn land som ikke gjør dette

Dette vil jeg da måle gjennom de fire avhengige variablene opp mot utenlandsinvesteringer. Hvis hypotesen stemmer vil man se en økning i utenlandsinvesteringer, samtidig som man ser en økning i utviklingsvariablene. Dette vil og kunne være en indikator på åpenhet, da teorien viser til at åpne økonomier tiltrekker seg større mengder utenlandsinvesteringer, men dette vil ikke adresseres i stor grad.

Alle land

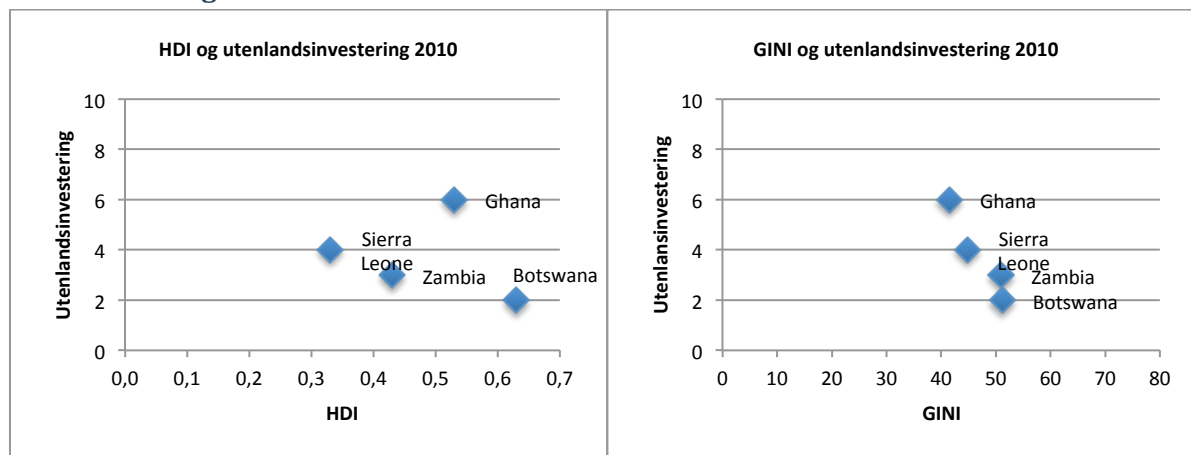
Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Når man ser på landene samlet kommer det frem at Ghana har sterke verdier på begge økonomigrafene. Mens Botswana har lavt score på utenlandsinvesteringer og høy på de økonomiske variablene. Videre kommer det frem at landene har en relativt lik prosent av BNP fra utenlandske investorer, og ingen av disse er spesielt høye. Det er verdt og merke seg her at landene, med et mulig unntak av Botswana, ser ut til å generelt sett øke sin inntjening fra utenlandske investorer de siste årene. Det kommer allikevel frem av tallene over at det ikke er en nødvendig sammenheng mellom høyt score på utenlandsinvestering, og høyt score på de økonomiske variablene.

Sosial utvikling

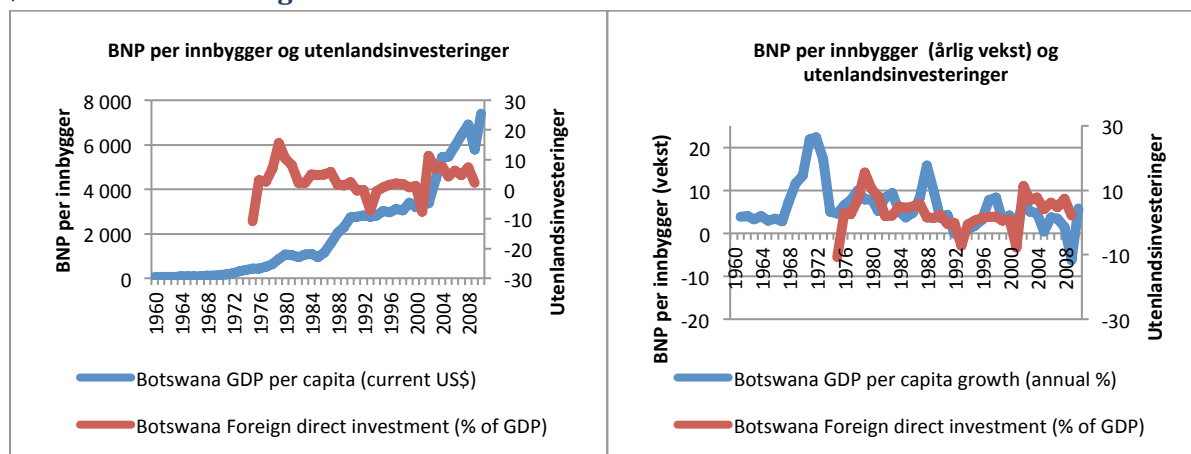

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Når det kommer til HDI og GINI ser man at det heller ikke her er en spesielt stor sammenheng, igjen har Ghana sterke verdier på begge grafene, men i de andre tilfellene kommer det ikke frem en sammenheng.

Botswana

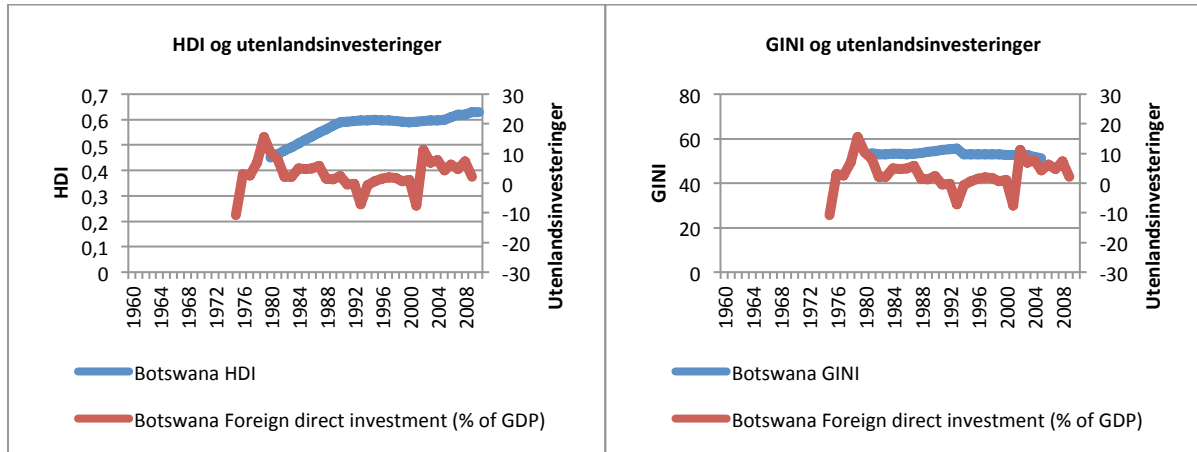
Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Botswanas tilfelle ser det ikke ut til å være en stor sammenheng mellom utenlandske investorer og økonomisk utvikling. Det kommer frem av grafen at landet har en stor topp tidlig i variabelen for utenlandske investeringer. Dette kan komme av at i denne perioden var Botswana en av få afrikanske økonomier som ikke satset på stor grad av statlig kontroll, dette bidro til å øke landets innskudd av utenlandsk kapital. Dette er og en av årsakene til at denne minsker utover i perioden, da flere og flere land ble attraktive for investorene, og et av Botswanas fortrinn forsvant. Videre ser man en vekst før 2000, som kan komme av åpningen av en ny, stor diamantgruve kalt Opara (UNCTAD, 2003a).

Sosial utvikling

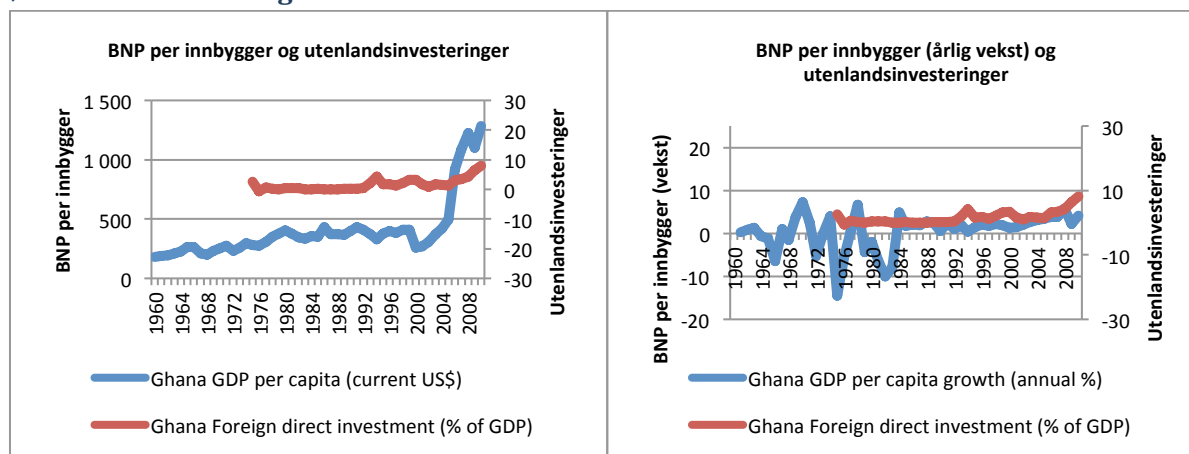
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Det samme kommer frem når man ser på sammenhengene mellom utenlandske investorer og HDI/GINI-koeffisienten, altså at det ikke ser ut til å være en sammenheng mellom de utenlandske investeringene landet har mottatt og utvikling i de sosiale variablene.

Botswana var tidlig åpne for utenlandske investorer, denne åpenheten strekker seg tilbake til selvstendighet, men fikk ikke en opptur før landet fant diamanter i 19867 (UNCTAD, 2003a). Det kommer frem at noen av årsakene til interessen fra investorene var at landet hadde en relativt åpen økonomi (se hypotese om åpenhet), var politisk stabile og hadde en demokratisk styreform (ibid). Videre kommer det frem at landet arbeider for å tiltrekke seg mer utenlandsk kapital, og da spesielt i andre sektorer enn gruvedrift som har dominert disse innskuddene (ibid). Et problem her er at landet har store fattigdomsproblemer, liten gruppe med utdannet arbeidskraft og et likte lokalt marked.

Rapporten peker og på at utenlandske investorer har hatt en effekt på landets utvikling (UNCTAD, 2003a), men denne kommer ikke frem i grafene over. jeg velger derfor å gå videre med funnene jeg har gjort i grafene fremfor funnene i rapporten, dette kan for eksempel komme av forskjellige mål på utenlandsinvestering og utvikling. Altså går jeg videre med at det ikke foreligger noen stor sammenheng mellom utenlandsinvesteringsvariabelen og utviklingsvariablene.

Økonomisk utvikling

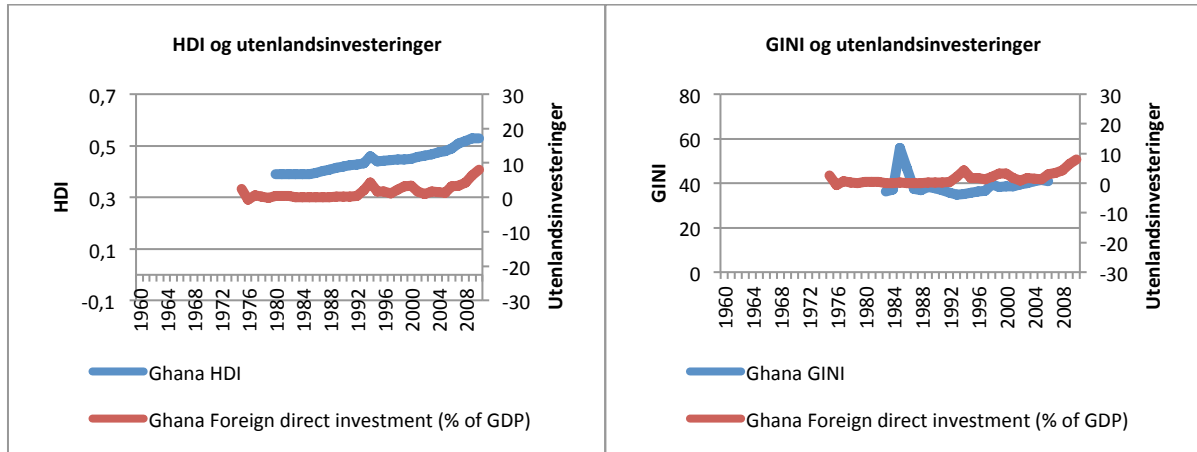

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Ghanas tilfelle kommer det ikke frem tegn på sammenheng mellom utenlandsinvesteringer og BNP per innbygger. Det kommer og kanskje frem en tendens til sammenheng mellom utenlandske investeringer og BNP per innbygger vekst mot slutten av perioden, da de utenlandske investeringene ser ut til å øke og man kan se en økning i kurven for BNP/innbygger vekst. Denne økningen kan trolig settes i sammenheng med reformene jeg nevnte tidligere, som økt åpenhet, mindre lisenser og et bedre økonomisk klima for investorer (Frimpong & Oteng-Abaye, 2006). For eksempel kan økningen i utenlandsinvesteringskurven omkring 1990 komme av reformene iverksatt i 1983, og videre økningen i 2002 komme av de nyere reformene (ibid).

Videre kommer dette frem av en FN rapport (UNCTAD, 2003b) som peker på økninger i utenlandske investeringer til landet etter reformene og privatiseringen på 80-tallet var gjennomført. Før privatiseringen var store deler av produksjonsapparatet offentlig, og mange av disse var ikke lønnsomme, etter en relativt treg privatiseringsprosess så man store økninger i disse, spesielt etter man i 1994 privatiserte gullutvinningen i Ashanti Goldfields Corporation (ibid). Et problem landet har opplevd er at en stor mengde av de utenlandske midlene landet mottar går til gruvesektoren (Frimpong & Oteng-Abaye, 2006).

Sosial utvikling

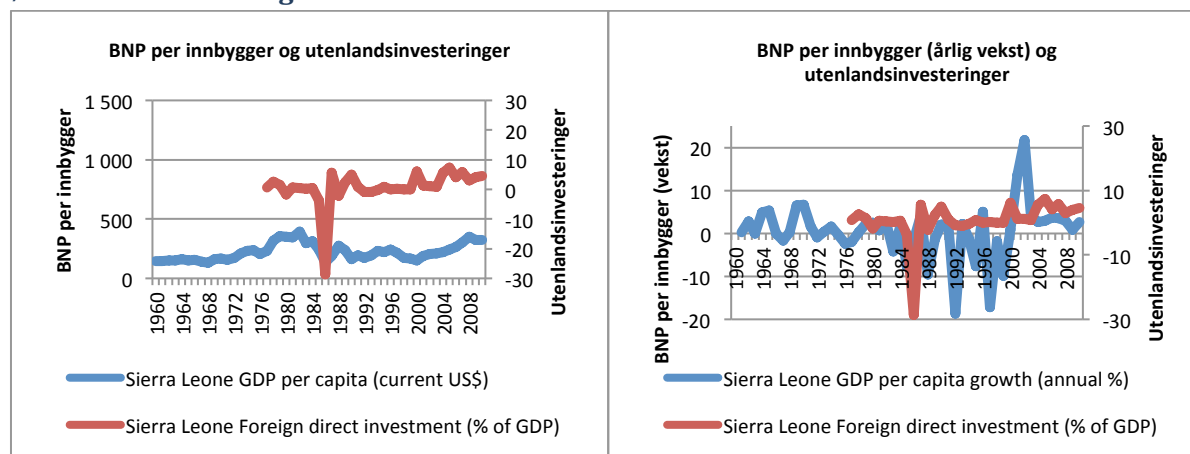
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

GINI og utenlandsinvesteringer ser ikke ut til å ha en sammenheng. På en annen side kan det se ut som om en jevn input av utenlandsk investering kan være med på økningen i Ghanas HDI fra slutten av 90-tallet. Om det ikke er en positiv effekt, ser det heller ikke ut til å være en negativ sammenheng. Når det kommer til GINI kurven ser man at denne har en svak tendens til økning fra 34,76 i 1993 til omkring 40 i 2006.

Som grafene viser har ikke Ghana mottatt store mengder med utenlandske investeringer, og de som er kommet inn har i stor grad gått til naturressurssektoren (Frimpong & Oteng-Abaye, 2006). Dette kan være en av årsakene til at det ikke er en stor sammenheng mellom FDI og de avhengige variablene, både at investeringene er meget sektorspesifikke, samt at de er lave. Allikevel peker Frimpong og Oteng-Abaye (2006) på at det er en sammenheng mellom utenlandske investeringer til Ghana og økonomisk vekst, noe som da ikke blir fanget opp av mine grafer.

På en annen side kommer det frem at landet i den senere tiden har begynt å få mer varierte utenlandske investorer (Barthel, Busse & Osei, 2008). En større andel av de utenlandske investeringsmidler inn i service sektoren, som innen telekommunikasjon og til bankvesenet i tillegg til noe til andre produksjonsapparat (ibid). Et problem disse og peker på er at landet til tross for de gjennomførte reformene ikke har klart å tiltrekke seg så store mengder utenlandske investeringer som de hadde håpet på, og arbeider videre for å øke dette (Barthel, Busse & Osei, 2008). Grafen viser en fortsatt økning etter 2010, så det kan da være mulig at dette arbeidet har fungert.

Økonomisk utvikling

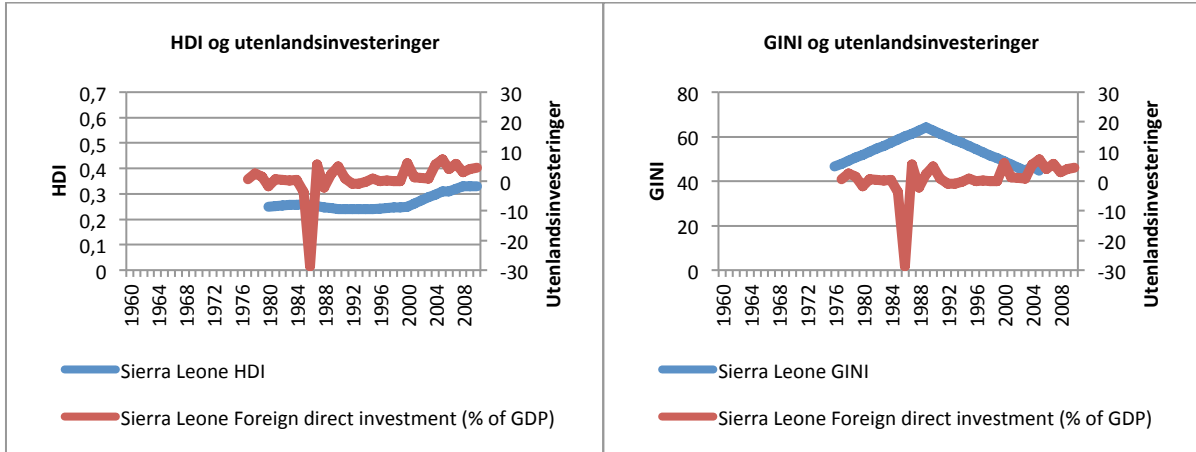

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Sierra Leones tilfelle ser det ikke ut til at utenlandske investeringer har hatt noen påvirkning på de økonomiske variablene. En forklaring på dette er at utenlandsinvesteringene til landet er meget lave. Det er flere potensielle årsaker til dette. Landet har et lite lokalt marked, de sliter med dårlig infrastruktur (spesielt etter borgerkrigen) og de har en lavt utdannet arbeidsgruppe (UNCTAD, 2010). I tillegg kommer det frem at landets rykte som krigsherjet kan ha vært med å holde utenlandske investorer borte (UNCTAD, 2010). Dette er alle ting som jeg i teorien pekte på kan være til hinder for tiltrekning av utenlandsinvesteringer, det kan da se ut som om deler av teorien på dette området ser ut til å stemme i Sierra Leones tilfelle. I tillegg til dette har landet nylig vært gjennom en borgerkrig (1991-2001), og som det og kommer frem i teorien, kan dette sees på som et hinder for å tiltrekke seg utenlandske investorer (Drazen, 2010; UNCTAD, 2010).

Etter borgerkrigen kan man se tendenser til en svak økning i utenlandske investeringer til Sierra Leone, dette kan ha sammenheng med at landet arbeider for å forbedre problemene nevnt ovenfor (Radelet, 2010; UNCTAD, 2010). På en annen side ser man at størsteparten av utenlandske investeringer foregikk på 1990-tallet, Sierra Leone var i denne perioden herjet av borgerkrig, og etter denne sluttet i var det mindre interesse for investeringer fra utenlandske selskaper (UNCTAD, 2010). Grafen viser små endringer i dette mot slutten av perioden, samtidig som det kan være tendenser til sammenheng mellom utenlandske investeringer og økonomisk utvikling i denne tidsperioden.

Sosial utvikling

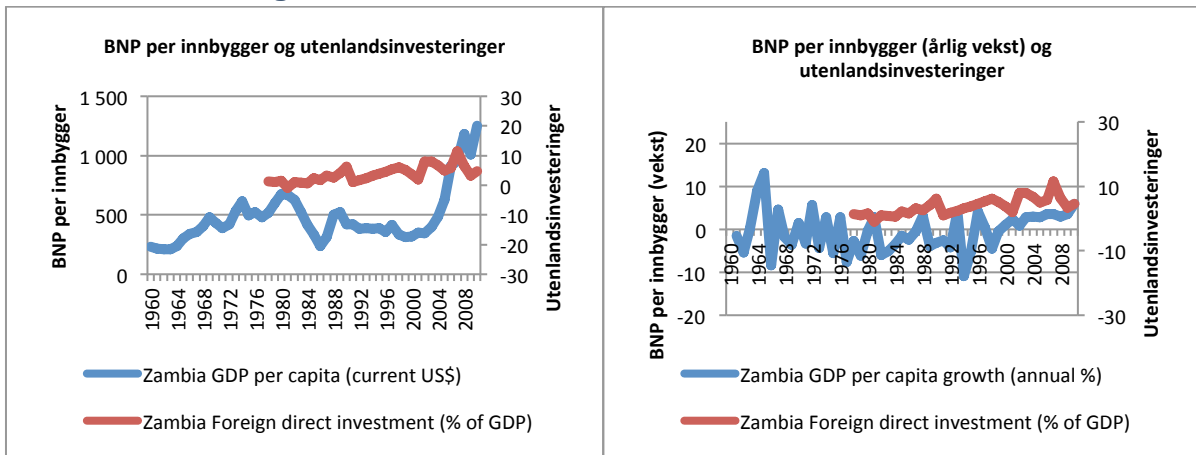

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Det samme kommer frem når man ser på HDI og GINI, det kan være små tendenser til en sammenheng med mer utenlandske investeringer etter 2000 og en økning i HDI, men denne er uklar. En årsak kan være at landet mottar utenlandske investeringer til blant annet gruvedrift og telekommunikasjon, som krever utdannede arbeidere, som kan være med på å skape økninger i de sosiale variablene (UNCTAD, 2010).

Zambia

Økonomisk utvikling

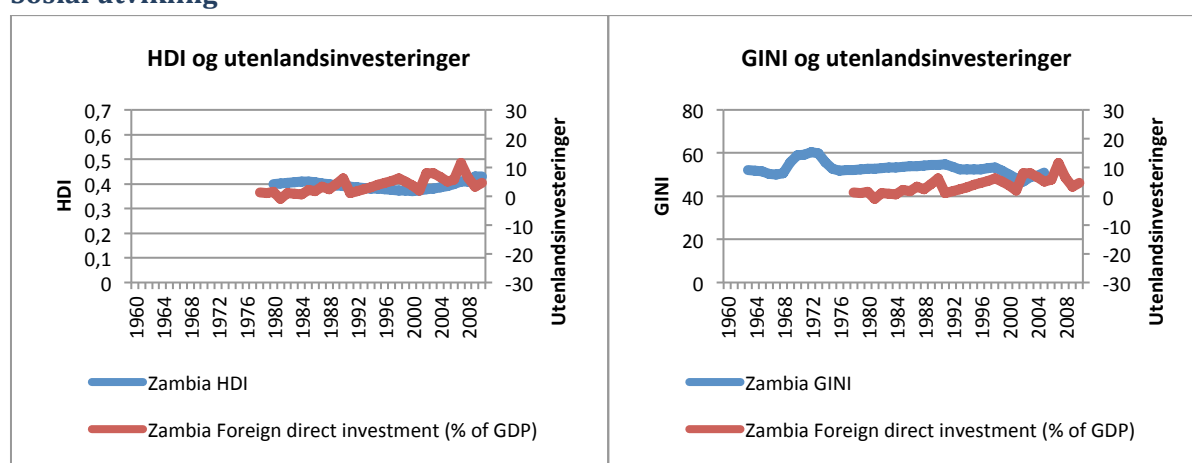
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I grafene over kommer det frem at Zambia har hatt en økning i utenlandske investeringer fra 1980 og frem til litt ut i år 2000. Det kan se ut som det foreligger en tendens til sammenheng mellom utenlandsinvesteringer og de økonomiske variablene. Denne er noe uklar, da det er noen toppe i de utenlandske investeringene som ikke gjenspeiles i de andre grafene, men det kan virke som om økning i utenlandsinvesteringer kan gi en effekt hos de økonomiske variablene.

Zambias økning i utenlandsinvesteringer kan settes i sammenheng med den nye

politikken som ble innført i perioden mellom 1980 og 1990, da landets politikere gjennomførte store endringer i samarbeid med the International Money Fund og Verdensbanken (UNCTAD, 2006). Dette inkluderte blant annet liberaliseringsprosjekter, og andre tiltak mot økt åpenhet (fjerne subsidier etc.) og starten på en privatisering av gruvedriften (ibid). Ved oppstarten av reformene var 80 % av disse statlig eid, og det kommer frem at når disse etterhvert begynte å privatisere de større foretakene, fikk landet en økning i FDI-midler (ibid). Det kan tyde på at disse reformene bidro til en økning i utenlandsinvesteringsmidler til landet, som igjen kan ha en sammenheng med landets utvikling.

Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Når det kommer til HDI og GINI-variablene ser man at det kan være tendenser til sammenheng mellom disse og utenlandske investeringer. Det kommer frem av grafen at både HDI-grafen og FDI-grafen øker gjennom perioden, og det samme kommer frem i GINI-variabelen, da at utenlandsinvesteringslinjen viser noe økning, mens GINI-variabelen synker. Det kommer frem at selv om Zambia har opplevd økt utenlandsk støtte, har dette vært konsentrert til økonomisk utvikling, og det er ikke en stor sammenheng mellom utenlandske investeringer og bekjempelse av fattigdom (UNCTAD, 2006), dette kommer og frem i grafen. På en annen side er FDI kurven meget ujevn, og tendensene over er meget svake.

I senere tid har Kina vist stor interesse for investeringer i Afrika,⁶⁴ og her er særlig Zambia et tilfelle (Kragelund, 2009). Det kommer frem at disse investeringene dreier seg om et bredere felt enn kun kobber-industrien, og kan være med på å skape et bredere økonomisk grunnlag landet (ibid), noe som er viktig med tanke på problemene kobber-avhengigheten har

⁶⁴ Det blir i noen tilfeller hevdet at kinesiske investeringer ikke er bra for landet, og at noen av disse omhandler utnyttning av afrikanske land, denne debatten vil ikke inngå i oppgaven (<http://www.bistandsaktuelt.no/nyheter-og-reportasjer/arkiv-nyheter-og-reportasjer/kina-gir-afrika-muligheter>).

medført tidligere.

Det kommer frem av grafene over at utenlandske investeringer generelt sett har hatt lite å si for de aktuelle variablene i denne analysen. Det er kun i Ghanas tilfelle man kan se noen tendenser til påvirkning, da i en positiv retning. Dette betyr ikke at utenlandske investeringer ikke er med på en indirekte utvikling, men denne kommer ikke klart frem i denne oppgaven. en årsak til liten sammenheng er den lave mengden utenlandske investeringer landene har mottatt.

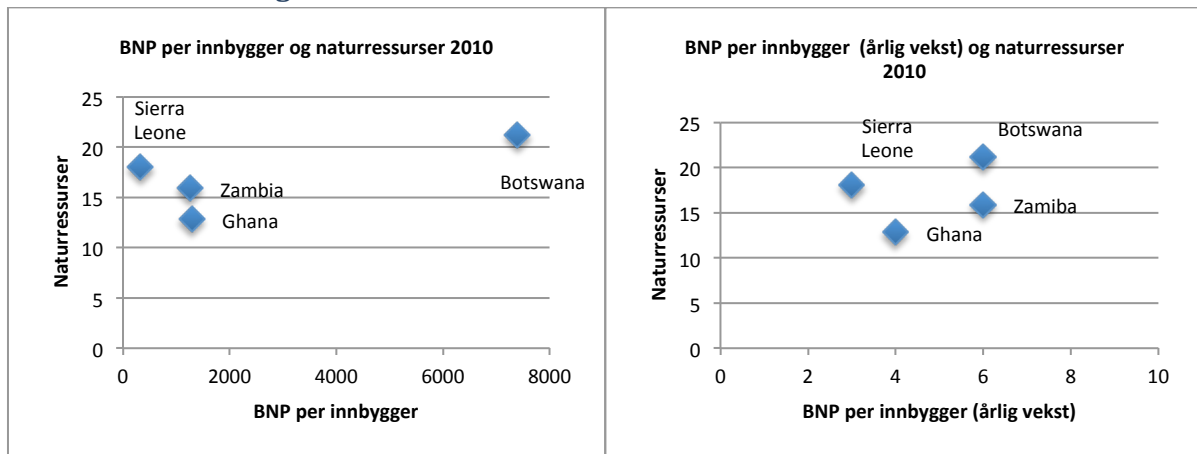
Min hypotese er at utenlandske investeringer bidrar til utvikling, og ut i fra dataene jeg har sett på over kan man, i denne sammenhengen, ikke underbygge dette. Det er mulig at støtten er med å påvirker utvikling, men dette kommer ikke frem av grafene.

4.3.3 Hypotese 3: Land som eksporterer store mengder naturressurser vil ha større utvikling enn land som ikke gjør dette

Dette vil jeg se på gjennom å måle de avhengige variablene opp mot eksport av råvarer. Alle landene er eksportører av naturressurser, så jeg vil se om det er en sammenheng mellom eksporten og utvikling.

Alle land

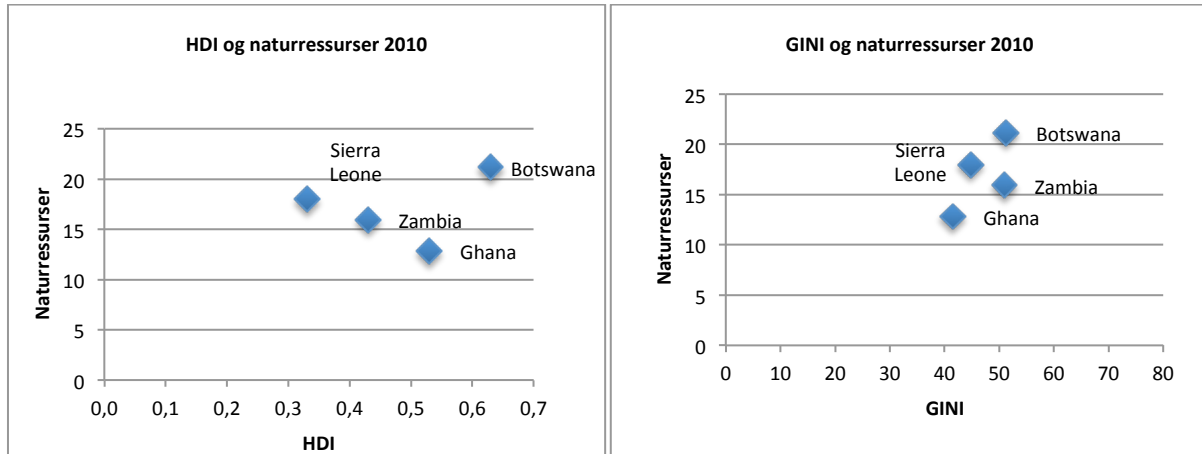
Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Med tanke på variasjonen mellom landene i salg av naturressurser det siste året blir det vanskelig å si noe om dette og utvikling. Ut ifra grafen over kommer det frem at Botswana ligger høyest her, mens Sierra Leone, Zambia og Ghana følger etter. Det ser dermed ikke ut til at det er en sammenheng mellom høy eksport av naturressurser og høy score på de økonomiske variablene. Dette kan blant annet komme av at flere av landene arbeider for å få en mindre avhengighet til eksport av naturressurser (UNCTAD, 2003a;b;2006;2010), og at landets økonomi er mer variert enn hva grafen over viser.

Sosial utvikling

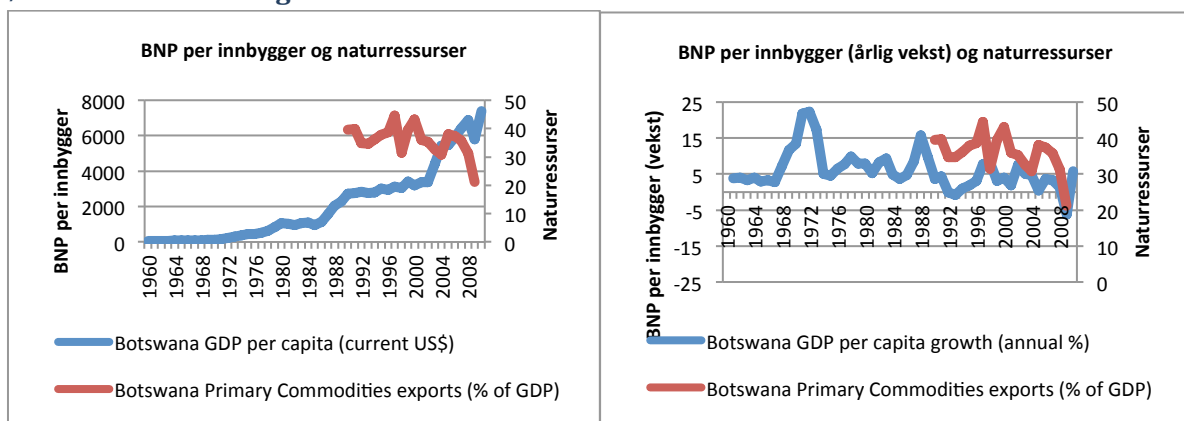

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Det samme ser ut til å stemme når det kommer til de sosiale variablene, høy eksport av naturressurser er ikke det samme som høyt score i HDI og GINI-koeffisienten.

Botswana

Økonomisk utvikling

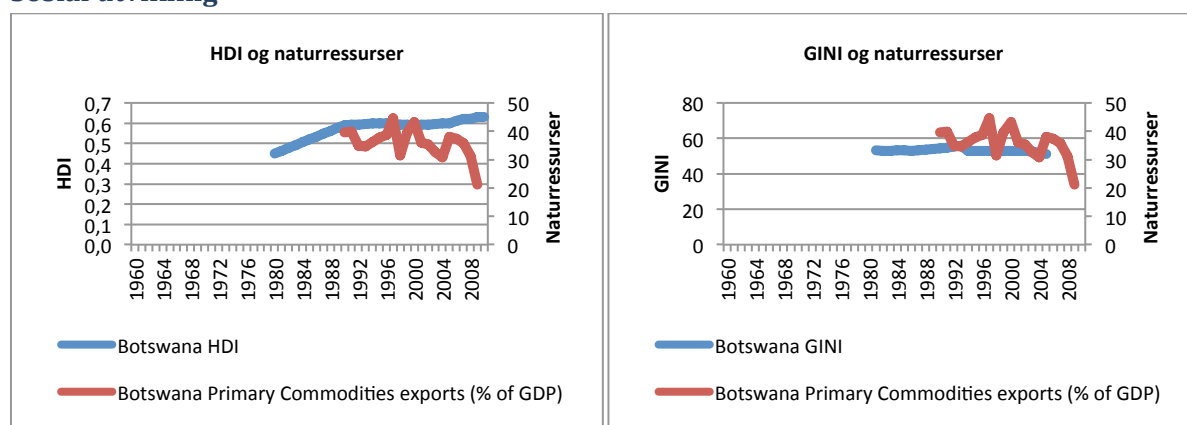
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Når det kommer til naturressurser ser man tendenser til en sammenheng mellom disse og veksten til Botswana i BNP/innbygger, selv om denne sammenhengen blir brutt i 2006, da eksporten minker men den økonomiske grafen fortsetter oppover. Når det kommer til den årlige veksten er det og potensielle sammenhenger der, topper i naturressursvariabelen kan sees i sammenheng med topper i BNP per innbygger, i tillegg til at denne og minker i takt med nedgangen i naturressursvariabelen.

Når det kommer til naturressursvariabelen for Botswana dreier denne seg i stor grad om eksport av diamanter (UNCTAD, 2003; World Bank 2012). Nedgangen i eksporten kan settes i sammenheng med nedgangen i den internasjonale økonomien på 2000 tallet i forbindelse med finanskrisen (World Bank, 2012), de peker på at diamanter merket en nedgang i denne perioden, og Botswanas eksport dreier seg i stor grad om dette.

En annen mulig årsak er at landet har arbeidet for å få en sterkere variasjon i økonomien. For eksempel kommer det frem at landet i 2011 har 40 % av nasjonalproduktet knyttet til service relaterte produkter, i og med at eksporten av naturressurser måles i prosent av GDP kan dette være en mulig årsak til nedgangen (CIA Factbook 2012a) for eksempel er turisme en stadig økende inntektskjelde for landet (CIA Factbook 2012a).

Sosial utvikling

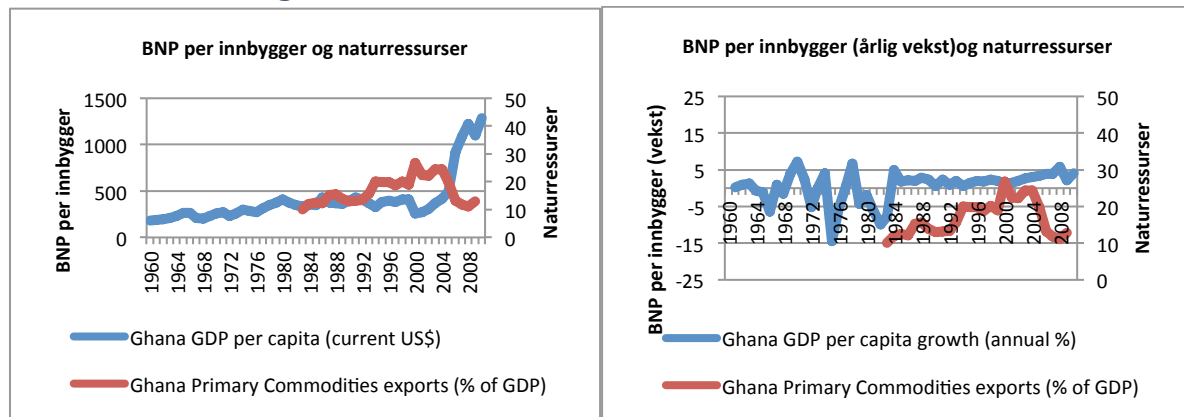

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Når det kommer til HDI og GINI ser det ikke ut som det er en sammenheng mellom vekst og fall i eksport av naturressurser og utviklingen i disse. Som nevnt tidligere kan dette ha sammenheng med når disse variabelen starter.

Et poeng som er viktig å ha i bakhodet i denne sammenhengen er at Botswana startet sin utvinning av diamanter før variabelen for naturressurser starter, så det kan være en større sammenheng mellom eksport av naturressurser og de avhengige variabelen enn hva grafene over viser. Botswanas hovedeksportartikkel er diamanter (World Bank 2012), og funnene av disse startet allerede i 1967 (UNCTAD, 2003a). Det kommer frem at landets store økonomiske vekst i stor grad skyldes eksport av diamanter (ibid), og da grafen for naturressurser ikke begynner før i 1990 er det mulig at denne ikke får fanget opp sammenhengene som kan ligge mellom utvikling og eksport av naturressurser. For eksempel peker rapporten (ibid) på sammenhengen mellom veksten i BNP/innbygger og eksport av diamanter, så det er trolig en sammenheng som ikke grafene over fanger opp.

Økonomisk utvikling

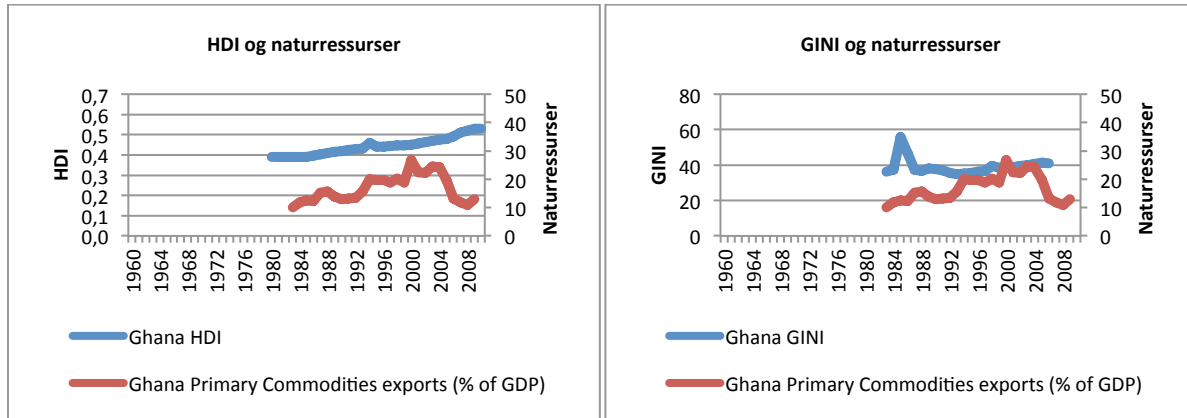

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Ghanas tilfelle kommer det frem at det er tendenser til en sammenheng mellom BNP/innbygger og naturressurser, denne slutter imidlertid omkring år 2000, da man ser et fall i naturressurskurven, men en økning i BNP per innbygger kurven. Når man ser på den årlige veksten kommer det frem at det ikke ser ut til å være en stor sammenheng mellom de to.

Ghana har i den senere tiden arbeidet for en mer variert økonomi, altså arbeidet for å legge mindre vekt på inntekter fra naturressurser (Radelet, 2010), dette kan ha en sammenheng med funnene over, at den store veksten i økonomien skyldes overganger til andre produkter. Dermed kan det hende naturressursene spiller en større rolle enn hva grafene klarer å vise. Som nevnt tidligere har landet begynt å få en større andel utenlandske investeringsmidler inn i service sektoren, som innen telekommunikasjon og til bankvesenet i tillegg til noe til andre produksjonsapparat, som har bidratt til vekst i disse gruppene (Barthel Busse & Osei, 2008). Landets økonomi dreier seg i dag om telekommunikasjon, bygg og anlegg, transport sektoren i tillegg til gruvedrift og landbruk som har vært de tradisjonelle byggesteinene i landets økonomi (World Bank, 2012b).

Sosial utvikling

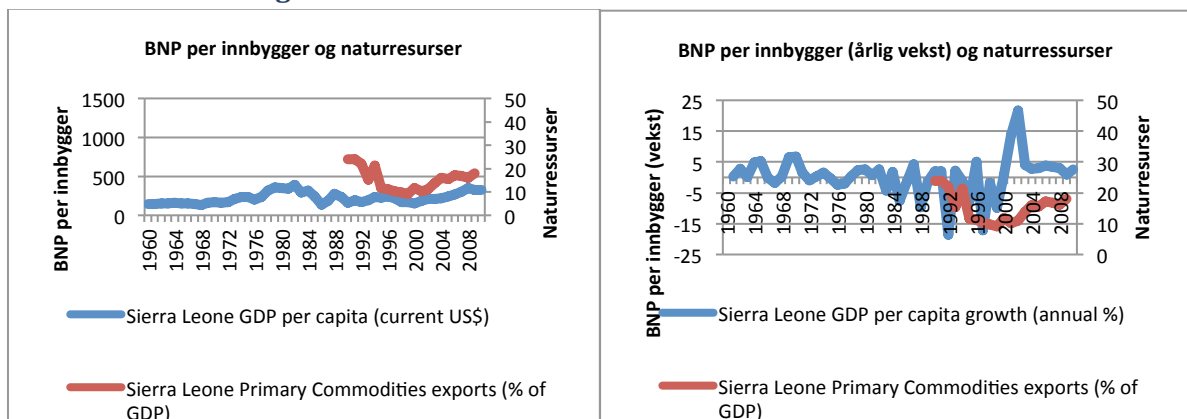

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Det kommer ikke frem store sammenhenger mellom naturressursvariabelen og HDI/GINI, man kan se en tendens til likheter i kurvene når det kommer til HDI, men denne avtar rundt år 2000 da naturressurskurven synker, mens HDI-kurven fortsetter tidligere utvikling. Som det kommer frem tidligere er det muligens heller de politiske vedtakene som kom gjennom landets reformer som har bidratt til utviklingen i HDI, selv om store deler av dette var finansiert gjennom salg av naturressurser (Radelet, 2010; UNCTAD, 2003b). Det kan derfor hende at naturressurser har en indirekte effekt på veksten i HDI, men at dette ikke kommer frem av grafen.

Sierra Leone

Økonomisk utvikling

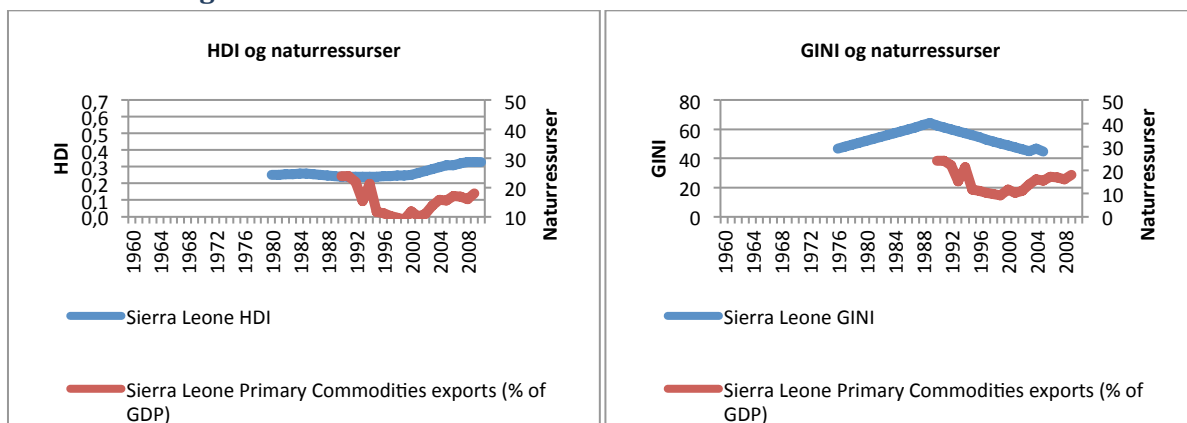
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Sierra Leones tilfelle ser det ikke ut til at naturressurser har noen stor påvirkning i de økonomiske variablene. Det kommer allikevel frem tendenser til sammenhenger de siste årene, da i BNP per innbygger og BNP per innbygger årlig vekst.

Dette kan sees i sammenheng med at i Sierra Leones tilfelle starter naturressursgrafen omkring perioden da landet gikk inn i borgerkrigen, dette medfører en sterk nedgang i denne

grafen. Landets salg av diamanter falt drastisk under krigen, og flere av gruvene ble stengt som følge av urolighetene (UNCTAD, 2010). Det kommer frem at landet har arbeidet hardt for å få disse tilbake i produksjon etter krigen tok slutt, og at de har lykket med dette i flere av tilfellene. Dette kan være forklarende årsaker på funnene gjort i grafen. Sierra Leone eksporterer i hovedsak diamanter, og dette er en av de viktigste inntektskildene landet har (UNCTAD, 2010). I tillegg til diamanter eksporterer landet og kaffe- og kakaobønner (ibid). Selv om det er små tendenser til sammenhenger i grafene kan økningen i salg av naturressurser være en viktig drivkraft for videre økning i utviklingen til landet. Disse økningene kan trolig komme sterkere om noen år, når landet fullt ut har kommet seg etter borgerkrigen, som fremdeles er med å prege situasjonen i landet (World Bank, 2012c).

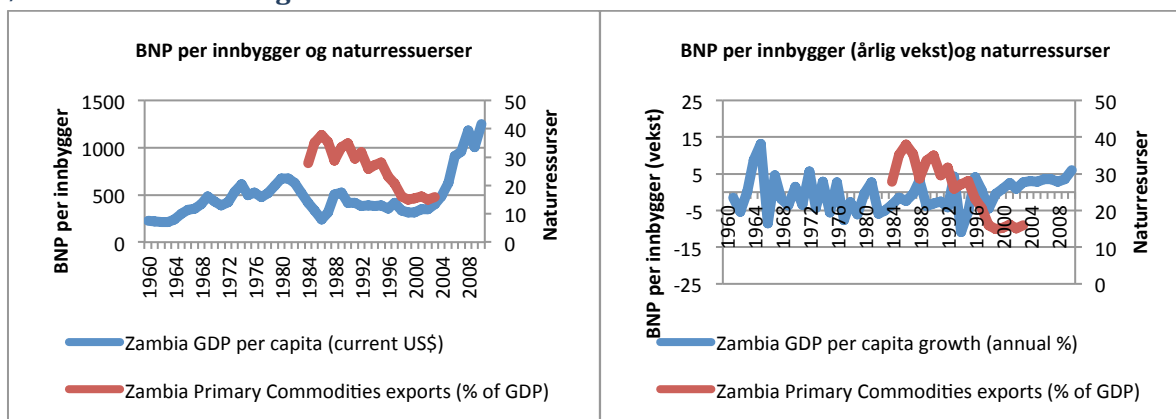
Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

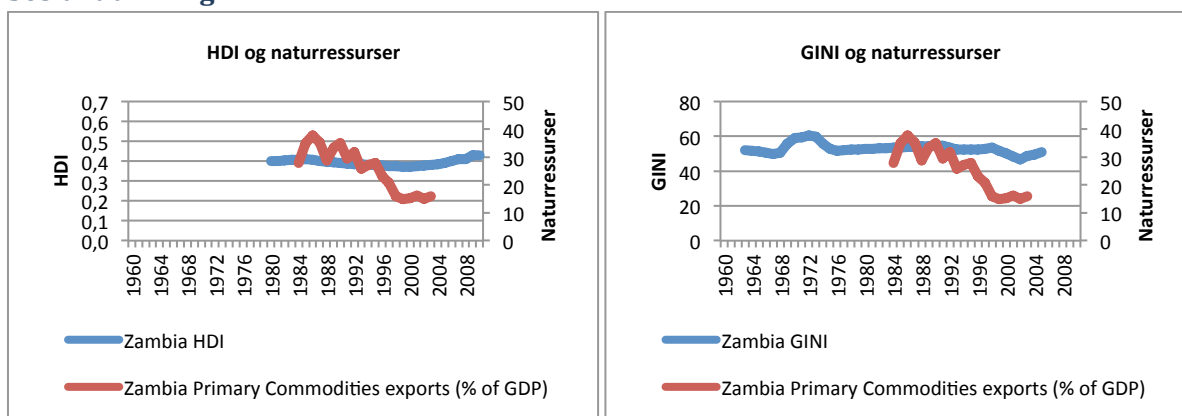
Når det kommer til sammenhengen mellom eksport av naturressurser og de sosiale variablene kan det være en sammenheng mellom begge disse. Eksportkurven har en sammenheng med HDI-kurven, i hvert fall fra omkring år 2000, og det kan være en sammenheng mellom økning i handel og fortsatt nedgang i GINI-koeffisienten, selv om denne er mindre klar. I og med at landets hovedinntektskilde er salg av naturressurser (UNCTAD, 2010) kan det være en naturlig sammenheng mellom økning i denne og forbedring av levestandard. Det er vanskelig å peke på noen felles tendenser her da grafen for eksport starter midt under borgerkrigen, og at den da viser en sterk nedgang, trolig på bakgrunn av blant annet stengte gruver (UNCTAD, 2010). Det kan være naturlig å tro at eksporten vil fortsette å øke i takt med økt produksjon og åpning av flere gruver, og at den positive trenden kan se ut til å fortsette (UNCTAD, 2010).

Økonomisk utvikling

I Zambias tilfelle⁶⁵ kommer det ikke frem store tendenser til sammenhenger mellom naturressurser og utviklingsvariablene. Dette kan muligens settes i sammenheng med sterke fall i kobberprisene på 1970 tallet. Dette resulterte videre i at gruveselskapene ble gjort statlige, men at staten ikke hadde nok kapital til å utvikle disse (UNCTAD, 2006). Dette resulterte i en dårlig situasjon for landets økonomi og for (de da statlig eide) gruveselskapene. Som nevnt over kom Zambia seg ut av denne økonomiske nedgangsfasen, som kommer frem av bla. av BNP/innbygger grafen etter år 2000, men det foreligger dessverre ikke data på dette i Zambias tilfelle, der datasettet om naturressurser slutter i 2002. Et poeng her er at omkring år 2000 ser man en svak slutt på nedgangen i naturressursene.

Sosial utvikling

Det samme kommer stort sett frem i grafene om sosialt utvikling. Etter landet opplevde en kraftig nedgang på bakgrunn av kobberpriser og dårlig styring av gruveselskapene har jeg ikke data for gjenoppbygingsperioden. På en annen side kommer det fram i teorien på

⁶⁵ Dessverre med et mindre datagrunnlag enn de andre landene.

området at landet har opplevd en sterkt økonomisk vekst, og at denne i stor grad kan skyldes bedre styring av gruvene, større salg av (blant annet) kobber og økte kobberpriser (Radelet, 2010; UNCTAD, 2006). Dette kommer da ikke frem av grafene, da det mangler data, men det kan se ut som om det er en større sammenheng mellom Zambias (spesielt økonomiske) utvikling og salg av naturressurser enn hva grafene viser.

Ut ifra analysen over kommer det frem at det er ulike effekter fra eksport av naturressurser. Det er noen tendenser til at dette har en sammenheng med de avhengige variablene, da mest de økonomiske, men dette er et tynt grunnlag.

Min hypotese peker på at man vil oppleve en sterk utvikling gjennom naturressurser. Det ser ikke ut som dette alltid stemmer i mine grafer. På en annen side er det tendenser som peker på en sammenheng mellom flere av variablene, i Sierra Leones tilfelle kan det se ut som det er en sammenheng, hvis man ser bort ifra borgerkrigen, og i Zambias tilfelle kan det være en sammenheng mellom privatisering og naturressurser.⁶⁶ Videre er det flere tendenser til en sammenheng i Ghanas og Botswanas tilfeller, selv om grafene ikke fanger dette opp gjennom hele perioden.

4.3.4 Hypotese 4: Land som har kystlinje opplever større utvikling enn land som ikke har egen kystlinje

I denne oppgaven har to av landene i analysen egen kystlinje, Ghana og Sierra Leone, mens de to andre ikke har dette, Botswana og Zambia.

Det kommer frem i oppgaven at Botswana og Ghana har hatt sterkest utvikling av de fire landene. Dette peker da på at man kan oppleve en sterk utvikling også uten tilgang til egen kystlinje.

Når det kommer til Zambia og Sierra Leone har begge disse landene opplevd en svakere utvikling enn de to andre. På en annen side peker oppgaven på at Zambia har høyere verdier på de avhengige variablene enn hva Sierra Leone har.⁶⁷ Det kommer da frem tendenser til at mangel på kystlinje ikke nødvendigvis fører til svakere vekst, da med Botswana, og i den senere tid også Zambia som eksempler. En årsak til dette kan være at alle landene i hovedsak handler med naturressurser, som teorien påpekte kan være unntak fra teorien om dårlig utvikling uten kystlinje (Collier, 2007). På en annen side har landene i oppgaven alle en relativt sterk service sektor, som i flere av landene er på linje med gruvesektoren. Et av problemene som kommer frem i teorien om kystlinje og vekst er at

⁶⁶ Se videre forskning

⁶⁷ Radelet (2010) peker og på at Zambia er sterkere utviklet enn Sierra Leone, for eksempel gjennom å plassere Zambia som et Emerging Country, mens Sierra Leone er et Threshold Country.

landene uten kystlinje må handle over grenser, eller med nabolandene (Collier 2007), i Botswanas tilfelle vil dette problemet muligens bli mindre da var med i SACU og på den måten fikk tilgang til et marked, samtidig som naturressurser er lettere å handle med, som det kommer frem i Zambias tilfelle, der eksport av kobber ikke er et problem selv om landet ikke har tilgang til kystlinje (CIA Factbook, 2012d).

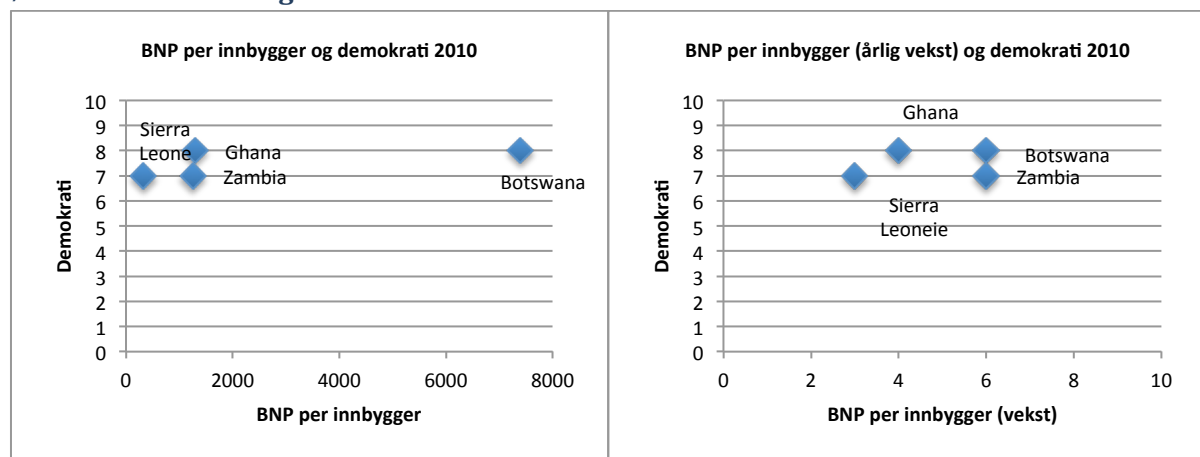
Hypotesen peker på at land med kystlinje opplever sterkere utvikling enn land som ikke har dette, oppgaven peker på tendenser som viser at dette er feil, for det første er det sterkest utviklede landet i analysen (Botswana) uten kystlinje, og for det andre ser man tendenser til at Zambia og er i ferd med å bli et sterkt utviklet land (Radelet, 2010) (da for eksempel sammenlignet med Ghana). Et poeng her er at alle landene handler med naturressurser, og at funnene dermed passer inn i teorien på området at dette ikke nødvendigvis gjelder for naturressurseksportører.

4.3.5 Hypotese 5: Land som er demokratier vil ha større utvikling enn land som ikke er demokratier

I denne delen vil jeg måle om økning i demokrativariabelen skaper en sterkere vekst i de fire avhengige variablene. Det er og et konkret mål for når landene er fullverdige demokratier, og jeg vil se om dette har en effekt på utviklingen.

Alle land

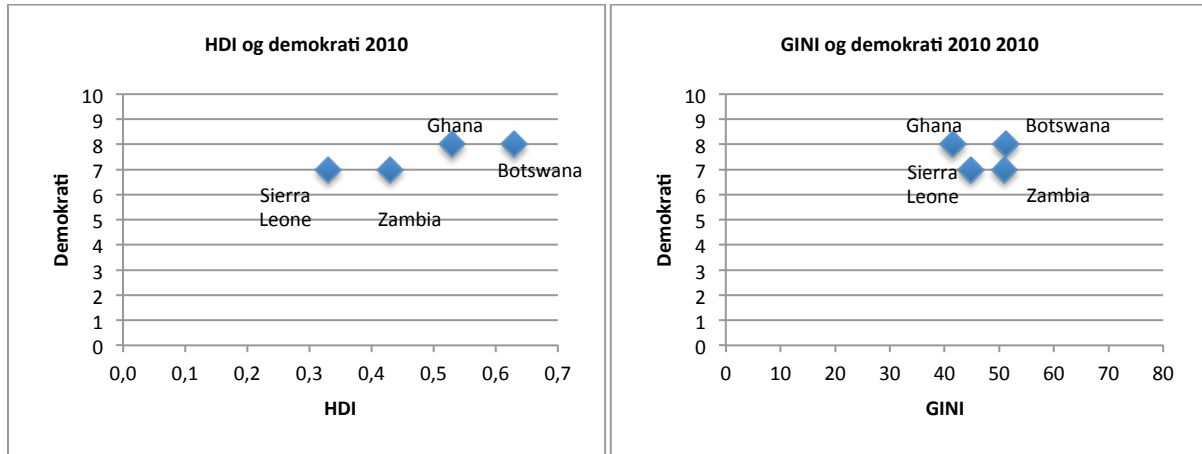
Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Det kommer frem at det kan være en sammenheng mellom demokrati og utvikling, da spesielt når det kommer til de to økonomiske variablene. Både Ghana og Botswana har høye score i begge disse, det samme kommer og frem i Zambias tilfelle, dog med mindre verdi i demokrativariabelen. Når det kommer til Sierra Leone ligger de ikke så langt bak i BNP/innbygger årlig vekst, men betydelig lavere når det kommer til BNP/innbygger.

Sosial utvikling

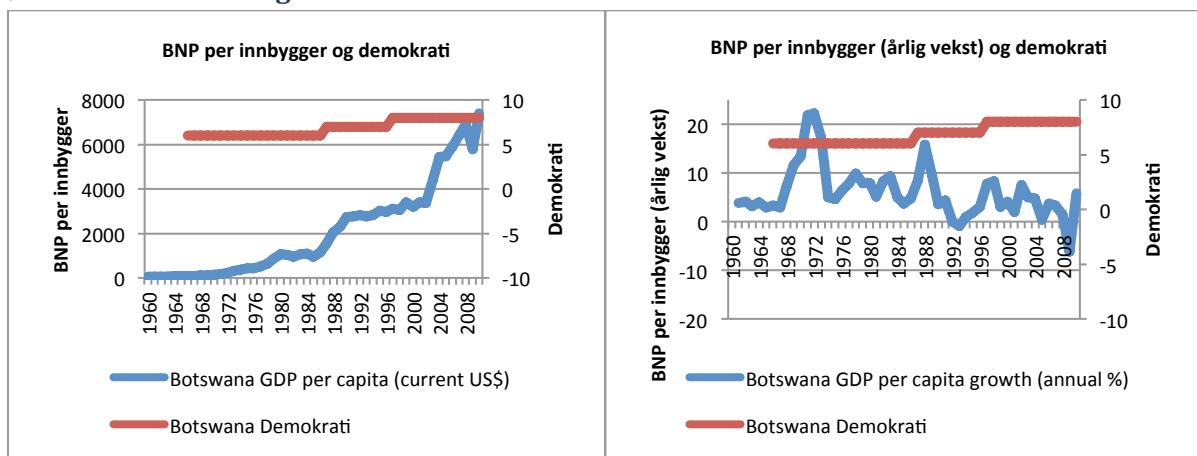

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Når det kommer til HDI og GINI kan det vær en sammenheng mellom demokrati og HDI, der det ser ut som høyt score i demokrati og gir en høy verdi på HDI. Denne tendensen er relativt svak når man ser på kurven for GINI-koeffisienten, der det ikke er sammenheng mellom høy demokrati og lav GINI.

Botswana

Økonomisk utvikling

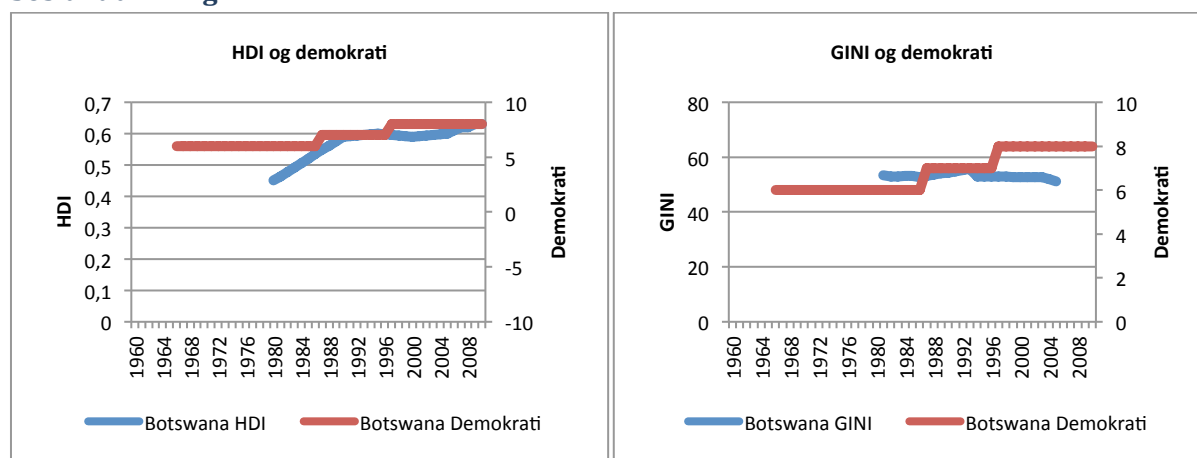

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Som eneste land i analysen er Botswana demokratisk fra selvstendighet og frem til i dag. Demokratigrafen for Botswana viser derfor at landet kun er blitt mer demokratisk. Det kommer frem tendenser til en sammenheng mellom BNP/innbygger og økningen av demokrati, mens landet gradvis blir mer demokratisk, kan man og se at landet øket BNP/innbygger. Dette kommer ikke frem i grafen for BNP per innbygger (vekst) der det derimot kommer frem at denne kurven går nedover, mens demokratikurven går oppover, dette kan komme av at landet hadde en enormt stor vekst i starten, og denne er heller ikke lav, selv

om den minker. Selv om veksten fortsatt flere steder er høy, ser det ikke ut til å ha sammenheng med økningen i demokrati.

Sosial utvikling

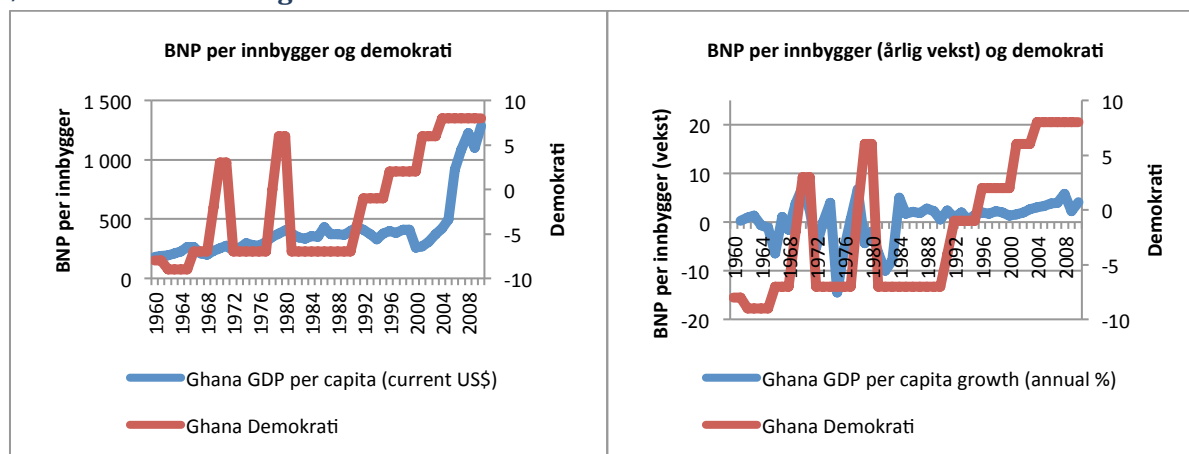
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I HDI grafen kommer den samme tendensen som ved BNP per innbygger frem, det er en sammenheng med HDI kurven og den gradvis økende demokratikurven. Når det kommer til GINI variabelen er denne stort sett uendret, og ser ikke ut til å ha sammenheng med demokrativariabelen. Landets styresett blir sett på som velfungerende og stabilt, og styresettet har arbeidet for å minske fattigdom og ulikhet, samt arbeidet for å forbedre skolegang og infrastruktur, til tross for noe utvikling her kommer det frem at det fremdeles er mye som gjenstår (Beaulier & Subrick, 2006; World Bank, 2012a). Disse tiltakene kan muligens sees i sammenheng med økningen som kommer frem i HDI.

Som nevnt er Botswana å se på som demokratiske fra starten av, og dette kan være en årsak til hvorfor man ikke ser en større sammenheng mellom demokrati og utvikling, da det ikke er et før og etter aspekt. Det kommer frem at godt styresett og stabil politikk kan være en av årsakene til den sterke utviklingen landet har opplevd, da i hovedsak med tanke på økonomisk utvikling for eksempel gjennom lav inflasjon (Beaulier & Subrick, 2006), og at demokratiet dermed har hatt større effekt på utvikling enn hva grafene over klarer å belyse (Beaulier & Subrick, 2006; CIA Factbook 2012a; UNCTAD, 2003a; World Bank 2012a)⁶⁸.

⁶⁸ Dette kommer frem et potensielt problem med styresettet i landet er at et parti har hatt makten siden frigjøringen fra Storbritannia the Botswana Democratic Party. Det kommer frem at makten kan ha blitt for sentralisert omkring dette partiet og deres topper, men dette er ikke noe oppgaven vil adressere (Freedomhouse, 2012a).

Økonomisk utvikling

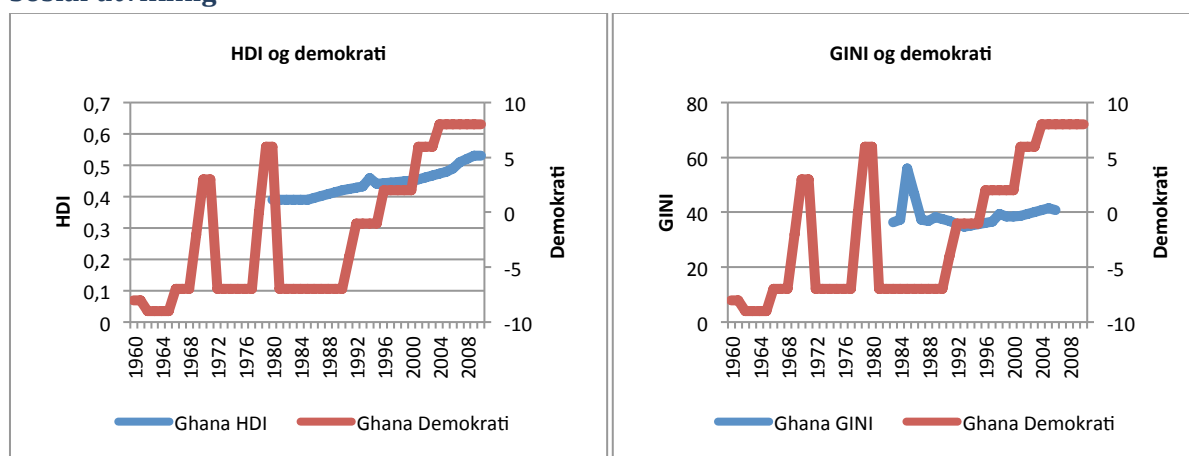

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Ghanas tilfelle ser det ut som om landet har en høyere vekst både i BNP/innbygger og BNP/innbygger(vekst)-grafene jo mer demokratisk de blir. Den årlige veksten i BNP per innbygger blir og mer stabil jo mer demokratisk landet blir. Det ser derfor ut til at demokrati har en sammenheng med økonomisk utvikling.

Landets daværende president satte i 1992 opp en ny, mer demokratisk grunnlov, som blant annet begrenset presidenten til kun å kunne bli valgt i to perioder, og introduserte flerpartisystemer (Polity IV, 2012b). Før denne nye grunnloven ble satt i liv var landet et ett-parti stat styrt av den militære lederen Jerry Rawlings, som ble sittende til valget i 2000 som ble landets første test av den nye grunnloven (ibid). Grafen viser og en sammenheng mellom den sterke økonomiske veksten i BNP/innbygger, som startet omkring år 2000, altså samtidig som landet gjennomførte sitt første vellykkede maktovertagelse i presidentvalget.

Sosial utvikling

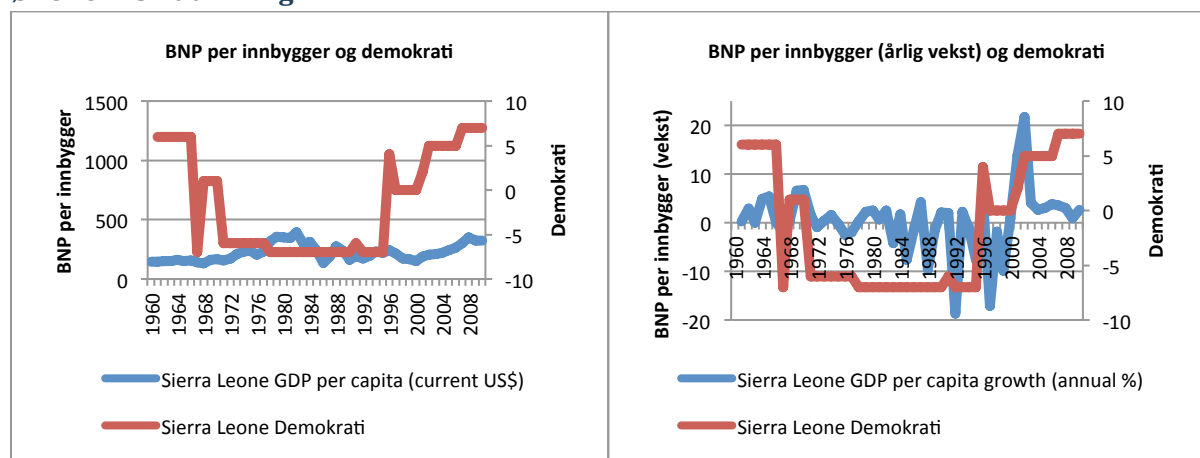
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Når det kommer til GINI er det ikke noen spesiell sammenheng mellom disse variablene, mens i HDI finner man mye av de samme tendensene som hos de økonomiske variablene, altså at det kan foreligge en sammenheng mellom demokratisering og HDI. valgene i 2000, 2004 og 2008 har vist at Ghana har blitt et fredelig og velfungerende demokrati, kort tid etter landet opplevde et skifte fra autoritært til demokratisk styre (Radelet, 2010:73). Videre kommer det frem at landet kan være et eksempel for resten av kontinentet når det kommer til demokrati (ibid).

Ghana er kategorisert som et fullt demokrati etter 2001 da landet har over 6 på grafen (Marshall, Jagers & Gurr, 2011). Det kommer frem av begge grafene at både GDP/Capita og GDP/Capita Growth starter en sterk positiv vekst i omtrentlig samme periode (start i 2000). Det kan derfor se ut som om demokrati kan ha en positiv effekt på økonomisk vekst i Ghana. Når det kommer til HDI-grafen øker denne også etter landet har blitt demokratisk. GINI-kurven er i stor grad uendret, men man kan se noe økning etter demokratiseringen (denne startet før landet ble demokratisk, så dette trenger ikke ha en direkte sammenheng).

Sierra Leone

Økonomisk utvikling

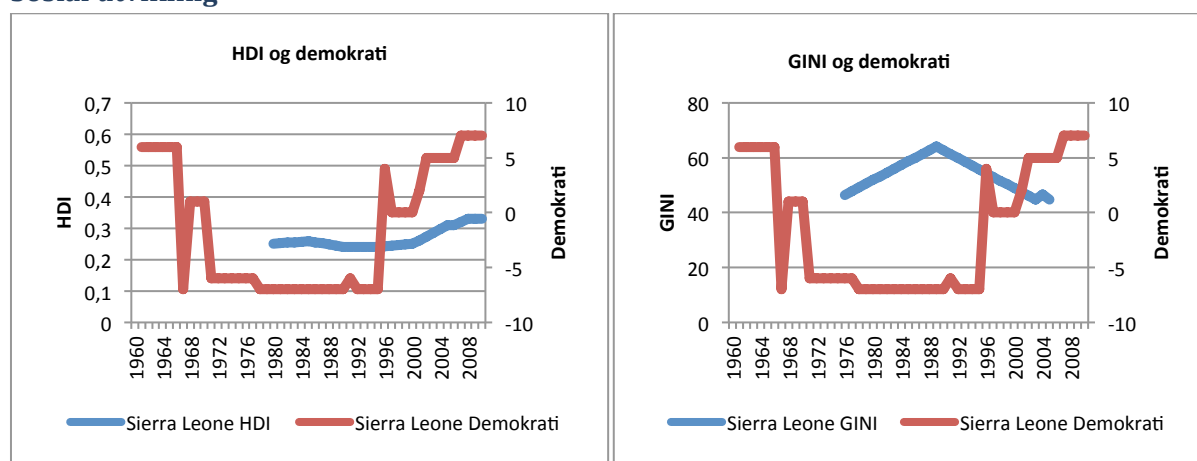
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Sierra Leone er ikke sett på som et fullverdig demokrati før i 2002 (Marshall, Jagers & Gurr, 2011). Etter frigjøring fra Storbritannia i 1961 var landet som grafen og viser demokratisk (Freedomhouse, 2011b). Kort tid etter, i 1967 gikk landet over til å være en ettpartistat under den daværende statsministeren, Siaka Stevens (ibid). Dette systemet varte frem til borgerkrigen begynte i 1991 med geriljaangrep fra the Revolutionary United Front. Borgerkrigen varte frem til 2001, og i 2002 gjennomførte landet sitt første, vellykkede valg etter borgerkrigen begynte i 1991 (ibid).

Begge økonomivariablene viser vekst etter dette, samt at vekstvariabelen ser ut til å

stabilisere seg. Grafen viser at veksten startet før 2002, men utviklingen mot fullverdig demokrati startet og før 2002, så demokratisering kan fremdeles ha påvirket denne veksten. Sierra Leone var før borgerkrigen sett på som demokratisk fra 1961 tom 1965, i denne perioden er det vanskelig å si noe om dette og effekten på de avhengige variablene, både fordi den er meget kort, og fordi det er liten utvikling i denne perioden.

Sosial utvikling

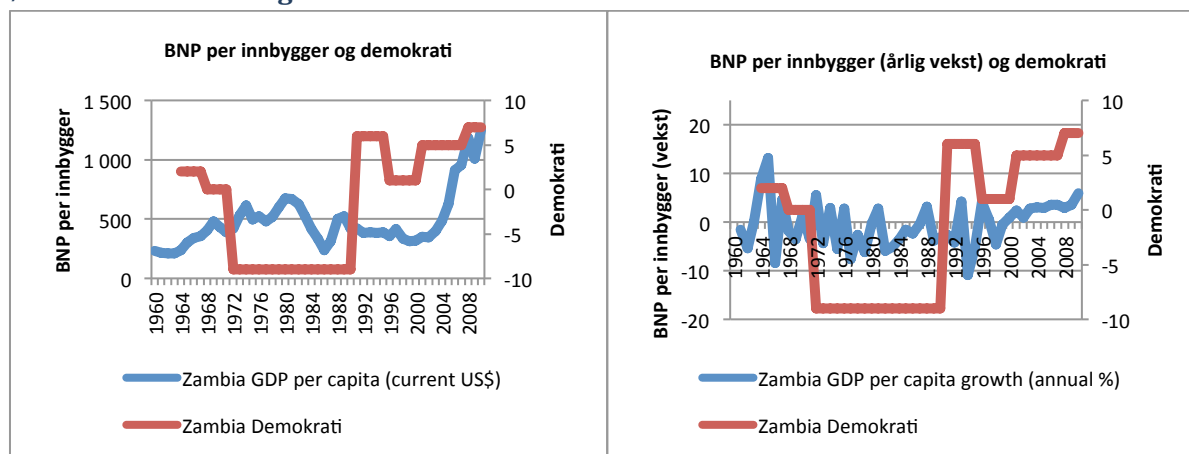

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Det kommer og frem at HDI-verdi øker etter landet er blitt demokratisk, når det kommer til i GINI-verdien, fortsetter denne en allerede påbegynt nedgang fra 1989. Det kommer da frem av grafene at det kan være en sammenheng mellom kurvene til HDI og demokrati, men at denne ikke kommer frem i GINI-kurven.

Et annet poeng her er at omtrent i samme periode som landet ble kategorisert som demokratisk sluttet og borgerkrigen, og flere tiltak, som handelsliberalisering og gjenåpning av gruvedriften ble iverksatt. Det er derfor vanskelig å si om det er demokratiet, fravær av krig eller andre årsaker som skaper utviklingen.

Økonomisk utvikling

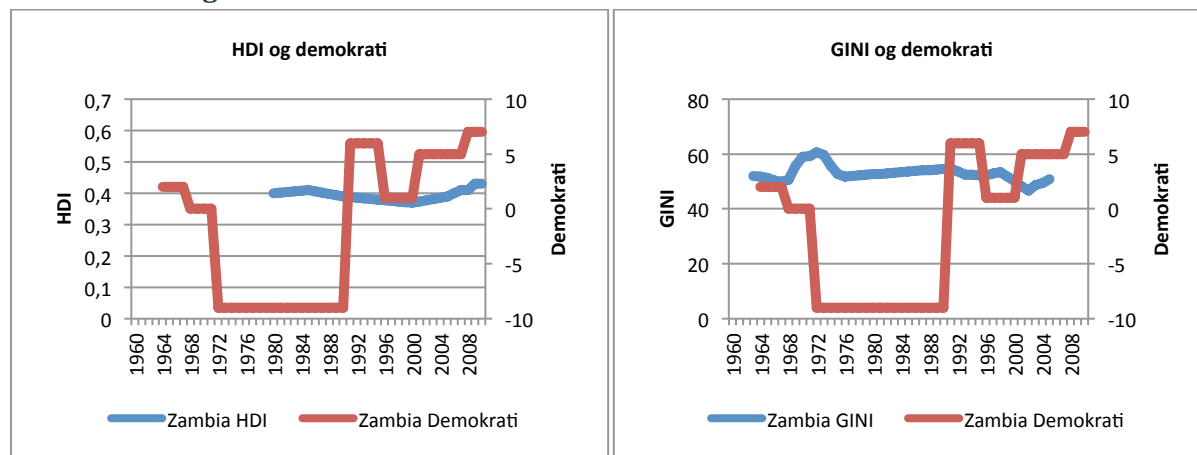
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Zambia har en ganske klar tendens til at demokrati og økonomisk utvikling henger sammen. Når det kommer til BNP per innbygger ser man en økning i denne grafen samtidig som landet øker i graden av demokrati. Det samme kan man se i BNP per innbygger årlig vekst-kurven, som i tillegg ser ut til å stabilisere seg mer i takt med demokratiseringen.

Landet ble kategorisert som fullt demokrati i 2008, men har fra 2001 en verdi på fem. I alle grafene ser man at det er økning i avhengig variabel i takt med økning i demokrati, og at denne er sterkest etter 2001, da landet nesten er et demokrati. I tillegg til dette ser man tendenser til en ekstra økning i begge økonomi variablene etter landet er sett på som fullverdig demokrati.

Etter frigjøringen fra Storbritannia i 1964 ble landet styrt av landets første Kenneth Kaunda, og i 1973 ble landet å se på som en ettpartistat (i praksis var Zambia en ettpartistat fra 1964) (Freedomhouse, 2012d). I 1991 gjennomførte landet sitt første forsøk på et demokratisk valg, men ikke før etter valget i 2001 begynte landet å se demokratisk ut (verdi 5 i grafen) (ibid). Det kommer altså frem at starten på demokratisering og starten av de politiske reformene som landet gjennomførte på 80, 90 og 00-tallet kan henge sammen. Selv om Polity IV ser på Zambia som demokratisk fra 2008, kommer det frem av andre seter at landet er å se på som demokratisk fra 1991 (ved det første valget) (UNCTAD, 2006). Dette kan derfor være med å støtte opp om sammenhengen mellom demokratisering og reformene som bidro til den økonomiske veksten.

Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Når det kommer til HDI og GINI-koeffisienten ser det ut som demokrati kan ha en sammenheng med HDI. HDI-kurven ser ut til å øke mer jo mer demokratikurven øker ot slutten av perioden. Når det kommer til GINI-kurven er sammenhengene mer uklare, og mot slutten av perioden kommer det frem at GINI-koeffisienten øker.

Selv om landet i datasettet kun har vært demokrati i to år, ser jeg en ganske sterk tendens til at jo høyere verdi landet får på demokrati, jo høyere verdi får det på de andre variablene.

Min hypotese går ut på at demokratier har større utvikling enn ikke-demokratier, dette vil jeg si stemmer, selv om det ofte ikke gjelder GINI-variabelen. Når det kommer til før og etter årstallet landene er kategorisert som demokratiske (over 6) ser det ut til at landene ar en sterkere utvikling etter dette er inntruffet.

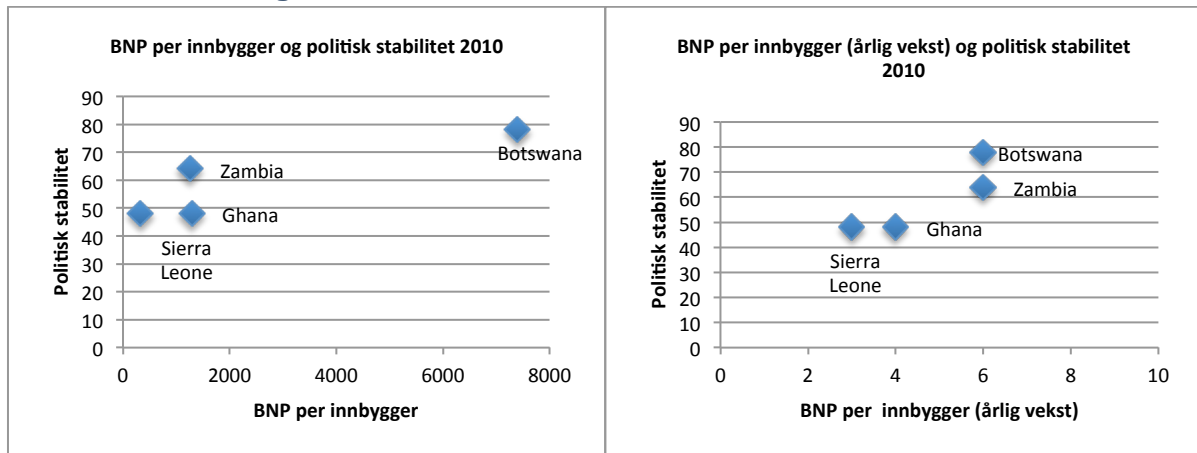
Når det kommer til grafen over kommer det frem at Botswana og Ghana er sterkest når det kommer til demokrati, men at det ikke nødvendigvis er en sammenheng mellom høyest score på demokrativariabelen, og høyest score variablene for utvikling. Et poeng her er at selv om Botswana og Ghana scorer høyest på demokrati (begge 8), er alle fire landene sett på som demokratiske i perioden.

4.3.6 Hypotese 6: Land som er politisk stabile har større utvikling enn land som er politisk ustabile

Denne variabelen vil jeg se på gjennom å sammenligne de avhengige variablene med politisk stabilitetsvariabelen, rettsikkerhetsvariabelen⁶⁹ samt stabilitetskriteriet brukt av Salinas Guye og Korbut (2011).

⁶⁹ Grafen for denne befinner seg i vedlegget.

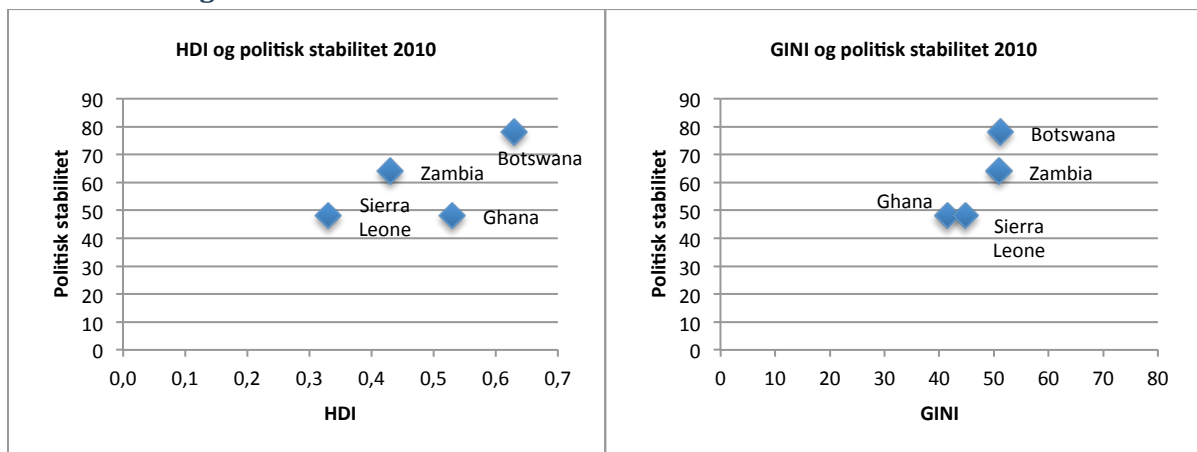
Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I grafen over kommer de fram at det er Botswana og Zambia som har høyest score i politisk stabilitetsvariabelen, mens Ghana befinner seg på samme nivå som Sierra Leone. Botswana og Zambia har og høyest score på BNP per innbygger vekst-variabelen, mens Ghana og Zambia er relativt like når det kommer til BNP per innbygger. Det kan derfor være tendenser til at et høyt score i politisk stabilitet og kan ha en sammenheng med høyt score i de økonomiske variablene. Et problem med sammenhengen er Ghana og Sierra Leones like verdi, og ulike score på BNP/innbygger-grafen.

Sosial utvikling

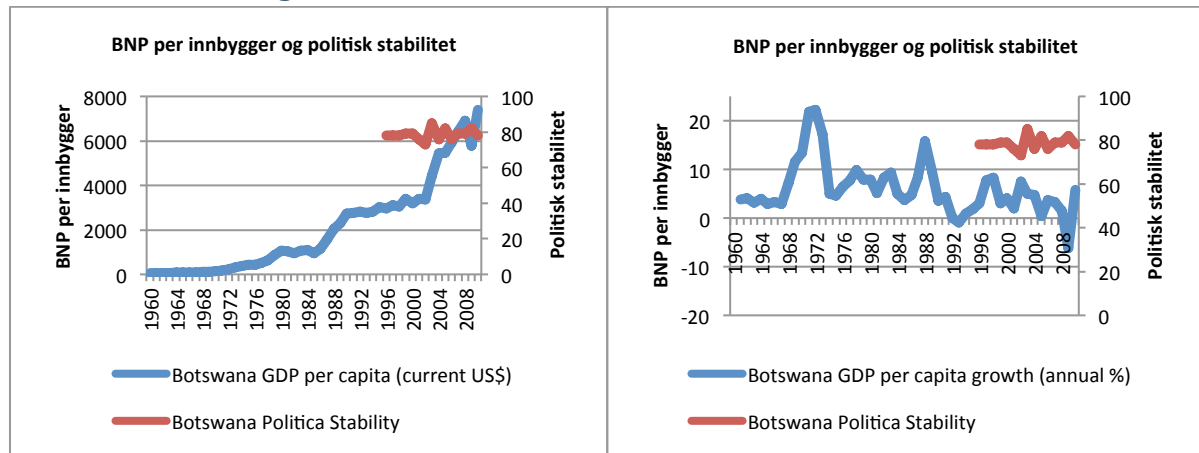

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Videre kommer det frem at det ikke ser ut til å være en nødvendig sammenheng mellom høyt score på politisk stabilitet og de sosiale variablene, for eksempel har Zambia en score på 65 i politisk stabilitet, men bare 0,43 i HDI (der Botswana og Ghana har 0,63 og 0,53).

Botswana

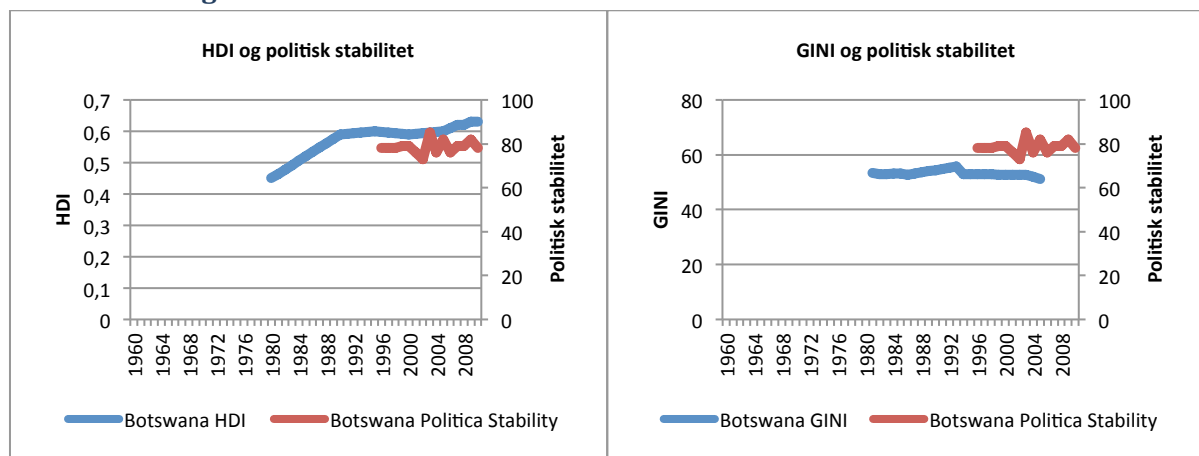
Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Botswanas tilfelle ser det ikke ut til å være en sammenheng mellom politisk stabilitet og økonomisk utvikling. Politisk stabilitet er mer eller mindre stabil gjennom hele den aktuelle perioden, mens det forekommer endringer i de to andre. På en annen side kan det sees som at når politisk stabilitet ligger stabilt kan dette bidra til veksten, dette kommer spesielt frem i BNP/innbygger-variabelen. Når det kommer til det andre målet, rettsikkerhet (se vedlegg) kommer mer eller mindre like sammenhenger frem. I denne variabelen er det mange fellestrekk med demokrati, da landet er sett på som stabilt fra selvstendighet i 1966 (UNCTAD, 2003a).

Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Det samme ser ut til å gjelde når man ser på politisk stabilitet, HDI og GINI-koeffisienten. Denne ligger stabil, mens det er noen endringer i disse.

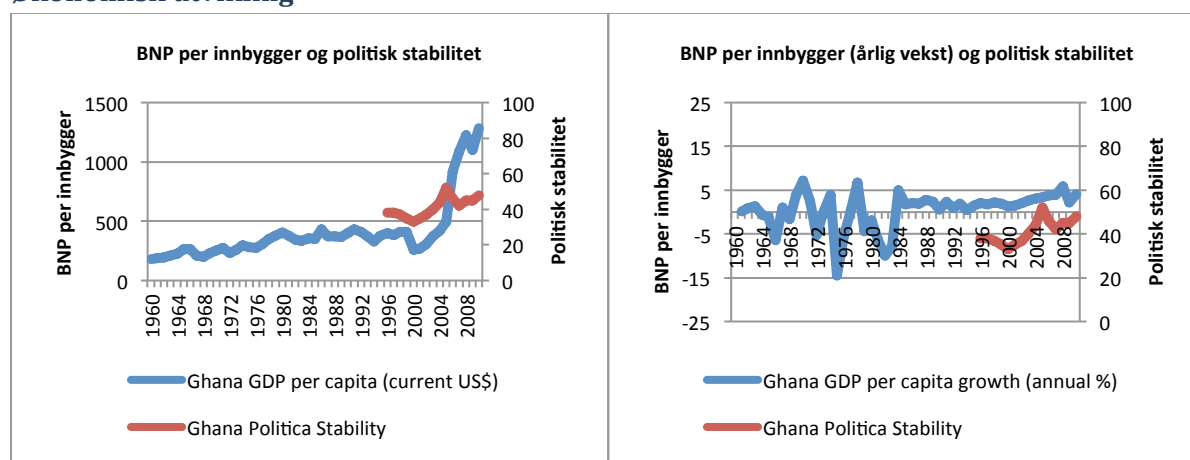
I og med at Botswana har vært stabile siden selvstendighet er det vanskelig å finne en sammenheng i grafene, eller med et før og etter perspektiv (jf. kriteriene brukt av Salinas

Guye og Korbut (2011)).

Det er allikevel tendenser som peker på at Botswanas stabilitet har bidratt til utviklingen i landet, det kommer frem stabiliteten i landet har bidratt til en god økonomisk politikk, samt at denne kan være en årsak til hvorfor landet fikk en stabil økonomisk vekst ut av funnene av naturressursene (UNCTAD 2003a; World Bank 2012a). Videre kan den stabile situasjonen i landet ha bidratt til økonomiske innskudd fra utenlandske investorer (jf. del om utenlandske investorer).

Ghana

Økonomisk utvikling

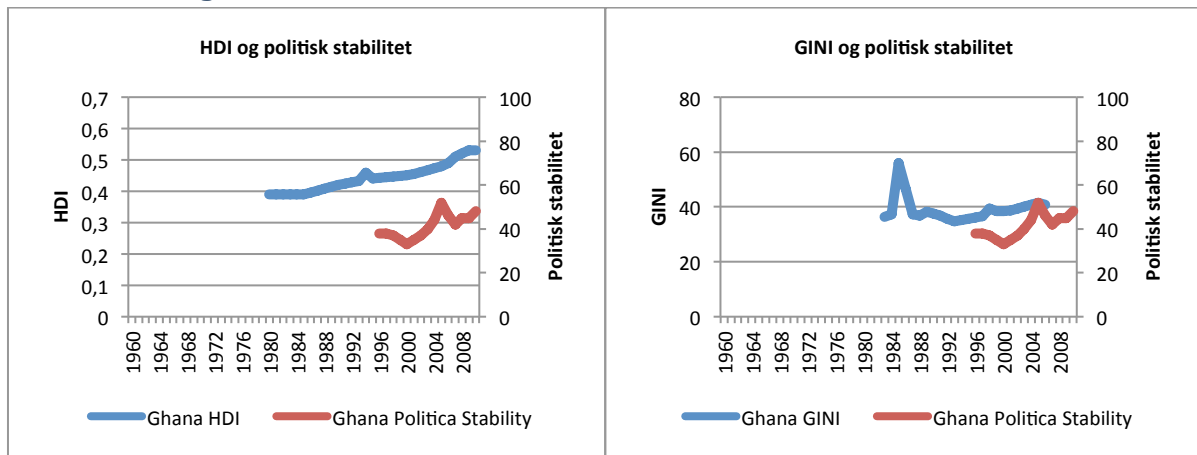

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Ghanas tilfelle ser det ut som om politisk stabilitetsvariabelen muligens har noen effekt på de to økonomiske variablene. Politisk stabilitetsvariabelen øker mellom 1999 og 2005, og dette kan muligens settes i sammenheng med økningen som kommer frem i økonomien etter år 2000.

Ghana opplevde en mer eller mindre stabil periode etter selvstendigheten i 1957, men etter at frigjøringslederen Kwame Nkrumah ble kastet i 1966 har landet opplevd en lang periode med ustabilitet og militære kupp, da spesielt når Jerry Rawlings tok makten gjennom et kupp i 1979. Etter et mer eller mindre vellykket og fredelig valg i 1996 og senere et helt fredelig valg i 2000 har landet gradvis blitt mer stabilt, og spesielt etter valget i år 2000, da Rawlings mistet makten (Freedomhouse, 2012d). Det kommer frem at landet er blitt mye mer stabilt etter 2000 (Freedomhouse, 2012b), som grafen og viser. Grafen peker og på en nedgang i stabiliteten omkring 2004, dette kan muligens komme av et påstått militært kuppforsøk i samme periode (Polity IV, 2012b)

Sosial utvikling

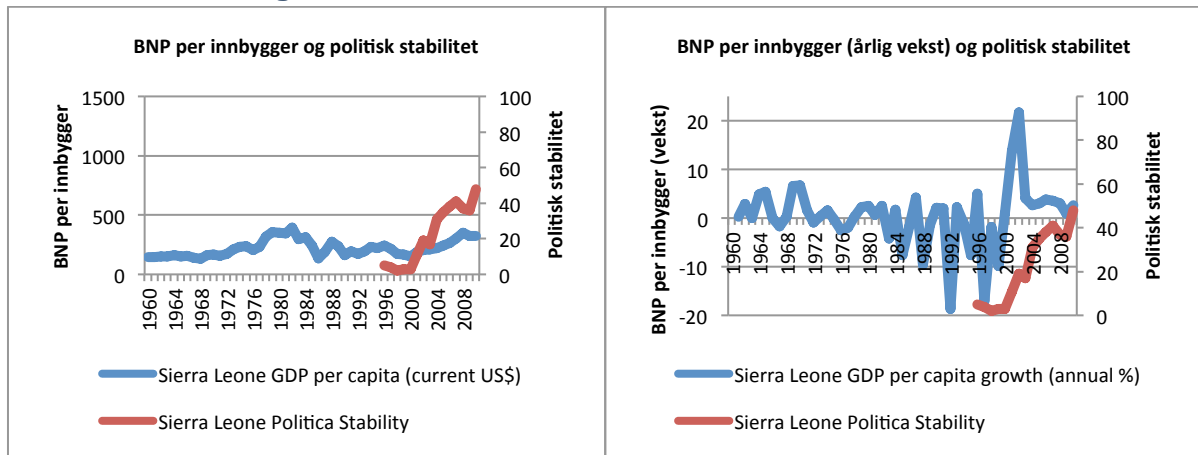
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I grafen kommer det frem mulige sammenhenger mellom stabilitetsvariabelen og økonomisk utvikling. Videre kan det samme muligens sies om HDI-variabelen, men i og med at denne har en relativt jevn vekst fra 80-tallet, og politisk stabilitetsvariabelen starter i 1996 er det vanskelig å si om det er en sammenheng her. På 90 tallet opplevde landet et skift i styresettet som bidro til å øke politiske og sivile rettigheter, samt et generelt friere samfunn (Radelet, 2010: 73), dette kan være noen av årsakene til økningen i politisk stabilitetsvariabelen fra omkring år 2000, samtidig som dette kan bidra til økninger i HDI-kurven. Når det kommer til GINI-koeffisienten ser det ikke ut til at denne har en sammenheng med politisk stabilitet - kurven.

Det ser ikke ut som om det er noen sterk sammenheng mellom rettsikkerhetsvariabelen, og noen av de avhengige variablene (vedlegg). Det som kommer frem, er at alle disse øker i takt med en gjennomsnittlig økning i rettsikkerhet, dette er dog en svak sammenheng. Denne kommer kanskje sterkest frem BNP/innbygger-variabelen, der det forekommer en sterk økning i rettsikkerhet før denne starter den sterke veksten fra rundt år 2000.

Ghana ble sett på som politisk stabile i 1985 etter kriteriene brukt av Salinas, Guye og Korbut (2011), dette ser ikke ut til å ha noen sterk effekt på BNP per innbygger. På en annen side kommer det frem at BNP/innbygger-vekstraten stabiliserte seg i dette tidsrommet, som kan være en indikator på at stabilitet har en positiv effekt på økonomisk vekst. Den samme tendensen kommer frem i både HDI og GINI-kurvene, som begge viser stigning etter 1985. Det er da et potensielt problem at GINI-indeksen stiger.

Økonomisk utvikling

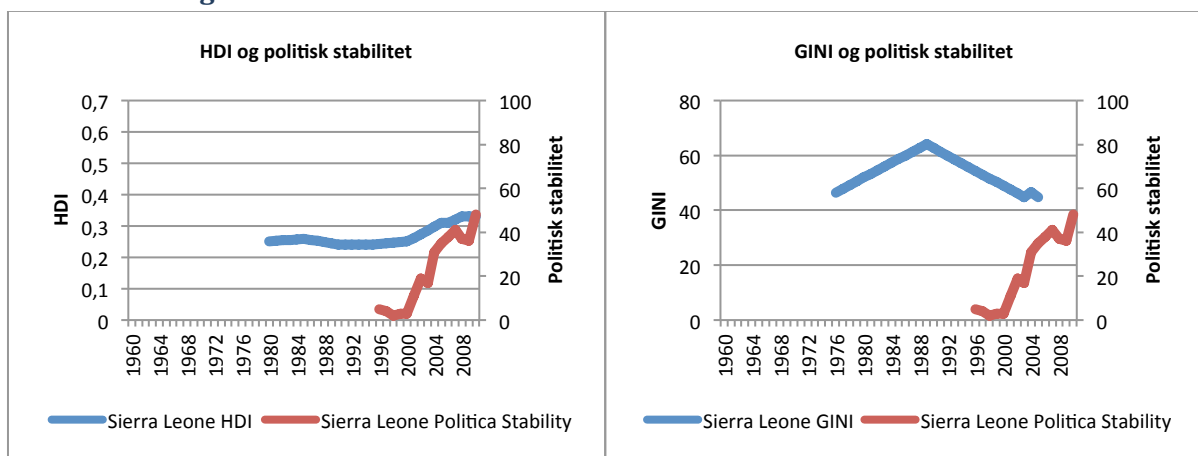
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Sierra Leone har en tendens til sammenheng mellom BNP per innbygger, og politisk stabilitet. Det kommer frem at begge disse kurvene øker, det samme kan sies om BNP per innbygger vekstvariabelen.

Det kommer frem en sterk sammenheng mellom økning i politisk stabilitet og slutten av borgerkrigen i 2001, som ser ut til å stemme med teorien om at konflikt er dårlig for stabilitet. Som nevnt tidligere er det mye som skjer i Sierra Leone både økonomisk og politisk fra 2001 utover, og det er vanskelig å si noe om hva som har sammenheng med hva. Men her ser det ut til at det er en sammenheng mellom at landet blir mer stabilt, og økninger i kurvene til de avhengige variablene.

Et annet problem med grafen er at det ikke er data for stabilitet før borgerkrigen, da landet opplevde en kort periode med mer eller mindre stabile forhold (UNCTAD, 2010).

Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

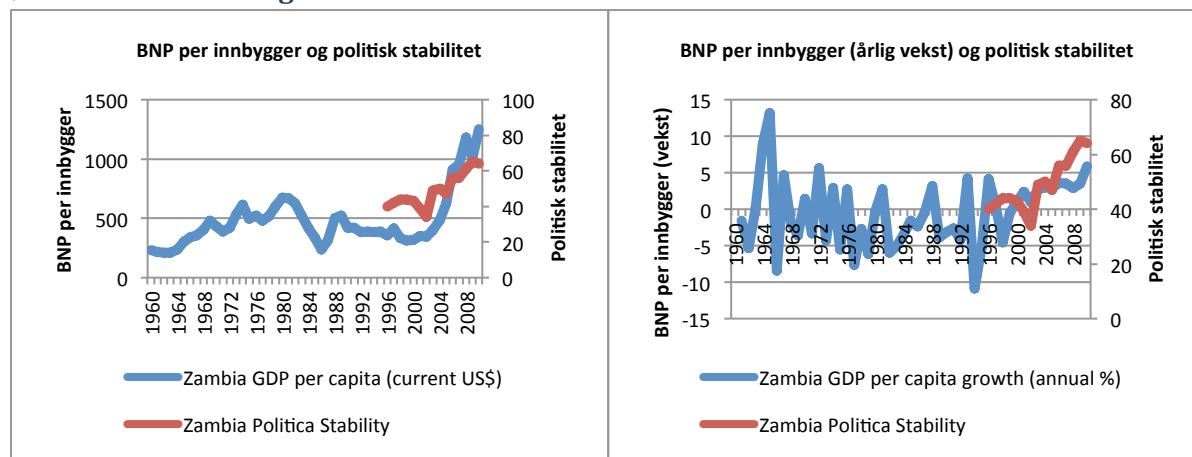
Når det kommer til HDI og GINI, ser man at stabilitetsvariabelen kan ha en effekt på HDI-veksten, da man ser at vekst i politisk stabilitet speiles av vekst i HDI. Når det kommer til sammenhengen mellom GINI-koeffisienten og stabilitetsvariabelen er denne mer uklar. Stabilitetsvariabelen begynner sin økning omkring 1999, mens GINI-kurven starter sin nedgang i 1989, det kan da være en sammenheng mellom videre nedgang i GINI og økning i stabilitetsvariabelen, men denne sammenhengen kommer ikke klart frem i grafen.

Når det kommer til rettsikkerhet (vedlegg) er det mange fellestrekk med politisk stabilitetsvariabelen. Det kommer frem at tendensene er de samme, altså at det kan være en sammenheng mellom rettsikkerhet, BNP/innbygger, BNP/innbygger vekst og HDI.

Sierra Leone ble kategorisert (kriterier benyttet av Salinas, Guye og Korbut(2011)) som politisk stabile i 2002. Dette markerer fortsettelse på vekst i BNP per innbygger, samt samme året landet nådde toppen i BNP per innbygger vekstkurven. Det ser derfor ikke ut til at det er en direkte sammenheng mellom vekst og stabilitet, men at denne kan være med på å stabilisere veksten etter 2002. Etter 2002 fortsetter både GINI og HDI sin allerede påbegynte utvikling, så heller ikke her ser det ut til å ha en direkte sammenheng. på en annen side ser det heller ikke ut til at dette har gitt negative følger for utviklingen, kun at den fortsetter en allerede påbegynt økning.

Zambia

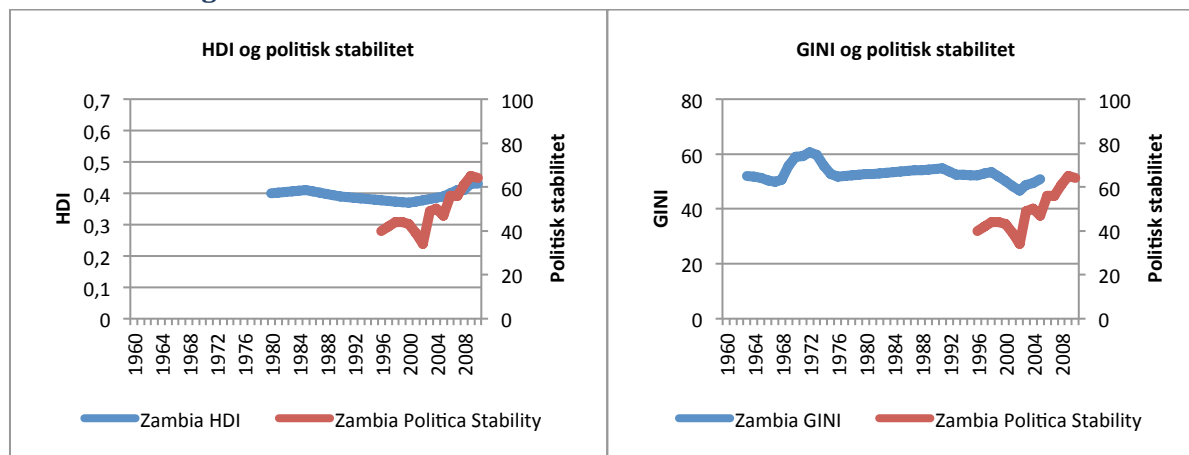
Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Zambias tilfelle ser det ut til at politisk stabilitetsvariabelen har en sammenheng med de to økonomiske variablene. Begge disse ser ut til å øke, samtidig som det er økning i stabilitetsvariabelen. BNP per innbygger vekstvariabelen ser og ut til å ha en mer stabil vekst jo høyere verdi det kommer på variabelen for stabilitet.

Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I Zambias tilfelle ser det ut som politisk stabilitetsvariabelen kan ha en sammenheng med alle de avhengige variablene, med unntak av GINI-koeffisienten. Det kommer frem at det er stigninger i BNP per innbygger samtidig som det er stigninger i politisk stabilitetskurven, det samme gjelder for rettsikkerhetskurven (vedlegg). Når det kommer til HDI kan det muligens være en sammenheng her, selv om det kan se ut som økningen i HDI startet i en nedgang i Rettsikkerhet.

Zambia er kategorisert som politisk stabile i 1998 (Salinas, Guye og Korbut, 2011:8) etter et mindre vellykket kupp forsøk i 1997. Uten om dette, og et par, små tilfeller har landet stort sett vært stabilt.⁷⁰ Det kommer frem at i 1999 snudde landet sin økonomiske vekst fra ustabil til stabil, det kan da ha en sammenheng med stabiliteten. BNP per innbygger-kurven begynner og sin sterkeste vekstkurve fra 1999. Videre kommer det frem at landets HDI-verdi gikk inn i en jevn positiv utvikling etter dette. GINI og BNP per innbygger ser ikke ut til å være påvirket av dette. Det kan derfor se ut som landet viser tendenser til sterkere utvikling etter de er kategorisert som stabile.

Når det kommer til sammenhenger mellom de avhengige variablene og rettsikkerhet (vedlegg) ser man at det trolig ikke er en sammenheng mellom denne og BNP per innbygger, der rettsikkerhet er stabil på verdi omkring 40, mens BNP per innbygger går fra omkring 400 til 1200 i samme periode. I de andre grafene ser man den samme stabile Rule of Law variabelen, sammen med relativt stabil vekst i BNP per innbygger vekst og HDI. det kan derfor se ut som det kan være en sammenheng mellom disse. Når det kommer til GINI blir sammenhengen igjen svak.

⁷⁰ For eksempel pekes det på god stabilitet i landet i UNCTAD (2006).

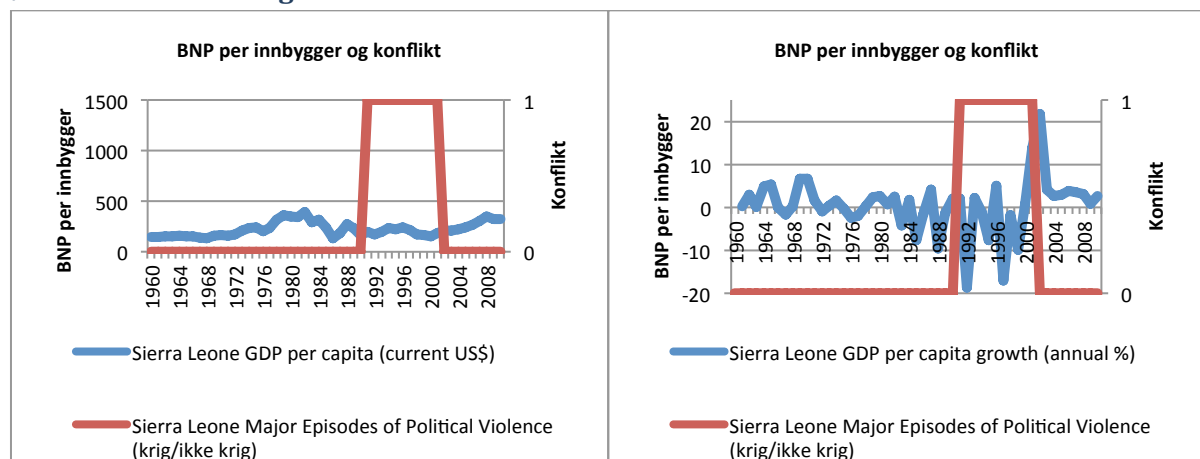
Oppsummert ser det ut til at det foreligger tendenser til bedre utvikling i landene etter de er sett på som politisk stabile, da etter kriteriet brukt av Salinas Guye og Korbut (2011). Videre ser det ut til at både rettsikkerhet og politisk stabilitet kan ha en sammenheng mellom sterkere utvikling i landene, selv om dette ikke er like gjeldene for alle, og ikke alle landene har like stor grad av sammenheng på alle de avhengige variablene. Det kommer frem at dette ofte er svake sammenhenger, og det gjelder ikke alle landene i samme grad, men det kan være en tendens til at politisk stabilitet og rettsikkerhet har positiv effekt på utvikling.

For å svare på min hypotese ser jeg at det er tendenser til at land som er politisk stabile har sterkere utvikling enn land som ikke er dette. Dette kommer og frem gjennom politisk stabilitetsvariabelen og rettsikkerhetsvariabelen. Det ser derfor ut som om det foreligger tendenser til at hypotesen stemmer.

4.3.7 Hypotese 7: Land som har hatt borgerkrig vil ha svakere utvikling enn land som har vært fredelige

I denne analysen er det kun Sierra Leone som har opplevd borgerkrig. Jeg vil teste denne hypotesen for å se hvilken sammenheng det kan være mellom de fire avhengig variablene og variabelen konflikt i Sierra Leone.

Økonomisk utvikling

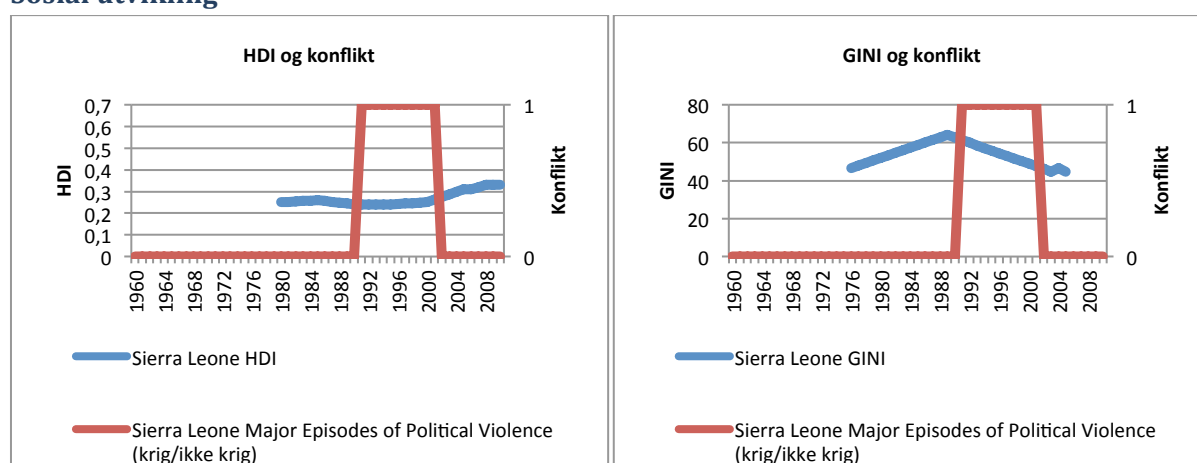
(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Her kommer det frem at det er få sammenhenger mellom konflikt og utvikling. Både BNP/innbygger og BNP/innbygger vekst viser nedgang i perioden, men dette ser ut til å være en lengre tendens. I vekstvariabelen ser man at de når sine laveste målinger i konfliktårene, og at utviklingen er mer stabil etter konflikten er over. på en annen side var landet ekstremt fattig også før borgerkrigen begynte (UNCTAD, 2010), noe som kanskje kan være med å peke på de lave endringene i BNP per innbygger-grafen, som allerede var lav. På en annen side kommer det frem at det er mye sterkere og mer stabil vekst i de økonomiske variablene i

årene etter borgerkrigen er avsluttet, altså kan det se ut som om krigen kan ha vært et hinder for denne veksten. Dette kan for eksempel settes i sammenheng med en høy avhengighet av gruvedrift i BNP, og at mange av disse ble stengt under krigen (UNCTAD, 2010).

Som det kommer frem i grafen varte borgerkrigen i landet fra 1991 til og med 2001 som resulterte i over 70 000 døde og millioner drevet på flukt (CIA Factbook, 2012c; UNCTAD, 2010). Borgerkrigen startet i 1991 med et geriljaangrep fra The Revolutionary United Front for å ta over makten i landet fra den daværende lederen av ettpartistaten (Freedomhouse, 2011b). Opprørerne fikk kontroll over diamantgruvene som i stor grad ligger på grensen til Liberia, og dette gav opprørerne en mulig inntjening (UNCTAD, 2010).

Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

I HDI og GINI grafen ser det ikke ut til at borgerkrig og endring i disse har en klar sammenheng, HDI grafen står mer eller mindre stille i utvikling i perioden, mens GINI-koeffisienten er inne i en nedgang som fortsetter etter krigen er over. Ut ifra disse grafene ser det ikke ut til å være sammenheng mellom utvikling i GINI og HDI. Et grunnlag for lite endring i HDI kan være at denne allerede er så lav at endringene krigen medførte ikke fanges opp i stor grad.

Ut ifra grafene over kommer det frem tendenser til at konflikt kan bidra til å hemme utvikling. Det kommer videre frem at borgerkrigen har gitt flere konsekvenser enn hva grafene klarer å fange opp, konsekvenser som kan spille inn på fremtidig mulighet for utvikling. Det kommer frem at det er stor mangel på kvalifisert arbeidskraft, store problemer med infrastruktur, en meget ung befolkning samt at denne er meget lavt utdannet (UNCTAD, 2010)

Denne hypotesen gikk ut på at land som har hatt borgerkrig vil ha svakere utvikling enn land som har vært fredelige. Det kommer frem av analysene over at Sierra Leone er det

svakeste av de fire landene i analysen, og i dette avsnittet kommer det frem at borgerkrigen kan ha bidratt til å hindre denne vesten. Videre peker oppgaven på en tendens til sammenheng mellom politisk stabilitet og vekst. I Sierra Leones tilfelle (jf. stabilitetshypotese) ser man en tendens til økning i utviklingen etter landet er sett på som stabilt, dette kan bidra til at borgerkrig kan være skadelig for utvikling.

4.3.8 Oppsummering

I denne oppgaven har jeg sett på 7 hypoteser for hvorfor Botswana og Ghana har hatt en sterkere utvikling enn Sierra Leone og Zambia.

1. Land som er mer åpne vil ha større utvikling enn land som er mindre åpne.
2. Land som mottar store mengder utenlandsinvesteringer har større utvikling enn land som ikke gjør dette.
3. Land som eksporterer store mengder naturressurser vil ha større utvikling enn land som ikke gjør dette.
4. Land som har kystlinje opplever en større utvikling enn land som ikke har egen kystlinje.
5. Land som er demokratier vil ha større utvikling enn land som ikke er demokratier.
6. Land som er politisk stabile har større utvikling enn land som er politisk ustabile.
7. Land som har hatt borgerkrig vil ha svakere utvikling enn land som har vært fredelige.

Denne oppgaven peker på tendenser til at handelsliberalisering, demokrati, stabilitet, fravær av konflikt og eksport av naturressurser kan være bidragsyttere for utvikling. Tidligere i oppgaven kommer det og frem at disse to er sterkere i flere av disse variablene. I tillegg ser ut til at spesielt Zambia ta innpå disse i utvikling etter flere av disse forklaringsvariablene inntreffer, dette kan være med å støtte teorien min, om at disse variablene er med på å styrke et lands utviklingspotensiale.

Jeg har oppsummert funnene mine i denne tabellen, som viser hvilke variabler som kan være med å forklare hvorfor landene har hatt forskjellig utvikling. Det kan se ut som om at Botswana og Ghana er tidligere ute på de variablene som har størst tendens til sammenheng med utvikling. Sett i sammenheng med valg av land delen ser det og ut til at Botswana og Ghana har høyere verdier på disse variablene enn Sierra Leone og Zambia, og at de har hatt dette over en lengre tid. Et poeng i analysen er at Zambia tar sterkt innpå Botswana og Ghana de siste årene av analysen. Dette kan settes i sammenheng med at landet og får høyere score

på variabelen vist under. Tendensene funnene peker på ser ut til å stemme overens med annen forskning på området, da spesielt Radelet (2010) som peker på Botswana og Ghana som Emerging Countries, og peker på disse som to eksempler på vellykkede land i Afrika sør for Sahara, mens Zambia er et land som følger rett bak.

Hvorfor har Botswana og Ghana hatt en sterkere utvikling enn Sierra Leone og Zambia? Oppsummert				
Land/ Variabel	Botswana	Ghana	Sierra Leone	Zambia
Handelsliberalisert	Tidlig	Tidlig	Sent	Sent
FDI	Tidlig	Tidlig	Sent	Sent
Naturressurser ⁷¹	Tidlig	Tidlig	Sent/avbrutt	Sent/avbrutt
Kystlinje	Nei	Ja	Ja	Nei
Demokrati	Tidlig	Tidlig	Sent	Sent
Politisk Stabilitet	Tidlig	Tidlig	Sent	Sent
Konflikt	Nei	Nei	Ja	Nei

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

4.3.9 Konklusjon

Ut ifra oppgaven over ser det ut til at følgene ting har påvirket utviklingen i landene i analysen, dette er som sagt kun tendenser, som kan peke på potensielle effekter.

Det kommer frem at åpenhet kan gi en større effekt på lands økonomi, dette kommer frem grafisk, men mest klart gjennom Sachs og Warners kriterier for åpenhet (1995). En bakside av dette ser ut til at dette har liten effekt på HDI og GINI. Dette går inn i allerede eksisterende forskning som peker på at åpenhet fører til vekst (Agenor , 2004; Sachs & Warner, 1995; Salinas, Guye & Korbit, 2011; Wacziarg & Welch, 2003), disse peker da i hovedsak på økonomisk vekst, og ikke fordeling, som ser ut til å stemme her, da jeg finner tendenser til påvirkning innen økonomisk utvikling, og ikke i like stor grad i sosial utvikling.

På en annen side kom det frem i teorien at Winters, McCulloch og McKay (2004) at det ikke nødvendigvis er en sammenheng mellom vekst og åpenhet, men at dette heller ikke fører med seg negative konsekvenser, noe som og kan se ut til å stemme i denne analyse. Det er en del ujevnheter i funne for mine land, noe som kan sees i sammenheng med at landene i regionen er svært forskjellige, så det er vanskelig å lage generaliserende teorier på dette området (Richards, 2011).

Det ser ikke ut til at utenlandske investeringer har hatt stor påvirkning i landene på noen av variablene. Det er noen små tendenser i Ghana og Zambia, men ikke nok til å se på

⁷¹ Når det kommer til eksport av naturressurser ser jeg på Botswana og Zambia som tidligere ute enn Sierra Elone og Zamiba fordi de to siste landene fikk avbrudd i sin utvinning. Dette på grunn av borgerkrig og økonomiske problemer (se naturressurs hypotese for detaljer).

dette som en årsak for utvikling. Utenlandsinvesteringer er en relativt ny type utviklingsverktøy, og det kommer frem (Radelet, 2010) at denne øker til regionen, det kan derfor muligens vise seg at dette endres fremover. Det kommer frem at utenlandske investeringer kan gi andre bidrag til land enn utvikling, som teknologi men dette blir ikke målt i denne analysen.⁷²

Økning i salg av naturressurser ser ut til å gi en positiv effekt på både BNP per innbygger og BNP per innbygger årlig vekst, dette kommer og frem i teorien nevnt tidligere (Collier, 2007; Salinas, Guye & Korbut, 2011; Gylfason & Zoega, 2006). På en annen side ser det ikke ut som om dette påvirker HDI og GINI. Dette er en potensiell fallgrube (Collier, 2007), som det kommer frem i Sierra Leones tilfelle, men og en sterk mulighet for vekst, som oppgaven ellers viser tendenser til.

Opgaven viser at det ikke stemmer at land uten kystlinje er dømt til svak utvikling. Det kommer frem av tidligere forskning at dette i hovedsak gjelder nasjoner uten naturressurser (Collier, 2007), men jeg ser på denne variabelen som fremdeles interessant, da flere av landene har økonomier som ikke kun er basert på naturressurser (UNCTAD 2003a;2003b;2006;2010; Vedlegg). Oppgaven peker da på tendenser til at det ikke nødvendigvis er en link mellom svak utvikling og egen kystlinje, da Botswana ikke har tilgang til dette, og er et meget sterkt land i regionen (Radelet, 2010; UNCTAD, 2003a). Videre har Sierra Leone tilgang til kystlinje, og er et meget svakt utviklet land i regionen (Radelet, 2010; UNCTAD, 2010).

Opgaven peker på at det er en sammenheng mellom demokrati og utvikling i BNP per innbygger, BNP per innbygger-årlig vekst og HDI, men mindre på GINI. Veksten ser ut til å stemme overens med teorien (Oneal, Russet og Berbaum, 2003), men at dette kan komme av at demokrati er med på å skape stabilitet, og at stabilitet kan være med å skape vekst.

Det ser altså ut til at demokrati er en av få variabler som og spiller inn på utvikling og utenom ren økonomisk vekst. En mulig årsak til dette er som i Ghanas tilfelle begynte landet et sterkt arbeid for å forbedre situasjonen for beboerne etter de var fullt demokratiske, samtidig som de arbeidet for å stabilisere økonomien (Radelet, 2010), dette kan og tenkes og være tilfellet i de andre landene, for eksempel ser man lignende tendenser i Sierra Leone (ibid).

Både rettsikkerhet og politisk stabilitet viser noen positive tendenser på utvikling, som går overens med teorien oppgaven adresserer på området. Det kommer videre frem at kriteriet stabil/ikke-stabil (Salinas, Guye og Korbut, 2011) gir en større tendens til positiv utvikling, og

⁷² På en annen side peker FNs rapporter på noen positive effekter i landene via FDI, som støtte til utvinning av naturressurser, men dette kommer ikke frem i mine grafer (UNCTAD, 2003a;b;2006;2010)

at landene opplever en sterkere utvikling etter de er stabilisert. Dette kommer og frem i teorien på området (Ajayi, 2011; Drazen, 2000; Fosu, 2002; Salinas, Guye & Korbut, 2011; Mwilima, 2003). Ved å se på alle tre indikatorene for politisk stabilitet ser det ut til at denne kan ha en effekt på utvikling.

Oppgaven viser videre at konflikt hemmer utvikling, da kun med på se på Sierra Leone, da landet har lavere vekst i denne perioden. Dette kommer og frem i teorien på området (Collier, 2007; Drazen, 2000; Mwilima, 2003; Murdoch & Sandler, 2002). Disse funnene kan og sees i sammenheng med funnene på Sierra Leone i stabilitetshypotesen, der landet opplever større grad av utvikling etter dette er inntruffet, samtidig som det kan være en sammenheng mellom grafene i politisk stabilitet/rechtsikkerhet og utvikling i de avhengige variabelen, da primært BNP per innbygger, BNP per innbygger årlig vekst og HDI.

Det kommer altså frem mulige forklaringer til hvorfor Botswana og Ghana har hatt en sterkere utvikling enn Sierra Leone og Zambia. Funnene i oppgaven indikerer at flere av de uavhengige variablene spiller inn på vekst, da handelsliberalisering, salg av naturressurser demokrati, politisk stabilitet og fravær av konflikt. I tillegg kommer det frem svake tendenser til at utenlandske investeringer kan være positivt.

Oppgaven peker på at Botswana og Ghana var tidligere ute med disse variablene, de var tidligst demokratisert, tidligst liberalisert, tidligst ute men vellykkede salg av naturressurser, tidligst politisk stabile og raskt ute med å tiltrekke seg utenlandske investorer. Det kommer og frem at Zambia har opplevd en sterkere utvikling etter at disse variablene og er gledene for dem. Dette kan altså være mulige forklaringer til hvorfor Botswana og Ghana har opplevd en sterkere utvikling enn Sierra Leone og Zambia etter uavhengighet fra Storbritannia.

4.3.10 Avsluttende Merknader/ Videre forskning

Denne oppgaven har pekt på tendenser til utvikling og hvorfor land opplever denne forskjellig, men det er klart at det trengs mer forskning til for å verifisere funnene sikkerlig.

Oppgaven peker, som flere nyere artikler på området (Radelet, 2010; Salinas, Guye & Korbut, 2011) på at det de siste 10-20 årene har foregått en vridning hos mange av landene i Afrika sør for Sahara fra svak til sterk vekst. Dette kommer frem selv i land som for få år siden var i borgerkrig, men i dag arbeider for å få til stabilitet og vekst, og da med tendenser til suksess (Radelet, 2010). Jeg tror det er interessant å fortsette forskning på dette området da det blant annet i 2011 kom nye data i verdensbanken, og disse fortsetter å vise tendenser til stabilisering og vekst.

Som nevnt tidligere peker oppgaven kun på tendenser, og da mellom få variabler. Jeg har konsentrert meg å se på forholdet mellom to variabler over tid, eller å se på utviklingen før og etter en hendelse, for eksempel demokratisering. Jeg synes oppgaven peker på flere interessante tendenser, da spesielt med tanke på at den ser på HDI og GINI i samsvar med økonomisk vekst (BNP per innbygger og BNP per innbygger årlig vekst). Dette er med å skille analysen litt ut av annen forskning på området, og jeg tror det kan være interessant og fortsette større analyser med lignende avhengige variabler, altså at man ikke kun ser på den rene økonomiske veksten, men også på sosial utvikling.

Alle landene i oppgaven har naturressurser og er interessert i å tiltrekke seg utenlandske investorer (UNCTAD, 2003a;2003b; 2006; 2010). Det kan være interessant i en større, eller i en kvantitativ analyse å se på sammenhengen mellom naturressurser, utenlandsinvesteringer og utvikling. Det ser ut som utenlandske investeringer kan være nyttige i utviklingsammenheng, for eksempel gjennom støtte til utvinning av naturressurser som har forekommet både i Botswanas og Zambias tilfelle (UNCTAD, 2003a;2006). Det som gjør sammenhengen med naturressurser interessant er at det kan se ut som det er disse som tiltrekker seg de utenlandske investeringene, og andre sektorer faller utenfor, som for eksempel i Botswanas tilfelle, der de har opplevd problemer med å tiltrekke seg støtte til andre industrier (UNCTAD, 2003a)

Videre kan det være interessant å se på sammenheng mellom når land demokratiseres, og effekter av eksporten av naturressurser. Det kunne være spennende å se videre på dette, da om for eksempel land som demokratiseres før de finner naturressurser har en sterkere utvikling enn land som finner naturressurser før de demokratiseres. I denne oppgaven er Botswana det eneste landet som har vært demokratisk helt siden før de fant naturressurser, og de har vist tegn på sterk utvikling (Radelet, 2010; UNCTAD, 2003a)

Opgaven peker i samsvar med teoridelen på mulige årsaker for tiltrekning av utenlandsinvesteringer, og effekter av utenlandske investeringer. Det kan være spennende og se om det er en sammenheng mellom demokrati, utenlandsinvesteringer og utvikling, samt mellom politisk stabilitet, utenlandske investeringer og utvikling. Landene i oppgaven har mottatt lite utenlandske investeringer, og det blir derfor vanskelig å se på dette, selv om det kommer frem at både Botswana har mottatt utenlandske investeringer fra starten av diamantfunnene, og i Zambias tilfelle ser man en økning i de utenlandske investeringene etter de er stabile og demokratiske (UNCTAD, 2003a; UNCTAD, 2006)

Et annet poeng oppgaven ikke får adressert er kausaliteten mellom variablene. Oppgaven har pekt på mulige sammenhenger, men får sett lite på hvem som påvirker hvem. Det vil derfor være interessant å se om mine funn også vil være gjeldene i en større analyse,

der flere faktorer kan belyses. Det foreligger en viss styrke i mine funn med tanke på at jeg ser på disse over tid, men en større analyse vil trolig kunne peke på sterkere sammenhenger.

5.0 Kilder

Agenor, Pierre-Richard (2004) "Does Globalization Hurt the Poor?" *International Economics and Economic Policy* 1(1): 21-51

Ajayi, Iben S. (2001) "What Africa Needs to Do to Benefit from Globalization" *Finance & development* 38(4): hentet 17.02.12

<http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2001/12/ajayi.htm>

Ajayi Iben S. (2006) "Foreign Direct Investment in Sub-Saharan Africa: Origins, Targets, Impact and Potential" *African Economic Research Consortium* hentet 09.07.12

http://www.aercafrica.org/documents/books/FDI_papers_booklength_volume.pdf#page=71

Baulier, Scott A. & J. Robert Subrick (2006) "The Political Foundations of Development: The Case of Botswana" *Constitutional Political Economy* 17(2): 103-115

Beine, Michel, Fredrick Docquier & Hillel Rapoport (2001) "Brain Drain and Economic Growth: Theory and Evidence" *Journal of Development Economics* (64): 275-289

Bussmann, Margit; Gerald Schneider & Nina Wiesehomeier (2005) "Foreign Economic Liberalization and Peace: The Case of Sub-Sahara Africa" *European Journal of International Relations* 11(4): 551-579 <http://ejt.sagepub.com/content/11/4/551>

Callen, Tim (2012) "Gross Domestic Product: An Economy's All" *IMF, Finance and Development* hentet 9.07.12 <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/basics/gdp.htm>

CIA Factbook (2012a) "Botswana" hentet 2.07.12

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/bc.html>

CIA Factbook (2012b) "Ghana" hentet 2.07.12 <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gh.html>

CIA Factbook (2012c) "Sierra Leone" hentet 2.07.12

<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sl.html>

CIA Factbook (2012d) "Zambia" hentet 2.07.12 <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/za.html>

CIA Factbook (2012) "Country Comparison: Distribution of Family Income" hentet 5.07.12 <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2172rank.html>

Chang, Ha-Joon (2008) *Bad Samaritans, the Guilty Secrets of Rich Nations & the Threat to Global Prosperity* London: Random House Business Books

Collier, Paul (2002) "Primary Commodities and Africa's Future" *World Bank* hentet 5.07.12
<http://r0.unctad.org/p166/reduit2004/module1/collier.pdf>

Collier, Paul (2007) *De fattigste, veien ut av uføret* (oversatt av Harald Henmo). Norsk utgave: Gyldendal.

Collier, Paul & Marguerite Dunponchel (2010) "The Economic Legacy of Civil War: Firm Level Evidence from Sierra Leone" *UNU-WIDER Working Paper* (2010) 90 hentet 17.07.12
<http://ssrn.com/abstract=1907675>

Collier, Paul & Anka Hoeffler (2004) "Greed and Grievance in Civil War" *Oxford Economic Paper* 56(4) 563-595

Collier, Paul & Dominic Rohner (2008) "Democracy, Development and Conflict" *Jurnal of the Economic Association* 6(2-3) 531-540

de Soysa, Indra (2003) *Foreign Direct Investments, Democracy and Development* New York: Rutledge

Drazen, Alan (2000) *Political Economy in Macroeconomics*. Princeton: Princeton University Press

Eisenhardt, Kathleen M. (1989) "Building Theories from Case Study Research" *The Academy of Management Review* 14(4): 532-550

Flyvbjerg, Bent (2006) "Five Misunderstandings About Case-Study Research" *Qualitative Inquiry* 12(2):219-245

el-Ojeili, Chamsy & Patrick Hayden (2006) *Critical Theories of Globalization* New York: Palgrave MacMillan

Fosu, Augustin Kwasi (1992) "Political Instability and Economic Growth: Evidence from Sub-Saharan Africa" *Economic Development and Cultural Change*, 40(4): 829-841

Frankel, Jeffery (2010) "The Natural Resource Curse: A Survey" (Working Paper 15836) *the National Bureau of Economic Research* hentet 18.07.12
http://www.nber.org/papers/w15836.pdf?new_window=1

- Freedomhouse (2012) "Freedom in the World, Botswana" hentet 2.07.12
<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2012/botswana>
- Freedomhouse (2011a) "Freedom in the World, Ghana" hentet 2.07.12
<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2011/ghana>
- Freedomhouse (2011b) "Freedom in the World, Sierra Leone" hentet 2.07.12
<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2011/sierra-leone>
- Freedomhouse (2011) "Freedom in the World, Zambia" hentet 2.07.12
<http://www.freedomhouse.org/report/freedom-world/2011/zambia>
- Frimpong, Joseph Magnus & Eric Fosu Oteng-Abaye (2006) "Bivariate Causality Analysis Between FDI Inflows and Economic Growth in Ghana" *MPRA Paper* 1351 (07) hentet 13.07.12 http://mpa.ub.uni-muenchen.de/351/1/MPRA_paper_351.pdf
- Giavazzi, Francesco & Guido Tabellini (2005) "Economic and Political Liberalization" *Journal of Monetary Economics* 52(2005): 1297-1330
- Gleditsch, Nils Petter & Håvard Hegre (1997) "Peace and Democracy: Three Levels of Analysis" *The Journal of Conflict Resolution* 41(2): 283-310
- Griffin, Keith (1990) *Alternative Strategies for Economic Development*. London: MacMillan Academic and Professional LTD.
- Gylfason, Thorvaldur & Gylfi Zoega (2006) "Natural Recourses and Economic Growth: The Role of Investments" *The World Economy* 29(8): 1091-1115
- Hanke, Bob (2009) *Intelligent Research Design, A Guide for Beginning Researchers in the Social Sciences* New York: Oxford University Press
- Hegre, Håvard (2000) "Development and the Liberal Peace: What Does it Take to be a Trading State?" *Journal of Peace Research* 37(1): 5-30
- Hegre, Håvard; Ranveig Gissinger; Nils Petter Gleditsch (2002) "Globalization and Internal Conflict" The paper will appear as a chapter in Gerald Schneider, Katherine Barbieri & Nils Petter Gleditsch, ed., 2002, *Globalization and Conflict*

Held, David & Anthony McGrew (2007) "The Great Globalization Debate: An Introduction" i *Kompendium "KULT3320 Globalization Theory"* Trondheim: Tapir Akademisk Forlag (2011)

Human Development Report (2011a) "Botswana" hentet 9.07.12
<http://hdrstats.undp.org/images/explanations/BWA.pdf>

Human Development Report (2011b) "Ghana" hentet 9.07.12
<http://hdrstats.undp.org/images/explanations/GHA.pdf>

Human Development Report (2011c) "Sierra Leone" hentet 9.07.12
<http://hdrstats.undp.org/images/explanations/SLE.pdf>

Human Development Report (2011d) "Zambia" hentet 9.07.12
<http://hdrstats.undp.org/images/explanations/ZMB.pdf>

Jacobsen, Dag Ingvar (2007) *Hvordan gjennomføre undersøkelser? Innføring i samfunnsvitenskapelig metode* Kristiansand: Høyskoleforlaget

Jong-A-Pin, Richards (2009) "On the Measurement of Political Instability and its Impact on Economic Growth" *European Journal of Political Economy* 25(1): 15-29

Kaufman, Daniel Aart Kraay & Massimo Mastruzzi (2010) "The Worldwide Governance Indicators, Mythology and Analytical Issues" *World Bank Policy Research Working Paper* 5430 hentet 5.07.12 http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1682130##

Kragelund, Peter (2009) "Knocking on a Wide-open Door: Chinese Investments in Africa" *Review of African Political Economy* (36)122: 479-497

Koubi, Vally (2005) "War and Economic Performance" *Journal of Peace Research* (42)1: 67-82

Marshall, Monty G (2010) "Major Episodes of Political Violence and Conflict Regions, 1966-2008." *Codebook: Major Episodes of Political Violence* hentet 9.07.12
<http://www.systemicpeace.org/inscr/MEPVcodebook2008.pdf>

Marshall, Monty G. Kim Jaggers, Gurr, Ted Robert (2011) "Polity IV Project" *Political Regime Characteristics and Transitions, 1800-2010 Dataset Users' Manual* hentet 9.07.12
<http://www.systemicpeace.org/inscr/p4manualv2010.pdf>

Moss, Todd & Lauren Young (2009) "Saving Ghana from its Oil: The Case for Direct Cash

Distribution” *Center for Global Development Working Paper* 186

Mousseau, Michael, Håvard Hegre & John R. Oneal (2003) ”How the Welt of Nations Conditions the Liberal Peace” *European Journal of International Relations* 9(2): 277-314

Murdoch, James C. & Todd Sandler (2002) “Economic Growth, Civil wars, and Spatial Spillovers” *Journal of Conflict Resolution* 46(1): 91-110

Mwilima, Ntwala (2003) “Foreign Direct Investments in Africa” *Social Observatory Pilot Project – Final Draft Report – FDI* hentet 9.07.12

http://www.sarpn.org/documents/d0000883/P994African_Social_Observatory_PilotProject_FDI.pdf

Nannicini, Tommaso and Andreas Billmeie (2011) “Economies in Transition: How Important Is Trade Openness for Growth?” *Oxford Bulletin of Economics and Statistics* 73(3): 287-314

Oatley, Thomas (2010) *International Political Economy* New York: Pearson

Oneal, Russell & Bruce M. Russet (1997) “The Classical Liberals Were Right: Democracy, Interdependence, and Conflict, 1950-1985” *International Studies Quarterly* 21(2): 267-293

Oneal, John; Bruce Russet; Michael L Berbaum (2003) “Causes of Peace: Democracy, Interdependence, and International Organizations, 1885-1992” *International Studies Quarterly* 47(3): 371-393

Ong`ayo, Antony Otieno (2008) ”Political Instability in Africa Where the Problem Lies and Alternative Perspectives” *Presented at the Symposium 2008 ”Afrika: een continent op drift”*

Peet, Richard and Elaine Hartwick (1999) *Theories of Development* New York/London: The Guilford Press

Radelet, Steven (2010) *Emerging Africa* Washington: Center for Global Development

Ragin, Charles C. (1989) *The Comparative Method, Moving Beyond Qualitative and Quantitative Strategies* London: University of California Press

Rao, Bhaskara & Vadlamannati, Krishna Chaitanya (2009) ”Growth Effects of Globalization in Low Income African Countries: A Systems GMM Panel Data Approach” *MPRA paper* 16595 hentet 2.07.12 http://mpra.ub.uni-muenchen.de/16595/1/MPRA_paper_16595.pdf

- Richard, Oleyeni Olaolu (2011) "Threshold Effects and Growth-Openness Nexus in Sub-Saharan Africa" *Journal of Economic Theory* 5(1) 1-5
- Ringdal, Kristen (2007) *Enhet og mangfold* Bergen: Fagbokforlaget
- Robinson, James A. (2009) "Botswana as a Role Model for Country Success" *UNU-WIDER Research Paper* 2009(40)
- Sachs, Jeffrey D, Andrew Warner (1995) "Economic Reform and the Process of Global Integration" *Brooking papers on Economic Activity* 1995(1): 1-118
- Sachs, Jeffery D. Andrew M. Warner (1995b) "Natural Recourse Abundance and Economic Growth" *NBER Working Paper* 5398 hentet 5.07.12
http://www.nber.org/papers/w5398.pdf?new_window=1
- Salinas Gonzalo, Cheikh Guye & Olessia Korbut (2011) "Growth in Africa Under Peace and Market Reforms" *International Monetary Found working paper* 11/40 hentet 9.07.12
<http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2011/wp1140.pdf>
- Smith, Tony (1979) "The Underdevelopment of Development Literature: The Case of Dependency Theory" *World Politics* 31(2): 247-288
- Stake, Robert E. (1995) *The Art of Case Study Research*. London: SAGE Publications
- Stiglitz, Joseph E. Amartya Sen & Jean-Paul Fitoussi (2009) "Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress" hentet 2.07.12
<http://media.ft.com/cms/f3b4c24a-a141-11de-a88d-00144feabdc0.pdf>
- Stolt, Fredrick (2009/forthcoming) "Standardizing the World Income Inequality Database" *Forthcoming Social Science Quarterly* hentet 5.07.12
<http://www.siuc.edu/~fsolt/papers/Solt2009pre.pdf>
- Tjora, Aksel (2010) *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* Gyldendal akademisk: Oslo
- United Nations Conference on Trade and Development (2003a) "Investment Policy Review Botswana" hentet 9.07.12 http://unctad.org/en/docs/iteipcmisc10_en.pdf
- United Nations Conference on Trade and Development (2003b) "Investment Policy Review Ghana" hentet 9.07.12 http://unctad.org/en/docs/iteipcmisc14rev1_en.pdf

United Nations Conference on Trade and Development (2006) "Investment Policy Review Zambia" hentet 9.07.12 http://unctad.org/en/docs/iteipc200614_en.pdf

United Nations Conference on Trade and Development (2010) "Investment Policy Review Sierra Leone" hentet 9.07.12 http://unctad.org/en/docs/diaepcb200914_en.pdf

Valenzuela Samuel J. Arturo Valenzuela (1978) "Modernization and Dependency: Alternative Perspectives in the Study of Latin American Underdevelopment" *Comparative Politics* 19(4) 535-557

Velasco, Andres (2002) "Dependence Theory", *Foreign Policy* 133: 44-45

Wade, Robert Hunter (2004) "Is Globalization Reducing Poverty and Inequality?" *World Development* 32(4): 567-589

Wacziarg, Romain, Karen Welch (2003) "Trade Liberalization and Growth: New Evidence" *National Bureau of Economic Research Working Paper* 10152 hentet 9.07.12 http://www.nber.org/papers/w10152.pdf?new_window=1

Winters, Alan L., Neil McCulloch & Andrew McKay (2004) "Trade Liberalization and Poverty: the Evidence so Far" *Journal of Economic Literature* 42(1): 72-115

World Bank (2012) Bankens hjemmeside <http://data.worldbank.org/>

World Bank (2012a) "Country Brief, Botswana" hentet 2.07.12 <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/AFRICAEXT/BOTSWANAEXTN/0,,menuPK:322821~pagePK:141132~piPK:141107~theSitePK:322804,00.html>

World Bank (2012b) "Country Brief, Ghana" hentet 2.07.12 <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/AFRICAEXT/GHANAEXTN/0,,menuPK:351962~pagePK:141132~piPK:141107~theSitePK:351952,00.html>

World Bank (2012c) "Country Brief, Sierra Leone" hentet 2.07.12 <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/AFRICAEXT/SIERRALEONEEXTN/0,,menuPK:367833~pagePK:141132~piPK:141107~theSitePK:367809,00.html>

World Bank (2012d) "Country Brief, Zambia" hentet 2.07.12 <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/AFRICAEXT/ZAMBIAEXTN/0,,menuPK:375684~pagePK:141132~piPK:141107~theSitePK:375589,00.html>

World Bank (2012) "FDI" hentet 5.07.12

<http://data.worldbank.org/indicator/BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS>

6.0 Vedlegg

6.1 Interpolering

Land	Variabel	År
Ghana	GINI	1986
Botswana	GINI	1986
Botswana	Political Stability	1997, 1999, 2001
Ghana	Political Stability	1997, 1999, 2001
Sierra Leone	Political Stability	1997, 1999, 2001
Zambia	Political Stability	1997, 1999, 2001
Botswana	Rule of Law	1997, 1999, 2001
Ghana	Rule of Law	1997, 1999, 2001
Sierra Leone	Rule of Law	1997, 1999, 2001
Zambia	Rule of Law	1997, 1999, 2001
Botswana	HDI	1981-1984, 1986-1989. 1991-1994. 1996-1999, 2001-2004
Ghana	HDI	1981-1984, 1986-1989. 1991-1994. 1996-1999, 2001-2004
Sierra Leone	HDI	1981-1984, 1986-1989. 1991-1994. 1996-1999, 2001-2004
Zambia	HDI	1981-1984, 1986-1989. 1991-1994. 1996-1999, 2001-2004

(SWID; Systemic Peace; UNDP)

Dette er gjort ved å følgende regneoperasjon.

For å finne verdien i År2. =C6+(C8-C6)*(B7-B6)/(B8-B6), der

- C6 er verdi i år en
- C8 er verdien i år 3
- B7 er år 2
- B6 er år 1
- B8 er år 3

Formelen er hentet fra Excel Experts, 28. Juni.2012 15:00. <http://excelexperts.com/Excel-For-Finance-Tips-Interpolation>

6.2 Fordeling av lands GDP

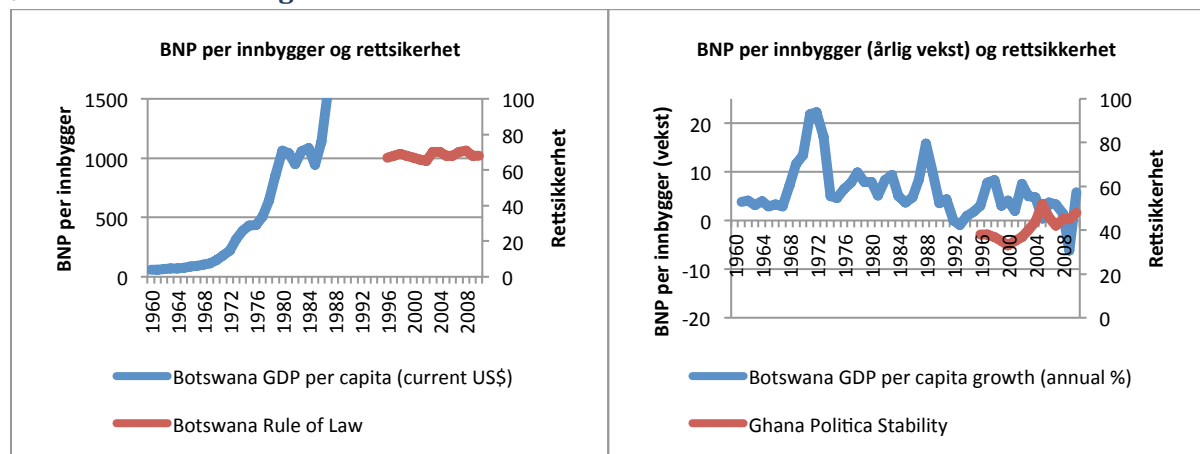
År	Land	Inndeling	Prosent
2011	Botswana	Agriculture	2,1
2011		Industry	45
2011		Services	52,9
2011	Ghana	Agriculture	28,3
2011		Industry	21
2011		Services	50,7
2011	Sierra Leone	Agriculture	51,5
2011		Industry	22
2011		Services	26,5
2011	Zambia	Agriculture	21,4
2011		Industry	35,1
2011		Services	43,5

(CIA Factbook 28.06.12 <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2012.html?countryName=&countryCode=®ionCode=@>)

6.3 Rettsikkerhet variabel grafisk

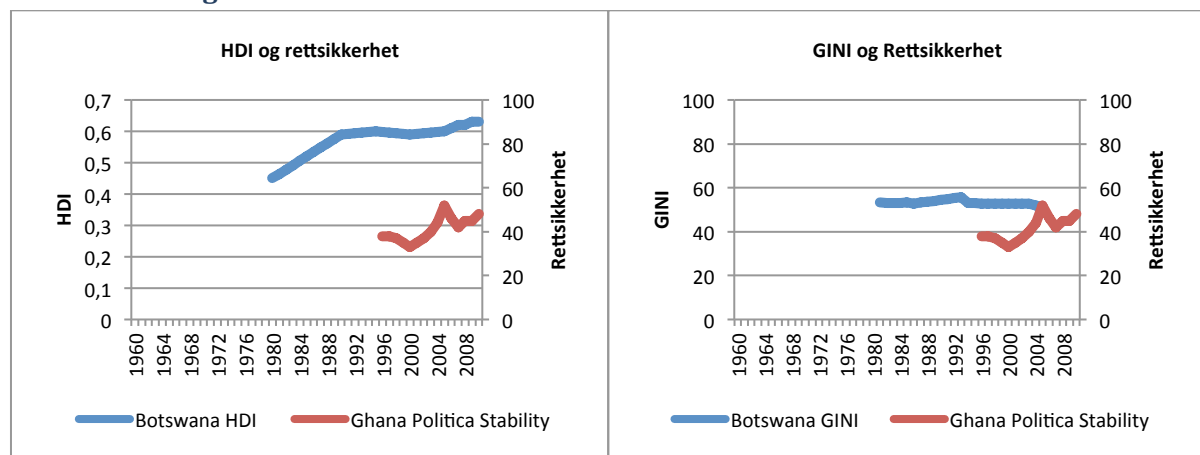
6.3.1 Botswana

Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

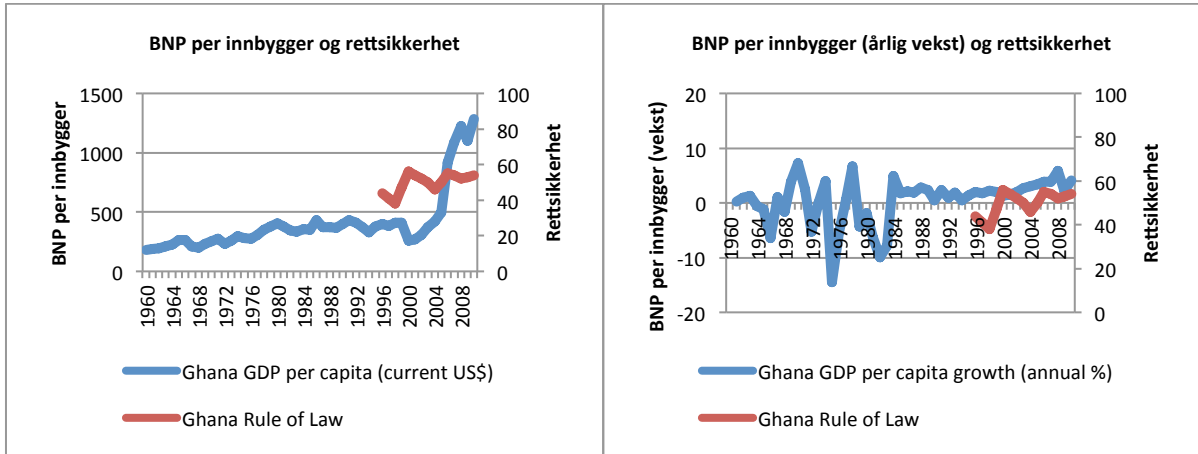
Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

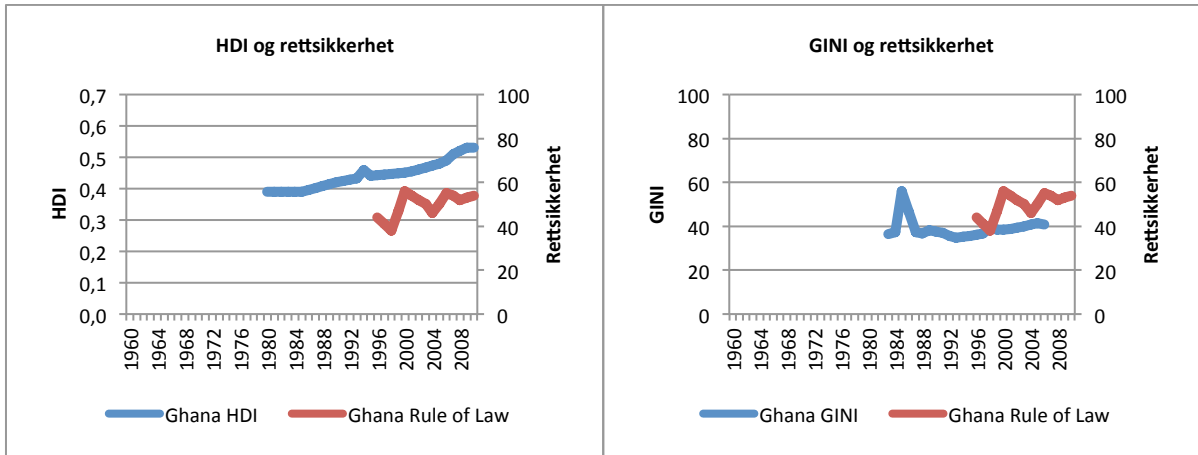
6.3.2 Ghana

Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

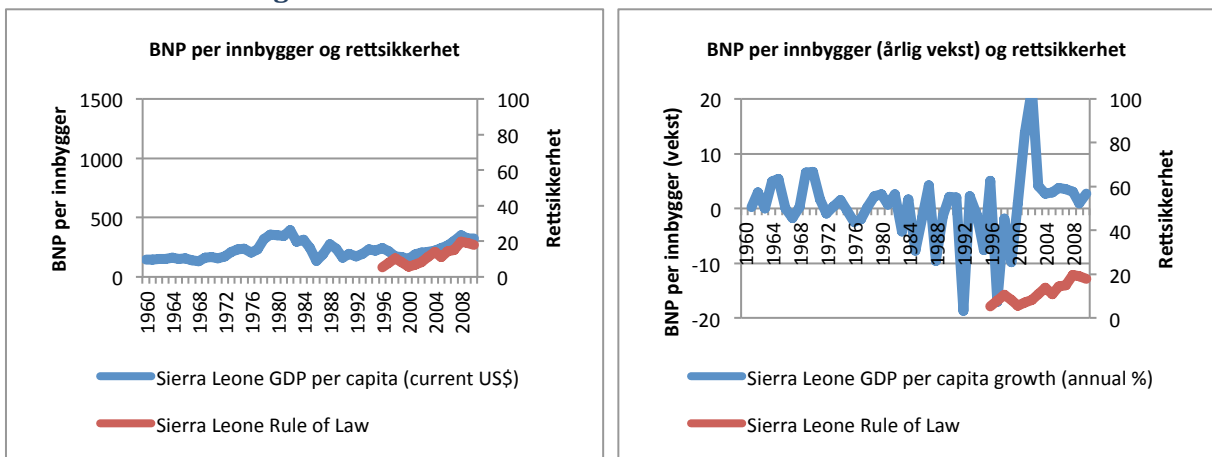
Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

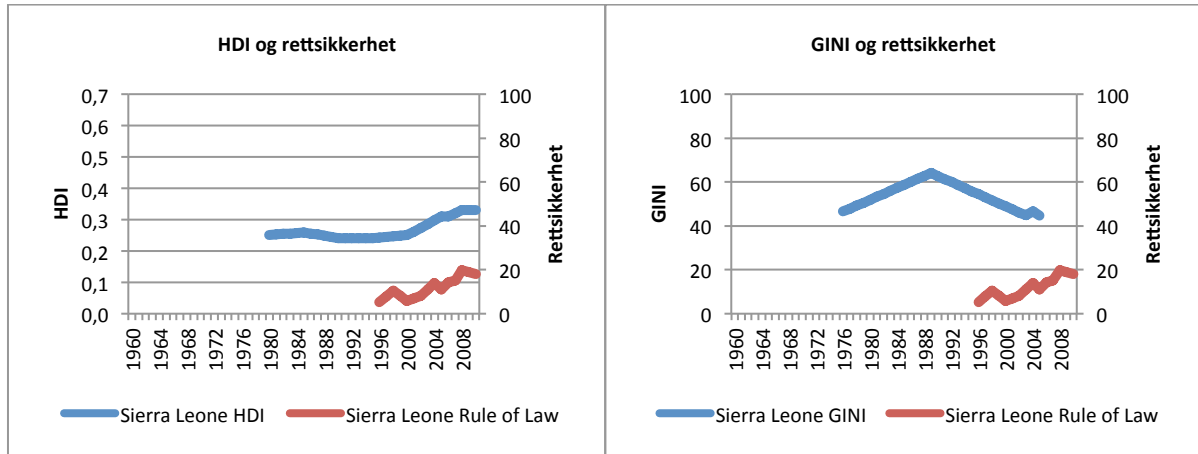
6.3.43 Sierra Leone

Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

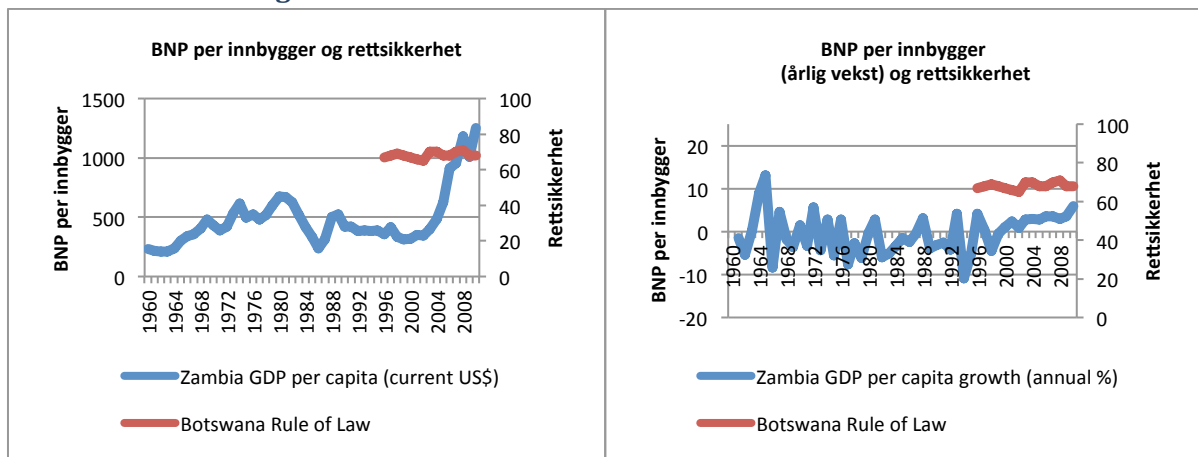
Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

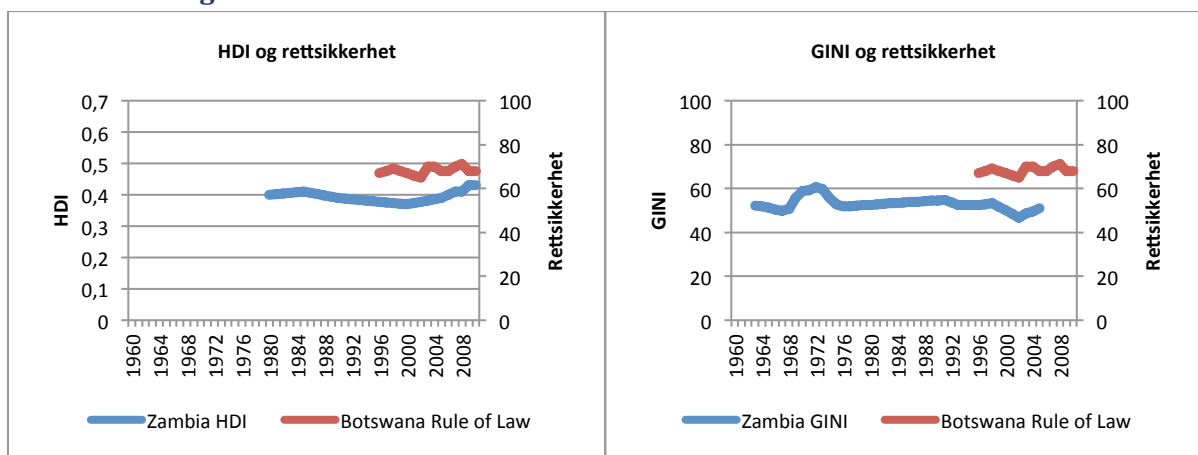
6.3.4 Zambia

Økonomisk utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)

Sosial utvikling

(World Bank, Senter for Systemic Peace, UNDP, SWID)